

ДНЕВНИКЪТ

(стенографски)

на

XIV-то обикновено Народно събрание.

Трета редовна сесия.

XLIV заседание, неделя, 12 декемврий 1910 г.

(Открито отъ прѣдседателя г. д-ръ П. Ораховацъ, въ 3 ч. 6 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Засѣданието се отваря. Моля г. секретаря да прѣвѣри отсъствающитѣ г. г. народни прѣдставители.

Секретарь С. Грудовъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Георги Арабаджиевъ, Цанко Бакаловъ, Константинъ Батовъ, Янко Божилковъ, Страшимиръ Бърневъ, Константинъ Велиновъ, Петко Войниковъ, Недѣлко Георгиевъ, Никола Георгиевъ, Георги Георговъ, Никола Гешевъ, Иванъ Гешовъ, Йонко Гунчевъ, д-ръ Стоянъ Даневъ, Милошъ Дановъ, Генчо Денчевъ, Александъръ Димитровъ, Петъръ Димитровъ, Василь Димчевъ, Тодоръ Димчевъ, д-ръ Иванъ Дрънковъ, Величко Душковъ, Ангелъ Дюлгеровъ, Владимиръ Дяковичъ, Никола Дяковичъ, Василь Здравевъ, Тодоръ Икономовъ, Иванъ Инджовъ, д-ръ Георги Калининъ, Александъръ Каназирски, Иванъ Колевъ, Христо Конкилевъ, Георги Копринаровъ, Димитъръ Маноловъ, Василь Мантовъ, Киро Маричковъ, Илия Марковски, Асѣнъ Милчевъ, Добри Митовъ, Еманоилъ Начевъ, Начо Начевъ, Георги Палашевъ, Стефанъ Палриковъ, Недко Пеневъ, Петъръ Петровъ, д-ръ Стефанъ Поповъ, Никола Поповъ, Стефанъ Родевъ, Ангелъ Русевъ, Иванъ Саллабашевъ, Иванъ Самарджиевъ, Панчо Стаменовъ, Димитъръ Стефановъ, Славчо Тенчовъ, Теодоръ Теодоровъ, Димитъръ Христовъ и Георги Шиваровъ)

Прѣдседателъ: Отсъствуватъ 57 души народни прѣдставители; слѣдователно, има изискуемото се число, за да се счита засѣданието за законно.

Съобщавамъ на Събранието, че прѣдседателството е разрѣшило отпускъ на хасковския народенъ прѣдставителъ г. Славчо Тенчовъ 2 дена, на татарпазарджишкия г. Георги Копринаровъ 2 дена, на панагюрския г. д-ръ Лука Дѣяновъ 7 дена, на горнеорѣховския г. Никола Гешовъ 2 дена, на новозагорския г. Добри Митовъ 1 день и на никополския г. Недѣлко Георгиевъ 1 день.

Ловешкиятъ народенъ прѣдставителъ г. Петко Войниковъ иска отъ Събранието отпускъ 1 день. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни да му се разрѣши исканиятъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието разрѣшава.

Минаваме къмъ дневния редъ — докладътъ на бюджетарната комисия.

Моля г. докладчика по бюджетопроекта на Министерството на общественитѣ сгради да докладва.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ бюджетопроекта на Дирекцията на пжтищата, благоустройството и сградитѣ.

Министъръ М. Takeвъ: Искамъ думата.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради.

Министъръ М. Takeвъ: Г. г. прѣдставители! Бюджетопроектътъ, който ни остава да разгледаме е, може-би, единъ отъ най-голѣмитѣ по своята цифра на разходи, като обгръща въ себе си повече отъ 30 милиона лева, цифра равна почти на три други бюджети. Тазгодишниятъ бюджетъ сжщо така се сключва съ една цифра отъ 30½ милиона лева, но бързамъ да ви добавя, че веднага трѣбва да изключите отъ него 400.000 л., които сж прѣхвърлени отъ министерството въ бюджета на общественитѣ сгради. Това е субсидията, която досега се вписваше въ бюджета на Финансовото министерство, на параходното дружество въ Варна; сега тази субсидия се прѣхвърля къмъ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, и затуй вие виждате единъ параграфъ отъ 400.000 л. къмъ бюджета на това министерство. За да не стане нужда по-късно да се взема думата по нѣкои детайли, азъ считамъ за необходимо да ви дамъ единъ общъ обзоръ върху важнитѣ пунктове въ този бюджетъ, като сжщеврѣменно ще бжда готовъ и за всѣко по-малко перо сжщо така да ви дамъ надлежнитѣ объяснения.

Отъ какво значение е бюджетътъ на общественитѣ сгради нѣма нужда да ви цитирамъ другъ примѣръ, освѣтъ да кажа, че днесъ културнитѣ народи не мѣрятъ степенята на цивилизацията на своя народъ, на културата на своя народъ съ числото на грамотнитѣ или неграмотнитѣ земледѣлци или граждани-търговци, а съ числото на своитѣ пжтни съобщения, телеграфи, пощи, желѣзници и сухопжтна мрѣжа. Ето защо, въ всичкитѣ държави, наистина, на тѣзи три

отрасли се е обръщало всекога особено внимание и затуй виждаме, че въ другите държави железници, пристанища, телеграфи и пощи не се правят съ редовни държавни разходи, а ги виждаме, като, напр., въ Германия, въ Австрия и други държави, да се покриват тѣзи нужди съ извънредни приходи. България строи само железници съ извънредни приходи — съ заеми съ едно изключение на 1906 г., когато се сключи единъ заемъ отъ 19 милиона лева за пѣтица, а прѣзъ всичкото друго време пѣтищата, телеграфитѣ и почитѣ въ България сж се строили съ нашитѣ обикновени приходни срѣдства; но и затова ние въ туй отношение не стоимъ въ особено добро състояние. Нито нашата шосейна политика може да ни даде въ тѣзи 32 години, откажъ живѣемъ свободенъ политически животъ, всичко, което бѣ необходимо да се даде, за да можемъ да скачимъ нашитѣ производителни центрове съ железнопѣтищнитѣ гари, съ търговскитѣ пазарища, съ пристанищата, съ товарищата; сѣщо така не можахме да скачимъ и нашитѣ украинни съ телеграфни линии и съ пощи, и по този начинъ да съкратимъ и времето и разстоянието и да улеснимъ нашата търговия и нашия поминѣтъ, тъй както сж правила другитѣ нации. Прѣдъ мене стоятъ три таблици, които сѣ твърдѣ характерни, ако ги прослѣдимъ, за да имаме едно ясно прѣдставление за състоянието на нашитѣ пѣтища, на нашитѣ пощи и телеграфи и на нашитѣ железници. Азъ бихъ си далъ удоволствието да ви занимамъ съ подробноститѣ върху тѣзи таблици по дълго време, ако вие не бѣхте достатъчно прѣбуморени тази недѣля и още отъ снощи, и ако не бихъ намѣрилъ другъ единъ случай да се пообяснимъ на тази тема. Затуй сега ще се огранича да ви дамъ нѣкои повърхностни свѣдѣния върху по-важнитѣ точки въ този бюджетъ, отъ които вие ще можете да черпите онова, което ще ви бѣде потребно, когато ще гласувате този бюджетъ въ неговитѣ четири дирекции, отъ които три въ редовния бюджетъ: Дирекцията на пѣтищата, Дирекцията на почитѣ и телеграфитѣ, Дирекцията на железницитѣ, и четвъртата, Дирекцията на постройкитѣ на железницитѣ, която съставлява извънредния бюджетъ на държавата.

За да имаме едно прѣдставление, какво прѣдставлява днесъ нашата пѣтна мрѣжа, трѣбва да знаемъ историята — тя е много малка — 32 години имаме политически животъ — и трѣбва да я поминимъ. Когато ние се освободихме намѣрихме 2 хиляди километра пѣтъ — това казва нашата история. И благодарение на руско-турската война, тѣзи пѣтища бѣха свършено разнебитени; но главнитѣ артерии сж съществували, и то е важно да го знаемъ, защото тѣзи артерии въ послѣдствие дадоха онази директива или, по-право, онова направление на нашата шосейна мрѣжа, каквото днесъ ние имаме. Не е безинтересно да знаемъ, кои пѣтища ние наслѣдихме отъ бившето управление на турското правителство. Главната ни артерия бѣше Нишъ—Цариградъ—София—Ихтиманъ—Татаръ—Пазарджикъ—Пловдивъ—Харманлий—турската граница; втората артерия бѣ Русе—Бѣла—Плѣвенъ—Ябланица—Орхание—София—Радомиръ—турската граница; третата бѣ Русе—Разградъ—Шуменъ—Варна; четвъртата бѣ Ески-Джумая—Шуменъ—Османъ—Пазаръ—Търново; петата бѣ Разградъ—Ески-Джумая; шестата бѣ Плѣвенъ—Ловечъ—Севлиево—Търново—Червенъ-бръгъ; седмата бѣ Кюстендиль—Душница—Самоковъ—Долна-бана—Татаръ—Пазарджикъ; осмата бѣ Бѣлоградчикъ—Видинъ—Кула. Това бѣха онѣзи осемъ пѣтни артерии, които ние наслѣдихме отъ бившето управление на про странство 2 хиляди километра. Но, казахъ, тѣзи пѣтища бѣха свършено разнебитени, като изключите първитѣ два — Русе—Разградъ, Русе—Бѣла — пѣтища, които извѣстиятъ отъ историята Митхадъ-паша, придунавскитѣ валия, бѣ по свой починъ на-

редилъ да се построятъ и дълго време ги е дѣржалъ въ изправно състояние, тѣзи пѣтища и досега още, нанстина, сж запазили своята физиономия на шосета, и името на Митхадъ-паша тамъ дълго не селение и досега помни.

Първиятъ слѣдъ освобождението на България за конъ върху пѣтищата е отъ 1883 г., когато се въведе пѣтната тежоба. Споредъ този законъ, четири дена е работилъ или 4 л. е плащалъ всеки гражданинъ отъ извѣстна възраст до извѣстна — отъ подробности нѣма нужда сега. Съ тѣзи пари, които сж се вземали въ стойностъ, сж се поправили съоръженията, а пѣтната тежоба се е отбивала тамъ, дѣто това е могло да стане. Вториятъ законъ, който тури основа на нашата пѣтна мрѣжа, бѣ законътъ отъ 1894 г. Съ този законъ пѣтищата се раздѣлиха на държавни и окръжни. Но въ послѣдствие историтѣ доказа, че окръжнитѣ свѣти не държаха дотамъ добръ — и за голѣмо съжаление — онѣзи пѣтища, които тѣ бѣха длѣжни да строятъ и поддържатъ. И затуй въ една таблица намирамъ, че, когато по-тѣсно тѣзи пѣтища сж били прѣхвърлени върху държавата съ законъ отъ 17 януарий 1900 г., имало е всичко около 390 км. направени окръжни пѣтища въ цѣлото царство. Слѣдъ този законъ, който направилъ всички пѣтища държавни, освѣли междуселскитѣ, дойде другъ законъ отъ 1904 г., пакъ 17 януарий. Този законъ въведе двѣ реформи: отмени пѣтната тежоба за държавнитѣ пѣтища и въведе тѣи парчета общински фондъ за общинскитѣ пѣтища. Какъвъ е днесъ този общински фондъ? Не е безинтересно да го знаемъ, защото, вие, които сте и членове на окръжни свѣти и на общински свѣти, трѣбва да имате точна смѣтка, какво е постигнато въ този общински фондъ и какво е изразходвано. Въ закона е казано, че сумитѣ отъ общинскитѣ фондове се изразходватъ, като постѣпватъ въ всяка околия, за нея околия. Азъ тукъ ще цитирамъ цифритѣ само за окръжията.

С. Савовъ: Тамъ е отсѣжнено отъ закона, г. министре.

Министъръ М. Такевъ: Да. — Бургазкото окръжие отъ 1904 г., когато се въведе този законъ, до 1 октомврий 1910 г. е събрало приходъ 1.764.412 л. суми за общинския фондъ. Тѣ сж изразходвани така: до 1 октомврий 1910 г. — 835.342 л.; ангажирани сме за прѣдприятия, които сега се строятъ, и за идущата година — 850.000 л. Вие виждате, че почти цѣлиятъ фондъ е разпрѣдѣленъ. Варненското окръжие е получило до 1 октомврий 1910 г. 2.083.422 л.; похарчено е за направени пѣтища 717.290 л., а сж ангажирани въ постройка — 1.320.000 л. Видинското окръжие: 1.078.282 л. приходъ, 772.252 л. похарчени и 212.000 л. ангажирани да се похарчатъ. Врачанското окръжие: постигнали 899.692 л., похарчени 244.919 л. и ангажирани 512.000 л. — пакъ почти цѣлата сума. Кюстендилско окръжие: постигнали 716.242 л., похарчени 36.522 л. и ангажирани 158.600 л. Пловдивско окръжие: постигнали 1.378.677 л., похарчени 839.944 л. и ангажирани 507.680 л. Плѣвенско окръжие: постигнали 963.362 л., похарчени 589.228 л. и ангажирани 376.480 л. Русенско окръжие: постигнали 1.932.223 л., похарчени 626.460 л. и ангажирани вече въ прѣдприятия 1.286.894 л. Софийско окръжие: постигнали 1.117.156 л., похарчени 684.488 л. и ангажирани 329.000 л. Старозагорско окръжие: постигнали 1.744.125 л., похарчени 778.771 л. и ангажирани 986.000 л. Търновско окръжие: постигнали 1.302.689 л., похарчени 793.716 л. и ангажирани 528.346 л. И най-послѣ Шуменското окръжие: постигнали 871.333 л., похарчени 400.652 л. и ангажирани 388.700 л. А всичко: постигнали 15.851.620 л., похарчени 7.648.384 л. и ангажирани 7.445.700 л. Всичкитѣ тѣзи суми сж похарчени за въествени разходи, а за персоналъ е изразходвано 898.000 л. Това

сж сумитъ отъ общинския фондъ. Процентътъ или коефициентътъ въ пжтищата между персонала и общественитъ разходи е 6:4; т. е. 64% отъ сумитъ, постъпили за пжтища, се употребява за персонала.

С. Савовъ: 6%.

Министъръ М. Таневъ: 6.4%.

Г. г. прѣдставители! Казахъ ви, че на 1906 г. се сключи единъ заемъ отъ 19.000.000 л. пакъ за пжтища. Не е безинтересно за васъ, по двѣ причини, да знаете, какъ се изразходва този заемъ, интересно е за българския народъ да знае това, защото често пжти се приказватъ работи, които въ сжщностъ не сж така, както нѣкои заинтересовани хора искатъ да ги прѣдставятъ. Вие ще разберете веднага, на какво азъ правя алюзия. Съ указы под № № 1 и 150 отъ 1906 г. сж отпуснати 19.000.000 л., както слѣдва: ангажирани суми по прѣдприятия прѣзъ 1906 г. отъ този заемъ — 5.006.407 л., прѣзъ 1907 г. — 4.317.993 л., прѣзъ 1908 г. — 2.247.161 л., прѣзъ 1909 г. — 1.756.676 л., прѣзъ 1910 г. — 1.270.413 л. И така, всичко 14.598.050 л. до 1910 г. включително. Това сж ангажирани суми, а дѣйствително изразходванитъ сж, както слѣдва: прѣзъ 1906 г. — 1.679.458 л., прѣзъ 1907 г. — 3.520.000 л., прѣзъ 1908 г. — 4.569.805 л., прѣзъ 1909 г. — 2.801.952 л., прѣзъ 1910 г. — 2.416.433 л. Въ тѣзи суми влизатъ 752.983 л. за заплати. Отъ този кредитъ оставатъ днесъ свободни 4.012.352 л. Като се спаднатъ отъ тѣхъ плащането на ангажирани суми 2.074.084 л., оставатъ 1.938.268 л. още пари отъ 19-милионния заемъ.

Ако ви прочетохъ тази таблица, не го направихъ за друго, освѣнъ да подчертая една мисль, която е влѣзла въ основата на прѣдставения отъ мене вамъ бюджетопроектъ за пжтищата въ царството. Ако пжтната тежба — държавната и другата — която българскиятъ народъ дава, въ размѣръ на 4.200.000 л., се употребява само за направа на пжтища, то, вие виждате отъ начина на ангажирането и изразходването сумитъ, никогашъ това перо не може да надмине въ дѣйствителностъ дѣятелността на министерството. И ето защо ние, при наличността на тая пжтна тежба, при наличността на тѣзи 4.200.000 л., нѣма нужда да правимъ специаленъ заемъ, който може да увеличи и надницата, и стойността на материяла, ако речемъ така, веднага да правимъ пжтища, както стана въ 1906/7 г., когато държавата ангажира 20 милиона лева; а ако всѣка година похарчваме само припадащата се пжтна тежба, и ако я харчимъ само за пжтища, нѣма нужда, казахъ ви, отъ никакви извънредни срѣдства. Тѣй стои въпросътъ съ този 19-милионенъ заемъ, и затуй турихъ азъ въ закона за пжтищата, че не само пжтната тежба, която общинитъ даватъ подъ наименование „общински фондъ“ — тя затъ си отива тамъ — но и държавната да не отиватъ за направа на други работи, като училища, казарми и други държавни съоружения, а да отиватъ само за направа на пжтища. Въ това отношение и г. министърътъ на финанситъ иде на помощъ, като внесе единъ законопроектъ — вѣроятно, скоро ще го внесе въ камарата — че останалитъ отъ тази година суми по този параграфъ да не се приключватъ идущата година на м. май, а да останатъ като фондъ още година и половина, три години всичко на всичко, та въ тѣзи три години да може да се похарчатъ.

Не е, обаче, безинтересно сега да знаете, какво е пжкъ похарчила държавата отъ редовната пжтна тежба. Не ще ви цитирамъ и голѣми цифри или по години да ви изброявамъ; прѣдъ мене има една много проста таблица и въ итога тя показва кръгла цифра 85 милиона лева — en tout. Какво срѣщу това ние сме направили въ държавата? Пакъ, за да не ви отнемамъ дълго време вашето търпѣние, ще ви прочета една малка таблица, за да имате

едно ясно прѣдставление за състоянието на нашитъ пжтища днесъ, за да сждите и за дѣятелността на нашитъ технически органи въ респективнитъ окржзи. И ако туй държа да подчертая, то е, защото констатиравмъ, че не навсѣкждъ дѣятелността е бивала така развита отъ нашия технически персоналъ, както би трѣбвало да се развива тя. Ето какво е състоянието на нашитъ държавни и общински пжтища въ този моментъ. Бургазкиятъ окржъ има 11.856 кв. км. пространство; той има 328 км. държавни шосета и само 32 км. общински пжтища — въ продължение на 32 години свободенъ животъ.

Д. Каранешевъ: По 1 км. на година.

И. Хаджиевъ: Кажете, колко има Къзълаганската околия?

Министъръ М. Таневъ: Това е за Бургазки окржъ. — Варненскиятъ окржъ, който има 9.280 кв. км. пространство, има 380 км. държавни шосета и 20 км. общински.

С. Савовъ: Голѣма дѣятелностъ е проявилъ окржжниятъ инженеръ. Вие го похвалихте по-напрѣдъ, ама, ето какво е направилъ той.

Прѣдседателъ: Моля, г-да, оставете прѣкъсванията.

Министъръ М. Таневъ: Видинскиятъ окржъ има 4.510 кв. км. пространство, а има 366 км. държавни шосета и 107 км. общински. Врачанскиятъ окржъ има 6.916 кв. км. пространство, а има 371 км. държавни пжтища, 152 общински. Кюстендилскиятъ окржъ има 4.727 кв. км. пространство, а има 296 км. държавни пжтища, 47 км. общински. Пловдивскиятъ окржъ има 10.000 кв. км. пространство, а има 814 км. държавни пжтища и 253 км. общински. Плѣвенскиятъ окржъ има 8.965 кв. км. пространство, има 656 км. държавни пжтища, 154 км. общински. Русенскиятъ окржъ има 7.404 кв. км. пространство, а има 492 км. държавни пжтища и 97 км. общински. Софийскиятъ окржъ има 9.809 кв. км. пространство, а има 854 км. държавни шосета и 419 км. общински — този окржъ стои най-добръ. Старозагорскиятъ окржъ има 10.614 кв. км. пространство, а има 611 км. държавни пжтища и 142 км. общински.

М. Златановъ: Кога сж правени тия шосета?

Министъръ М. Таневъ: Въ продължение на 32 години. — Търновскиятъ окржъ има 7.743 кв. км. пространство, а има 778 км. държавни пжтища и 404 км. общински. Шуменскиятъ окржъ има 6.000 кв. км. пространство, а има 315 км. държавни пжтища и 72 км. общински.

Г. г. прѣдставители! Това сж пжтищата, които сжществуватъ, раздѣлени на три категории: добри, срѣдни и лоши. Нѣма нужда да ви казвамъ, че прѣобладащото количество е на лошитъ пжтища, срѣдното количество е на срѣднитъ, а добритъ пжтища сж рѣдкостъ.

Но какво се намира сега въ постройка, това е тоже безинтересно за васъ. Прѣзъ 1910/11 г. сж ангажирани да се строятъ въ Бургазкия окржъ 27 прѣдприятия на сума 1.642.000 л.; прѣзъ 1911 г. има готови проекти, за да се отдадатъ на търгъ, за 403.355 л. Въ Варненския окржъ за 1910/11 г. има въ постройка 23 прѣдприятия на сума 2.107.700 л., а за прѣзъ 1911 г. — проектитъ сж готови, книжката сж подписани вече — 30 прѣдприятия на сума 608.362 л. Въ Видинския окржъ има 13 прѣдприятия на сума 173.864 л. само, а за слѣдующата година има 37 прѣдприятия на сума 754.630 л. Като ви цитирамъ

тѣзи цифри тукъ, казвамъ, и прѣдприятіята за идущата година, за да не стане споръ, когато ще се говори по параграфа отъ 3.500.000 л. за пѣтица — какъ ще се разпрѣдѣли той. Ето го, сега ви го давамъ тукъ да го видите, за да се направи едно сравнение, и да се забѣлѣжатъ цифритѣ, и какъ се стараи въ министерството да нѣма лицепріятіе, а да се даде повече тамъ, дѣто нѣма, а тамъ дѣто има — съразмѣрно. Въ Врачанския окръгъ има въ 1910/11 г. 38 прѣдприятія на сума 1.112.700 л., а прѣзъ 1911 г. ще има 11 прѣдприятія на сума 266.250 л. Въ Кюстендилския окръгъ има 24 прѣдприятія на сума 973.400 л. и за идущата година ще има 9 прѣдприятія на сума 261.700 л. Въ Пловдивския окръгъ има сега въ постройка 32 прѣдприятія на сума 918.284 л. и за идущата година ще има 29 прѣдприятія на сума 618.382 л. Въ Плевенския окръгъ има сега 35 прѣдприятія на сума 771.100 л., а идущата година ще има 15 прѣдприятія на сума 385.500 л. Въ Русенския окръгъ има сега 33 прѣдприятія на сума 1.762.351 л., а идущата година ще има 35 прѣдприятія на сума 820.174 л. Въ Софійския окръгъ има сега 41 прѣдприятія на сума 1.053.804 л., а идущата година ще има 14 прѣдприятія на сума 352.830 л. Въ Старозагорския окръгъ има сега 37 прѣдприятія на сума 1.321.560 л., а идущата година ще има 17 прѣдприятія на сума 153.257 л. Въ Търновския окръгъ има сега 53 прѣдприятія на сума 1.131.687 л., а идущата година ще има 21 прѣдприятія на сума 290.170 л. Въ Шуменския окръгъ има сега 28 прѣдприятія на сума 1.175.385 л., а идущата година ще има деветъ прѣдприятія на сума 202.950 л.

Това е, г. г. прѣдставители, състоянието на нашитѣ пѣтица, това сж сумитѣ, които сме изразходвали въ продължение на този периодъ отъ освобождението насамъ, това сж прѣдприятіята отъ 1910/11 г. и за идущата година включително, които ще се даватъ за смѣтка на кредититѣ, които сега ще гласувате, и на онѣзи кредити, които ще постѣпятъ отъ общинската пѣтица повинностъ.

С. Савовъ: Тѣзи прѣдприятія само по държавнитѣ пѣтица ли сж?

Министъръ М. Такевъ: По държавнитѣ и общинскитѣ и затуй тѣ възлизатъ на 5 милиона и нѣколко стотинъ хиляди лева, когато вие знаете, че отъ държавата има само 3.500.000 л. Това сж пѣтицата, а пъкъ имаме и кантони, и други прѣдприятія; за тѣхъ азъ не приказвамъ.

А. Стамболийски: Едно сравнение направете. г. министре, между 85-тѣ милиона лева, получени отъ държавата, и ония които сж изразходвани.

Министъръ М. Такевъ: Казахъ ви. Въ замѣна на това държавата е дала тия пѣтица, които азъ ви прочетохъ отъ дѣтѣ.

Д. Каранешевъ: На обща стойностъ?

Министъръ М. Такевъ: Не можемъ сега да я съберемъ. Азъ ви казахъ поотдѣлно. Общата стойностъ на това, което държавата дава по бюджета, общата стойностъ отъ пѣтицата тежоба, която се обрѣща въ пари, и послѣ пѣтицата тежоба, която е постѣпнала отъ общини и окръзи. Но понеже не искахъ да ви занимавамъ съ голѣми таблици, не ги четохъ, тѣ сж тукъ прѣдъ мене, но искамъ да съкратя времето. Азъ ще ги дамъ на ваше разположение, та, който отъ васъ иска да има още по-подробни свѣдѣнія, да си послужи тамъ, дѣто може, за да ги знае.

Д. Каранешевъ: Тѣ сж интересни; да се отпечататъ на отдѣлни листове и да се раздадатъ на народнитѣ прѣдставители. Вие казвате, че държавата е събрала 85 милиона лева отъ освобождението до-

сега. Отъ тѣзи 85 милиона лева колко сж дадени за постройка на шосета и колко милиона сж минали за смѣтка на другитѣ държавни нужди — тази цифра е интересна.

Министъръ М. Такевъ: Тази цифра не можахме да съберемъ, защото трѣбваше да съберемъ прѣдприятіята отъ 1879 г. до днесъ, да видимъ, колко прѣдприятія сж и на каква сума възлизатъ. Вие знаете, че тя е една таблица, която ще ни отвлѣче много далече, и не можемъ това да направимъ. Струва ми се, че ония свѣдѣнія, които ви дадохъ за състоянието на нашитѣ пѣтица отъ 32 години насамъ и за днешното и утрѣшното тѣхно състояние, ви даватъ ясна картина за нашата пѣтица мръжа.

А. Стамболийски: Която ни струва около 25 милиона лева; значи, на всѣки окръгъ се падатъ по два милиона лева едно на друго.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Като говоримъ за бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, и специално за тоя на Дирекцията на пѣтицата, въ него има прѣдвидѣнъ единъ параграфъ отъ 500.000 л. помощъ на храма Св. Александъръ Невски. Азъ отдавна съмъ бивалъ народенъ прѣдставителъ, но не съмъ ималъ случай да чуя, какъ стоятъ смѣткитѣ на това крупно и чисто национално дѣло, и затуй рекохъ днесъ да ви туря въ тѣчение, въ смѣткитѣ и на това дѣло.

Г. г. прѣдставители! Вие знаете, че съ единъ манифестъ къмъ българския народъ — за да не ви отвлѣчамъ далечъ въ исторіята — се обяви постройката на храма Св. Александъръ Невски въ паметъ на нашето освобождение и се рѣши тогава този храмъ да се въздигне само и изключително отъ лептата на българитѣ. И затуй се внесеха параграфи въ венчии държавни и общински бюджети, както и отъ частни лица имаме подаяния, въ полза на фонда за постройката на този храмъ. Досега сж събрани 3.257.951-94 л., а сж изразходвани 2.421.795-95 л. Къмъ 1 ноември 1910 г., когато ми се даде смѣтката, остана наличностъ 836.155 л., но отъ тази наличностъ ще трѣбва да се изплатятъ слѣдующитѣ ангажирани суми: за доизплащане на Луи Елерсъ за желѣзната конструкция, заедно съ прозорцитѣ, около 75.000 л.; за доизплащане други 30.000 л. и т. н., всичко 669.000 л. Както виждате, отъ 836.155 л. като извадите 669.000 л., почти, речі, колкото сме имали фондъ, толкова е и изразходвано. И тази година въ бюджета прѣдвидѣхъ новъ кредитъ отъ 500.000 л. Този кредитъ ще се прѣдвижда, вѣроятно, въ продължение още на нѣколко години, защото, вѣроятно, ще се похарчатъ още не по-малко отъ 2½ милиона лева, за да се доизгради храмътъ. Тукъ при мене има една подробна смѣтка, какъ сж се похарчили тѣзи пари, колко е взелъ ръководителътъ на тази колосална постройка — извѣстниятъ вамъ ръководителъ Померанцевъ — по това нѣма нѣкакъвъ особенъ интересъ за васъ. Той е сключилъ контрактъ, договоръ съ българската държава и, съобразно съ този договоръ, той ръководи постройката на този храмъ. Това е, слѣдователно, състоянието на фонда за постройката на храма Св. Александъръ Невски и на онѣзи суми, които ще потрѣбватъ въ послѣдствие още, за да се доизгради той.

Въ сжщия бюджетъ за постройка на пѣтицата имаме друго едно пакъ принципиално перо — това е перото за постройка на държавни болници. Азъ искамъ тукъ да хвърля единъ общъ погледъ върху тази постройка и да изкарамъ, какво въ продължение на 1909, 1910 и 1911 г. се е дало и ще се даде за постройката на тѣзи болници. Изразходвани сж суми прѣзъ 1909 г. 113.773 л.; отъ прѣдвидѣния въ бюджета за 1910 г. кредитъ 265.000 л. до 1 декември сж изразходвани 238.655 л. и оставатъ за изразход-

ване до приключване на бюджетното упражнение 26.345 л.; всичко изплатено 378.783 л. По бюджетно-проекта за 1911 г. се прѣдвизждатъ слѣдующитѣ кредити: за окончателното довършване и използване на болницитѣ, започнати прѣзъ 1910 г. — 140.000 л.; за постройка на нови малки болници — 450.000 л.; всичко 590.000 л. Или всичко похарчено за 1909 г. 113.773 л.; за 1910 г. — 265.000 л., за 1911 г. — 590.000 л.; всичко 968.738 л. Тази сума не ще бѣде достатъчна за доизкарване на тѣзи болници, затуй ще се прѣдвизждатъ въ слѣдующитѣ бюджети и още нѣкои други суми. Това е сумата, която досега сме дали и ангажирали за постройката на тѣзи държавни болници.

И така, мисля, че съ Дирекцията на постройката на пѣтищата ние сме на ясно. Тази дирекция тази година приключва бюджета си, както и миналата година, съ 7.658.378 л.; съ добавъчнитѣ, които се вписаха вътрѣ, възлизатъ точно на цифрата 7.690.876 л., колкото бѣше и ланшиниятъ бюджетъ. Въ него имаше единъ параграфъ отъ икономията, която бѣхме направили въ персонала, но тази икономия ние я дадохме въ веществени разходи — по-крупнитѣ отъ тѣхъ, казахъ, съ помощта на храма Св. Александъръ Невски отъ 500.000 л., 120.000 л. за интернатитѣ въ Кюстендилъ и Шуменъ.

Тази година отпускаме на общинитѣ 3½ милиона лева за пѣтища, и, за да не се прѣтълкува и този параграфъ, трѣбва да кажа прѣдварително двѣ думи и за него. Отпускаме една сума отъ 80.000 л. на общинитѣ, помощъ за малки мостчета, за малки пѣтища, по селата, за малки санитарни приюти, защото на много мѣста тѣ съ взели инициатива сами да си построятъ болнични приюти, но нѣматъ срѣдства да ги доизкаратъ, както и за малки водопроводи на тѣзи общини. Та прѣдвизждаме, казвамъ, една сума отъ 80.000 л., каквато сума съществуваше до прѣди една година. Миналата година, по бюджетни причини, съкратихме тази сума, но тази година намѣрихме възможностъ да съкратимъ отъ персонала и да увеличимъ сумата за веществени разходи — това, което се благопожелаваше и отъ тази трибуна.

Едно перо пакъ въ този бюджетъ, което прави впечатлѣние, то е сумата 70.000 л., която съмъ турилъ за двѣ цѣли: първо, да се оградятъ гробищата на българскитѣ общественни дѣатели, които иматъ заслуги къмъ българския народъ, защото тѣхнитѣ гробища съ оставени да се търкалятъ звѣрчетѣ по тѣхъ, покрити съ сѣ калъ, камъни и буренакъ и никой не отива да ги погледне. Българскиятъ народъ бѣ длъженъ, ако не повече, то поне да огради тѣхнитѣ гробове отъ броденето изъ тѣхъ на всевъзможни животни, и затуй прѣдвиздѣхъ да се поправятъ гробищата на покойния дѣдо Петка Славейковъ, на Ивана Бѣлиновъ, на Трайка Китанчевъ, на Алека Константиновъ, на Ивана Славейковъ, на Константина Стоиловъ, на покойния министъръ Кънчевъ, на Илия Цановъ, съ една рѣчь, на онѣзи наши обществени дѣатели, които съ работили извѣстно врѣме въ нашия общественъ животъ, стояли съ начало и съ ръководили съединитѣ на този народъ. Струва ми со, че това перо далечъ нѣма да задоволи необходимитѣ нужди, но то ще засвидѣтелствува признателността ни къмъ тѣзи хора. Къмъ този параграфъ възлизатъ и 5.000 л. за прѣнасяне коститѣ на първия български воененъ министъръ, покойниятъ майоръ Никифоровъ, който днесъ почива вънъ отъ прѣдѣлитѣ на България; да ги донесемъ въ България. Той бѣ министъръ по врѣме на сръбско-българската война, слѣдъ туй заболѣ, отиде да се цѣри въ чужбина и тамъ остави своитѣ кости. Българскиятъ народъ — считамъ азъ — е длъженъ да прибере тѣзи кости въ неговата родна земя, за която той е излагалъ своето здраве и своя животъ.

Тѣзи съ, г. г. прѣдставители, онѣзи параграфи въ бюджета на Главната дирекция на пѣтищата, благоустройството и сградитѣ, които ще обърнатъ вашето внимание. Затуй още отъ сега азъ ви моля да не се спираме на такива дреболии . . .

А. Стамболийски: Дайте ни обяснения и за субсидията на търговското параходно дружество.

Министъръ М. Таневъ: Това е въ другия бюджетъ — въ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата. — . . . да не се спираме на нѣкои дребни пера, които нѣматъ съществено значение. Едно ще ви кажа само, че по този бюджетъ се старахъ да направя персоналитѣ разноси да не надминаватъ нормата, каквато иматъ другитѣ държави при харченето на веществени разходи за постройките. Азъ отдехъ ви четохъ, че тѣ не трѣбва да надминаватъ 6:4; на много мѣста тѣ слизатъ подолу, но азъ приемамъ този прѣдѣлъ и мисля, че ако го запазимъ — вие ще видите по-послѣ подробноститѣ, които ще четете — ние ще можемъ да не харчимъ паритѣ, които отпускаме, само за пѣтни и дневни, нито за извънредно голѣмо число кантонери, старши и младши, и надзиратели, които стоятъ въ канцеларията и пишатъ писма, вмѣсто да наблюдаватъ постройката на пѣтищата; — защото и това нѣщо ставаше нѣкога въ България, та рекохъ да не става и занаяпрѣдъ — надзирателитѣ трѣбва да надзираватъ пѣтищата, кондукторътъ трѣбва да стои на моста и на пѣтя, писарътъ да си бѣде писаръ, той да стои въ канцеларията. Така стегнатъ бюджетътъ, ми се струва, че той ще ни даде онова, което ние чакаме отъ тази толкова важна за нашето икономическо и културно повдигне Главна дирекция на пѣтищата благоустройството и сградитѣ.

Когато ще дойдемъ къмъ Дирекцията на желѣзницитѣ и пристанищата и къмъ Дирекцията на пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, ще ми позволите и тамъ по петъ минути само, за да ви дамъ нѣкои освѣтления и върху нашето желѣзнопѣтно дѣло и върху нашето телеграфо-пощенско дѣло, и по този начинъ да излѣземъ съ убѣждение, че гласуванитѣ 30.000.000 л. за благоустройство, за желѣзници и за телеграфи и пощи не ще отидатъ всуе, а ще отидатъ изключително за повдигане на нашето културно и икономическо благосъстояние. (Ръкоплѣскане отъ мнозинството)

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

Министерство на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията.

„Глава I.

„§ 1. Разходи за личния съставъ.

„А. Централно управление.

1 министъръ	15.000 л.
1 юрисконсултъ	7.800 „

Б. Главна дирекция на пѣтищата, благоустройството и сградитѣ.

1 главенъ директоръ, инженеръ	7.800 л.
1 секретаръ-юрисъ	4.800 „
1 регистраторъ	2.220 „
2 помощници-регистратори	по 1.500 = 3.000 „
1 икономъ-магазинеръ, кондукторъ I кл.	2.220 „
1 литографъ-хелиографъ	1.800 „

Писари, разсилни и работници при хелиографията	17.000 „
--	----------

„Отдѣление за мостове, шосета и благоустройство.

1 началникъ на отдѣлението, инженеръ	6.000 л.
1 неговъ помощникъ, инженеръ	5.400 „
2 инженери-инспектори по 5.400=	10.800 „
1 инженеръ по канализациитѣ и водопроводитѣ, II класъ	4.800 „
1 инженеръ по воденицитѣ, индустриалнитѣ заведения и регулациитѣ на рѣкитѣ, инженеръ II класъ	4.800 „
1 инженеръ-конструкторъ II класъ	4.800 „
1 инженеръ-провѣрителъ IV класъ	4.200 „
2 кондуктори-провѣрители по 2.220=	4.440 „
1 чертежникъ-конструкторъ	2.400 „
1 чертежникъ I класъ	2.040 „
1 дѣловодителъ	2.220 „
1 архиваръ	1.800 „
1 неговъ помощникъ	1.500 „

„Бюро за регулациитѣ и снимкитѣ.

1 инспекторъ	5.400 л.
1 неговъ помощникъ, инженеръ II класъ	4.800 „
1 архитектъ III класъ	4.500 „
1 инженеръ-землемѣръ III класъ	4.500 „
2 землемѣри III класъ по 1.800=	3.600 „
2 чертежници II класъ „ 1.800=	3.600 „
2 кописти	1.560=3.120 „
1 архиваръ-пазитель на плановѣтѣ	1.680 „

„Архитектурно отдѣление.

1 началникъ на отдѣление архитектъ	6.000 л.
1 неговъ помощникъ, архитектъ	5.400 „
2 архитектъ-инспектори по 5.400=	10.800 „
1 архитектъ за училищнитѣ сгради I кл.	5.400 „
1 електро-инженеръ IV класъ по инсталациитѣ на държавнитѣ здания	4.200 „
1 архитектъ-провѣрителъ VI класъ	3.600 „
1 чертежникъ-конструкторъ	2.400 „
1 кондукторъ-провѣрителъ	2.220 „
1 дѣловодителъ	2.220 „
1 архиваръ	1.800 „
1 чертежникъ II класъ	1.800 „

„Отдѣление за счетоводството.

1 началникъ-счетоводителъ	4.800 л.
1 помощникъ на счетоводителя III класъ	3.000 „
2 помощници на счетоводителя IV класъ по 2.700=	5.400 „
1 книговодителъ	1.560 „
1 помощникъ-архиваръ	1.500 „

Въ цѣля § 1 измѣненіята, които се направиха отъ комисията, сж слѣдующитѣ:

Въ Главната дирекция на пътищата, благоустройството и сградитѣ службата икономъ-магазинеръ кондукторъ I класъ се зачеркна; откритъ се една нова служба — писаръ съ 1.500 л. и друга една служба — пакъ писаръ съ 1.320 л.; заплатата на литографъ-хелиографа отъ 1.800 л. се намали на 1.440 л.

Въ отдѣлението за мостове, шосета и благоустройство службата „инженеръ-конструкторъ“ става само „инженеръ“; „инженеръ-провѣрителъ“ става „инженеръ“; двама кондуктори-провѣрители ставатъ само „провѣрители“; службата „чертежникъ-конструкторъ“ се зачеркна; дѣловодителъ се прѣименува на подсекретаръ-икономъ.

Въ бюрото за регулациитѣ и снимкитѣ нѣма поправки.

Въ архитектурното отдѣление службата помощникъ на началника на отдѣлението се закри; службата „архитектъ за училищнитѣ сгради I класъ“ става „архитектъ за училищнитѣ и болничнитѣ сгради I класъ“; прибави се една служба архитектъ II класъ съ заплата 4.800 л.; службата „чертежникъ-конструкторъ“ се закри; службата „дѣловодителъ“ се

прѣименува на „подсекретаръ“; службата „архиваръ“ се прѣименува на „архиваръ и пазитель на плановѣтѣ“, съ сжщата заплата — 1.800 л.

Въ отдѣлението за счетоводството, вмѣсто единъ книговодителъ, поставиха се двама книговодители, съ сжщата заплата — 1.560 л.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 1, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Веществени разходи.

„§ 2. Канцеларски потрѣби, писма, телеграми и прати, купуване и поправяне мобили, разни принадлежности за литографията и разноски по привеждане суми въ странство — 4.500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 2, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 3. Отопление и освѣтление — 4.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 3, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 4. Облѣкло на разсиинитѣ — 1.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 4, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 5. Наемане помѣщения — 23.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 5, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава II.

„§ 6. Заплата на персонала на Главната дирекция изъ окржжитѣ.

7 окржжни инженери I класъ по 5.400=	37.800 л.
5 окржжни инженери II класъ „ 4.800=	24.000 „
15 участкови инженери III класъ „ 4.500=	67.500 „
8 участкови инженери IV класъ „ 4.200=	33.600 „
7 участкови инженери V класъ „ 3.900=	27.300 „
5 участкови инженери VI класъ „ 3.600=	18.000 „
4 архитекти II класъ	4.800=19.200 „
3 архитекти III класъ	4.500=13.500 „
2 архитекти IV класъ	4.200= 8.400 „
1 архитектъ V класъ	3.900 „
2 архитекти VI класъ по 3.600=	7.200 „
14 кондуктори I класъ	2.220=31.080 „
29 кондуктори II класъ	1.800=52.200 „
11 кописти при окржжнитѣ инженери	1.200=13.200 „
1 копистъ при софийския окржженъ инженеръ	1.320 л.
11 архивари-регистратори при окржжнитѣ инженери по 900=	9.900 „
1 архиваръ-регистраторъ при софийския окржженъ инженеръ	996 „

11 писари II класъ при окръж- нитъ инженери	по 900=	9.900 л.
1 писаръ II класъ при софийския окръ- женъ инженеръ		996 „
11 разсилни при окръжнитъ ин- женери	пс 540=	5.940 „
1 разсиленъ при софийския окръженъ ин- женеръ		600 „
29 кописти при участковитъ ин- женери	по 1.200=	34.800 „
30 писари-разсилни при участко- витъ инженери		720=21.600 „

„Постоянни работници по пжтищата.

24 машинисти за парнитъ ва- ляци	по 1.800=	43.200 л.
Тѣмъ безотчетни по 360 л. годишно		8.640 „
24 огняри за парнитъ ваяци по 1.200=		28.800 „
Тѣмъ безотчетни по 300 л. годишно		7.200 „
70 старши кантонери I класъ	по 900=	63.000 „
80 старши кантонери II класъ		720=57.600 „
400 младши кантонери I класъ		600=240.000 „
700 младши кантонери II класъ		540=378.000 „

Комисията направи слѣднитъ измѣнения въ този параграфъ: вмѣсто четирима архитекти II класъ става трима архитекти II класъ; вмѣсто трима архитекти III класъ става четирима архитекти III класъ; вмѣсто 29 кописти при участковитъ инженери става 24 кописти; вмѣсто 30 писари-разсилни при участковитъ инженери става 24 писари-разсилни, съ заплатата 600 л., вмѣсто 720 л.

Постоянни работници по пжтищата: 24 машинисти за парнитъ ваяци, тѣмъ безотчетни по 360 л. е въ бюджетопроекта, комисията го измѣни по 300 л., сжщо и на огняритъ постави по 240 л. безотчетни вмѣсто по 300 л.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 6, както е доложенъ отъ
г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство)
Сѣдранieto приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 7. Врѣмененъ персоналъ.

а) Поддържане врѣмененъ персоналъ по изучаването
и трасирането шосетата, по ржководенето и надзора
на разнитъ постройки по мостове и шосета, водене
дневни записки и смѣтки при строенето и пр.

2 надзиратели I класъ	по 1.920=	3.840 л.
2 надзиратели II класъ		1.800=3.600 „
2 надзиратели III класъ		1.560=3.120 „
3 надзиратели IV класъ		1.440=4.320 „
4 надзиратели V класъ		1.200=4.800 „
За назначение надзиратели съ по-малка отъ 100 л. мѣсечна заплата		5.320 „

б) Наемане врѣмененъ персоналъ за снимане плано-
ветъ на бѣдни общини, споредъ чл. 4 отъ закона за
благоустройството на населенитъ мѣста въ царството:

1 землемѣръ I класъ		2.400 л.
1 землемѣръ II класъ		2.040 „
1 землемѣръ III класъ		1.800 „
2 землемѣри IV класъ	по 1.440=	2.880 „
1 чертежникъ I класъ		2.040 „
1 чертежникъ II класъ		1.800 „
1 операторъ		2.040 „

в) Наемане врѣмененъ персоналъ по изучаване проекти
за нови постройки, ржководене, строенето имъ,
както и за надзоръ по поддържката на сжществу-
ющитъ здания:

1 архитектъ I класъ		5.400 л.
1 архитектъ II класъ		4.800 „

2 архитекти III класъ	по 4.500=	9.000 л.
2 чертежници-конструктори		2.700=5.400 „
1 кондукторъ		2.400 „
2 провѣрители	по 2.220=	4.440 „
3 кописти		1.620=4.860 „
3 кописти		1.200=3.600 „
2 надзиратели I класъ		1.920=3.840 „
8 надзиратели II класъ		1.800=14.400 „
2 надзиратели III класъ		1.560=3.120 „
7 надзиратели IV класъ		1.440=10.080 „
8 надзиратели V класъ		1.200=9.600 „
За назначаване надзиратели съ заплата по-малка отъ 100 л. мѣсечно, както и за нае- мане работници		8.520 „

Комисията направи слѣднитъ измѣнения въ този
параграфъ: двама надзиратели I класъ и двама над-
зиратели II класъ зачеркна; вмѣсто двама надзира-
тели III класъ става единъ надзирателъ III класъ;
вмѣсто трима надзиратели IV става двама надзира-
тели IV класъ.

Въ точка в — наемане врѣмененъ персоналъ за
изучаване проекти за нови постройки и пр. — единъ
архитектъ II класъ се зачеркна; двама чертежници-
конструктори се замѣниха съ единъ чертежникъ-кон-
структоръ; двама надзиратели I класъ се зачеркнаха;
вмѣсто осемъ надзиратели II класъ става четирима
надзиратели II класъ; вмѣсто двама надзиратели
III класъ става единъ надзирателъ III класъ; вмѣсто
осемъ надзиратели V класъ става четирима надзира-
тели V класъ; за назначаване надзиратели съ за-
плата по-малка отъ 100 л. мѣсечно, както и за наемане
работници, сумата отъ 8.520 л. се поправи на 5.000 л.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 7, както е доложенъ отъ
г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство)
Сѣдранieto приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Веществени разходи.

„§ 8. Канцеларски потрѣби, писма, телеграми и
пратки, купуване и поправане мобили, за чистене
комини и отходни мѣста, за купуване каси за пари
— 13.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 8, да си вдигнатъ ржката.
(Мнозинство) Сѣдранieto приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 9. Отопление и освѣтление — 20.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 9, да си вдигнатъ ржката.
(Мнозинство) Сѣдранieto приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 10. Облѣкло за разсилнитъ — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 10, да си вдигнатъ ржката.
(Мнозинство) Сѣдранieto приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 11. Наемане помѣщения за канцеларии и скла-
дове за геодезически инструменти и шосейни сѣчва
— 35.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитъ прѣдста-
вители, които приематъ § 11, да си вдигнатъ ржката.
(Мнозинство) Сѣдранieto приема.

Донладчинъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава III.

„Разходи по държавните пътища.

„§ 12. Поддържане, поправяне мостоветъ, шосетата и кантонерскиятъ домове, доставка и поставяне километрически и хектометрически стълбове и пъте-показатели, за валяне шосетата и доставка гориво и смазоченъ материалъ за валящитъ и др., за посаждаване, отглеждане дървчетата покрай шосетата и трасиране послѣднитъ, за волнонаемни работници за поправка на пътищата, мостоветъ съ принадлежноститъ имъ, за очитване пътищата отъ снягъ, свлачища и пр., както и за бързи поправки на поврѣди, причинени отъ неспрѣдотливи сили. Изучаване, трасиране и направа на нови шосета, мостове, кантонерски домове и принадлежноститъ къмъ горнитъ и за направа сондажи, изучаване карнери, както и за отчуждаване имоти, заети отъ шосетата и принадлежноститъ — 3.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Туй е мѣстото, мисля, да кажемъ и нче нашето мѣстие по онази таблица, която г. министърътъ на пътищата и съобщенията чете около единъ часъ и ни обяснява. Доста добръ направихте, г. министри, че ни дадохте тѣзи свѣдѣния, но азъ имамъ да забѣлѣжа, че относително общинскитъ пътища работата стои свършено друго-яче. И всѣки единъ народенъ прѣдставителъ, ако не познава изъ цѣла България пътищата, колко има направени такива общински и колко сж ангажирани за построяване, поне той трѣбва да знае и му се налага длъжностъ да знае, колко пътища има ангажирани, или направени, или на изучаване въ околнята му. Азъ имамъ да забѣлѣжа, че тази година, въ началото на сесията, когато се събрахме туку, всѣкитъ прѣдседатели на окръжнитъ свѣти бѣха събрани, защото бѣше се появило едно недоразумѣние между инженеритъ при окръжнитъ свѣти и държавнитъ инженери. Въ 32-годишнитъ политически животъ, откажъ България се е освободила, констатирано е, че инженеритъ при окръжнитъ свѣти не сж направили почти нищо за окръжитъ и за околнитъ.

Г. Гроздановъ: Много казано.

В. Георгиевъ: Никакъ не е много казано. — По тази причина тѣзи инженери бѣха свикани наедно съ прѣдседателитъ на окръжнитъ свѣти. Азъ имахъ честта да се срѣцна случайно съ прѣдседателя на Варненския окръженъ свѣтъ, който е демократъ...

Г. Гроздановъ: Бившъ.

В. Георгиевъ: Може да бѣде бившъ — азъ не го познавамъ — но сега-засега той е прѣдседателъ на окръжния свѣтъ въ Варна. И той ми показа една таблица взета отъ Дирекцията на пътищата и пр., отъ която азъ видѣхъ, че за Варненския окръгъ фигурира, че сж направени само 10 км. общински пътища. Инженерътъ го е било срамъ да се прѣдстави въ Министерството на вътрѣшнитъ работи само съ прѣдвидѣнитъ за построяване 9 км. пътища, които само сж измѣрени, а никакъ не сж започнати, но сж турени въ таблицата като свършени. Въпросътъ е билъ много изостренъ между държавния и окръжния инженери, но благодарение на прѣдседателя на Русенската постоянна комисия, който е, тъй да се каже, измѣнитъ на своитъ другари и се е присѣдинилъ къмъ страната на инженера и така единъ по единъ другитъ прѣдседатели на окръжнитъ свѣти сж се присѣдинили, конфликтътъ, който можалъ да произлѣзе между тѣзи два рода инженери, се е уравнилъ съ едно прѣ-

мълчаване. Туй записване между построенитъ общински пътища и непостроени, само измѣрени, показва, доколко свѣдѣнията, които има г. министърътъ за всѣки окръгъ, сж вѣрни. Азъ, като имамъ прѣдъ видъ, че въ нашата околня, която е бившъ окръгъ, нѣма нито една педя общински пътища направени, макаръ на три пъти вече инженери да мѣрятъ — колкото инженери се промѣняватъ, на толкова пъти сж прѣмѣрвани пътищата; имаме едно шосе, което е 30 км. и е измѣрвано отъ трима души инженери, но още не е свършено: отива единъ инженеръ до края на околнята, връща се назадъ, отива другъ инженеръ и той го измѣрва, тъй щото, на три пъти вече измѣрватъ шосетъ и още не е започнато, а има означени 4 милиона 600 и толкова хиляди лева, похарчени за общински пътища — като имамъ прѣдъ видъ това, казвамъ, не мога да приема за вѣрна четената таблица отъ г. министра за ангажирани суми за общински пътища. Вѣрвамъ, че, ако тѣзи суми, които сж ангажирани, се отнесатъ къмъ свършенитъ пътища, ще бѣдатъ похарчени, а, може-би, и сумитъ, които ни се показватъ за 1911 г., ще се похарчатъ за онѣзи пътища, които се считатъ за свършени прѣзъ тази година или сж наети да се работятъ прѣзъ тази година.

На насъ бѣше желателно да знаемъ истинското положение на пътищата въ България, но туй нѣщо г. министърътъ не можа да ни даде. Относително държавнитъ пътища, вѣрвамъ, че има толкова построени, толкова дадени на прѣдприемачъ, защото, доколко свѣдѣнията ми се простиратъ, има вече доста държавни пътища ангажирани, но, колкото за общинскитъ, инженеритъ просто сж лѣгали, само и само да се каже, че и тѣ сж били на работа.

П. Пѣйчевъ: Тогава, защо обвинявате г. министра?

В. Георгиевъ: Азъ не обвинявамъ г. министра, а инженеритъ, че не даватъ добри свѣдѣния. Когато става въпросъ за общинскитъ пътища, би било желателно, щото общинитъ въ цѣла една околня, които събиратъ данъка общински пътища, да внасятъ тая сума отдѣлно за смѣтка на околнята, защото констатирано е досега, че въ единъ окръгъ, ако има 6, 7, 8 околии, грижатъ се за общинскитъ пътища само въ централната околня или тамъ, дѣто е центърътъ на окръга, и затова отъ центра на окръга, колкото общински пътища излизатъ, сж направени на пѣволко километра, а въ другитъ околии не е замислявано никакъ за постройката на общинскитъ пътища, макаръ да се чувствува много голѣма нужда отъ тѣхъ. Затуй слѣдъ 32 години свободенъ животъ, щомъ ние нѣмаме никакви общински пътища — а можемъ да кажемъ това, защото 10, 20, 30 или 100 км. пътища въ единъ окръгъ сж нищо за единъ голѣмъ окръгъ, какъвто е, напр., Софийскиятъ — азъ мисля, че е дошло вече време, както държавата прибира паритъ за своитъ пътища отдѣлно, така сжщо трѣбва и окръгътъ да прибира отдѣлно сумата, събрана отъ общинитъ, като пътна повинностъ, и тази сума да се разпрѣдѣля между околнитъ; всѣка една околня, колкото пари прибира за пътища, да си ги внася въ Земледѣлската банка и, когато за тази околня се прѣдвидятъ да се правятъ пътища, отъ тази сума именно да се харчи за нейнитъ общински пътища. Сега, както е направено, окръгътъ прибира внасената сума и харчи само за окръжния градъ, въ своята околня, а пъкъ за другитъ околии не иска да знае. А че нѣма тази година направени пътища, показва още и самата таблица, и самитъ инженери, които сж казали въ много окръжни свѣти: „Вие ни искате пътища, добри, ние не работимъ, но съ какво можемъ да ги направимъ, когато нѣмаме пари? Дайте ни пари на разположение, и ние сме готови да вземемъ постройката и изучаването на пътищата.“ Ние досега знаемъ,

че общинската пжтна повинност се събира всъка година даже и съглоба; тъй че, не че нѣма пари, но инженеритѣ не сж се постарали, щото сумата, която пада за всѣка година, да бѣде изразходвана за общински пжтища. Тѣ я оставятъ, не работятъ кой знае по какви причини, а като стои тая сума една-двѣ години, тя минава къмъ държавната пжтна повинност и отива за държавни цѣли, а не за общински. Тази е била причината, щото досега общинитѣ да останатъ безъ междуселски пжтища, които сж отъ голѣма важностъ за нашето съобщение, поради липса на желѣзници. Та, би било желателно, щото Министерството на пжтищата и съобщенията да вземе една мѣрка занаяпрѣдъ, щото паритѣ, които се събиратъ за пжтища, да се разпрѣдѣлятъ по околии и по този начинъ, вървамъ, ще можемъ да имаме спестени сумитѣ за всѣка една околия и да имаме занаяпрѣдъ пжтища направени. Иначе, ако топанѣт се внасятъ, центроветѣ на окржжитѣ ще бѣдатъ облагодѣтелствувани съ междуселски пжтища, а другитѣ околии нѣма да иматъ никой пжтъ такива пжтища.

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Диньо Рапчевъ.

Д. Рапчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Понеже думата е за пжтища, и азъ искамъ да кажа нѣкоя и друга дума по отношение на тѣхъ. За значението на пжтищата въ икономическо и търговско отношение нѣма нужда да говоря, защото всѣкому е извѣстно, какво значение иматъ тѣ: тамъ, дѣто има направени пжтища, знаете въ търговско отношение какво значение иматъ тѣ — населението на врѣме си продава продуктитѣ и ги продава на по-висока цѣна, а тамъ, дѣто нѣма пжтища, знаете населението какви голѣми затруднения срѣща, особено зимно врѣме, когато паднатъ снѣгове: хората сж принудени три-четири мѣсеца да бѣдатъ затворени, да не могатъ да посѣтятъ центроветѣ, да не могатъ даже да посѣтятъ центроветѣ за нѣща, за които е необходимо явяването имъ въ тѣхъ. Обаче, държавата малко се е грижила за пжтищата. Въ разстояние на 30 години постоянно плащаме данъкъ пжтна повинностъ, а срѣщу туй пакъ нѣма пжтища. Даже легнало с и мѣтние на населението, както казватъ, че, колкото пари сме дали, ако бихме ги турили по пжтищата, щѣха да се прошаратъ пжтищата съ пари, обаче пакъ нѣмаме пжтища. Коя е причината? Хората я намиратъ въ държавата, дѣто държавата взема за една цѣль тия пари, а ги употребява за друга цѣль, значи, лѣже населението, като му казва, че ще прави сди-какво, а въ сжщностъ не го прави.

Строителната политика, г. г. народни прѣдставители, е много осждителна въ нашата държава. Строителната политика върви нѣкакъ си много бавно и не систематично. Отъ изложенното на г. министра се вижда, доколко бавно е вървѣла строителната политика по отношение на шосетата, защото тамъ споредъ статистиката се оказва, че въ разстояние на 30 години сж направени нѣколко десетки километри пжтища, въ нѣкой окржжи, дѣ повече, дѣ по-малко, но, изобщо взето, въ страната пжтищата сж много малко, сравнително изразходванитѣ суми. Че въ страснето на шосетата не се запазва нужната тактика, азъ самъ съмъ наблюдавалъ туй. Азъ знаа нѣкои и други шосета, които инженеритѣ сж трасирали, но слѣдъ три-четири години се занесатъ тамъ камъни, които стоятъ по 7—8 години, трасето се развали, камънитѣ се изгубятъ и пакъ изново инженеритѣ минаватъ да трасиратъ шосето, и пакъ изново да се носятъ камъни. Такива пжтища има на нѣколко мѣста. Ето, напр., шосето Стара-Загора—Търново-Сейментъ стана 30 години се работи, и хората на нѣколко пъти сж носѣли камъни, но пакъ не бѣше направено; едва напоследѣтъ се направиха и то поради мобилизацията на осмата Тунджанска

дивизия, която застава държавата да иска да се направи частъ по-скоро туй шосе. Такива шосета има много въ България, които сж правени по този начинъ. Знаа такова шосе между Чирпанъ и Казанлъкъ, което нѣколко години се работи и още не е направено; такова шосе има и отъ Пазарджикъ за Вѣтрениъ, което сжщо не е направено. На много мѣста, въобще има такива шосета, които не сж направени. И на много други шосета отъ първостепенна важностъ, държавата не обръща внимание, а обръща внимание повече на втростепеннитѣ шосета, които въ икономическо и търговско отношение нѣматъ голѣмо значение, но иматъ значение само за нѣкоя частъ отъ нашето население — за аристокрацията, които ѝ служатъ повече за удоволствие. Така, напр., има шосета, които водятъ за нѣкои бани или за нѣкои разкошни мѣстности; тамъ съ врѣме държавата е взела нужнитѣ мѣрки да се направятъ шосетата, а за шосетата, които сж важни въ търговско отношение, по които става голѣмъ вносъ и износъ даже и дума не става да се направятъ. Та, като е дума сега за шосетата, азъ искамъ да обрна вниманието на г. министра, щото занаяпрѣдъ тази строителна политика за шосетата да може да се поправи, да се взематъ нужнитѣ мѣрки и да се поиска да се направятъ тия шосета, за да може населението въ икономическо и търговско отношение да се постави на нужната висота.

Като свършвамъ, правя едно запитване къмъ г. докладчика: шосето отъ Стара-Загора за Хасково, което е трасирано, ще се прави ли, или така ще стои, понеже то въ търговско и стратегическо отношение е важно.

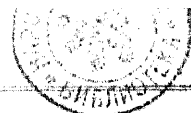
Докладчикъ С. Сарафовъ: Въ тритѣ и половина милиона лева влиза и туй шосе.

Д. Рапчевъ: Шосето Чирпанъ—Казанлъкъ свързва двѣ околии; искамъ да знаа и за туй шосе Чирпанъ—Казанлъкъ.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Всички шосета, които искате да се направятъ, влизатъ въ тритѣ и половина милиона лева.

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Иванъ Хаджиевъ.

И. Хаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ Главната дирекция на пжтищата, благоустройството и сградитѣ има една сума отъ 7.690.876 л. и отъ тази сума се отдѣлятъ всичко 3.500.000 л. за шосета, а всичко друго е за непроизводителни работи: за издържане на персоналъ, за други потрѣби, за помѣщения, въобще работата така се е сложила, че цѣльта се е обърнала на срѣдство, а срѣдството — на цѣль. Азъ не знаа съ тия 3.500.000 л. какво ще направимъ. Тѣй както г. министърътъ на общественитѣ сгради изложи, че сж разпрѣдѣлени тѣзи суми, пакъ не можахъ да се освѣтля добръ, защото асжж е казано общо: за Бургазкото окржжие толкозъ, за Варненското окржжие толкозъ и т. н., и ние нѣмаме прѣдъ себе си единъ подробенъ докладъ, за да можемъ да се произнесемъ. Но, ако сждимъ отъ това, което е ставало досега, всичко, каквото се строи — пжтища, шосета въобще — се върти около центроветѣ на окржжитѣ. Едно врѣме имавме за центъръ на Сливенското окржжие гр. Сливенъ и тогазъ се почна направата на шосетата: Сливенъ—Керменлий, Сливенъ—Бинкусъ, Сливенъ—сливенскитѣ лозя, Сливенъ—Ямболъ, Сливенъ—банитѣ, Сливенъ—Котелъ, и като отидете на десетина километра отъ града, ще видите, че запиратъ вече тамъ, по-нататѣкъ не отиватъ. Сега прѣмѣстивме окржжието въ Бургазъ, захваща се пакъ старата прѣсенъ и се строятъ шосета, не вече Сливенъ

вент—Ямболъ, Сливент—Котелъ, а Бургазъ—Лъджитъ, Бургазъ—Ахнало, Бургазъ—Мандра, Бургазъ—Русокастро, и, по всека второстепенност, като отидатъ на 5—6 км. отъ града, ще спиратъ. Вземете сега околнитъ: Къзълаганската околия, въ която сега влиза Каваклийската, вземете Бургазката околия, като имате прѣдъ видъ, че двѣ сж станциитъ — едната въ Ямболъ, другата въ Бургазъ — отъ които се изнасятъ храни, вземете прѣдъ васъ километрическата таблица и вие ще видите една картина горѣ-долу слѣдната: отъ Ямболъ до Каваклий има около 60 км. и нѣма никакво шосе, Ямболъ—с. Константиново, около 70—75 км., нѣма никакво шосе; Ямболъ—Голѣми-Дервентъ, близо 75—80 км., нѣма никакво шосе; Ямболъ—Кайбиляръ, 70—75 км., нѣма никакво шосе. Другата станция, където трѣбва да слизатъ хранитъ, това е Бургазъ; има села на 15—16 часа далечъ отъ него. По причина, че пазарнитъ цѣни въ Ямболъ, отъ една страна, и начина на покупко-продажбата въ самия градъ, отъ друга страна, сж сложени на особени начала, хората сж принудени да напуснатъ тоя отъ 40—45 км. път, който води за Ямболъ, и да се отправятъ къмъ Бургазъ на 60—65 км. път. Та, казвамъ, ще намѣрите села, които трѣбва да изминаватъ 60—70 км.; да губятъ по 6—7 дена, за да отидатъ да продадатъ хранитъ си въ Бургазъ, дѣто цѣнитъ ужъ сж по-добри, а нѣма да намѣрите направено нито едно шосе. Ако г. министърътъ се е задоволилъ сега само по окръзи да разпрѣдѣли това, азъ съмъ убѣденъ, че Къзълаганската околия заедно съ Каваклийската, Бургазката, ако щете и Добриницката околия, ще си останатъ за дълги години безъ шосета. 30 години, тъкмо 30 години има, откогато почнало шосето Ямболъ—Къзъль-агачъ — защото то се почна въ 1880—1881 г. — и още съ 2 км. е останало да се свърже съ Къзъль-агачъ и това не е станало. Това шосе има чисто вжтрѣшно икономическо значение у насъ, обаче има и друго едно значение което най-добъръ може да знае днешниятъ министъръ на общественитъ сгради, значение, което не бива да се изпуска изъ прѣдъ видъ. Имало е случаи, когато за едни дребни схватки между нашитъ и турскитъ войски нашата артилерия не е могла да отиде до назначението, а е трѣбвало да закѣса назрѣдъ пътя; разгеле, че станаха избори при демократическото правителство, та г. министърътъ, сегашниятъ на общественитъ сгради, дойде да види на мѣстото всичко, убѣдилъ се е много добръ, за да нѣма нужда азъ да го убѣждавамъ сега. Не зная само, дали е вземалъ мѣрки поне това, което е видѣлъ, малко-помалко да поправи, да даде едно що-годъ начеване, единъ починъ за направата на шосета на онѣи мѣста, където е необходимо. Знаемъ, че сж заправени или, по-добрь, сж дадени на търгъ да се правятъ мостове на 2—3 села отъ 3—4 години; какво стана съ тѣзи търгове, още нищо не зная; какво стана съ направата на тѣзи мостове, още нищо не зная. И затуй вземахъ думата да обърна вниманието на г. министра именно върху това да се не оставя работата да се движи само отъ центра и да се движи така бавно, щото никога да не видимъ шосета, ами да се почне по такъвъ начинъ направата на нашитъ шосета, щото, като се захване отъ крайщата, да се върви къмъ онѣи мѣста, които служатъ за станция, за да може и крайнитъ села слѣдъ 30—35 години да се сдобиятъ съ шосета и да кажатъ единъ денъ, като плащатъ два или три вида пѣтна повинностъ, че и за тѣхъ се е погрижилъ нѣкой. Стига тѣзи забравени околии да стоятъ въ това положение, стига да се грижимъ за шосетата на централитъ, които, както много добръ забѣлѣза г. Диню Рашевъ, служатъ повече за удоволствие. Тѣзи шосета сж направени и ако има такива ненаправени, нека се оставятъ малко по-насетнѣ. Дайте да се направи по възможностъ необходимото и сетнѣ, ако е нужно, луксоз-

ното. Когато среброто и златото захванатъ да прѣливатъ въ нашитъ каси, тогава да правимъ шосета за удоволствия. Менѣ ми прави впечатлѣние изложението на г. министра за това великолѣпно здание, за тая великолѣпна сграда, за която ще се харчатъ 10 милиона лева.

Нѣкой отъ мнозинството: Само 6 милиона.

И. Хаджиевъ: Шестъ нѣма да стигнатъ — украшения ще има, работа има още да се върши. Никой не е противъ тѣзи сгради, никой не е противъ тѣзи паметници, които сега ще иска да строи г. министърътъ за нашитъ нѣкога заслужили хора или бивши министри, но, г-да, азъ казахъ, че по-напрѣдъ необходимото трѣбва да се направи. Съ нищо нѣмаме да погрѣшимъ, никакво прѣстѣпление нѣмаме да направимъ, ако у насъ най-напрѣдъ се построи училищни здания, ако се построи шосета, ако се построи болници и нека досетъ години по-сетнѣ, нека 20 години по-сетнѣ се построи храмътъ „Александъръ Невски“. Азъ нѣма да говоря сега, но казвамъ, каква е нашата строителна политика, какъ тя е вървѣла и какъ сега върви, че необходимото трѣбва да се направи, а луксозното нека остане за по-сетнѣ. Храмътъ „Александъръ Невски“ можеше да се построи слѣдъ 10—15 години, когато се вижда, че по-големата частъ отъ нашитъ села нѣматъ училища, когато се знае, че нѣма достатъчно болници, когато се знае, че, ако отидете въ тукашната болница, ще намѣрите 15—20 души болни на денъ, които дохождатъ и послѣ се връщатъ у тѣхъ си, защото нѣма мѣста. Има много шосета, направата на които може да остане за по-сетнѣ; има много желѣзници, за които ще говоримъ подиръ малко, постройката на които тоже може да остане за по-сетнѣ. Нека необходимото, нека важното сега се построи. Вие тукъ постоянно приказвате за армия, вие тукъ постоянно приказвате за срѣдства, но идете въ Турция и ще видите, че турцитъ навсѣкъждъ до нашата граница сж направили шосета, на по-важнитъ пунктове тѣ правятъ и желѣзници. У насъ нѣма такова нѣщо, у насъ никой не се е загрижилъ за най-необходимитъ шосета въ даденъ случай, за които всички чувствуватъ потребъ. Нѣма да намѣрите нито едно шосе до турската граница поне отъ онѣи дълъгъ край, като захванете отъ границата до Черно-море. При все това, както чухте единъ поменникъ съ дълги цифри, съ милиони левове сж се харчили, милиони левове сж се събирали отъ населението отъ пѣтна повинностъ, милиони левове се прѣдвиждатъ всѣки пѣтъ въ бюджета, а необходимото нѣмаме. Всичко се строи, както се вижда отъ голѣмитъ цифри, около София, около Пловдивъ и около нѣкои градове, отдѣто — не искамъ да обиждамъ никого — сж хората, на които що-годъ днесъ имъ се чува думата, или тамъ, отдѣто сж хората, които могатъ прѣдъ г. г. министритъ да прокарватъ своитъ искания, онова, което е нужно за тѣхнитъ околии. Ужъ се възмущавахме едно врѣме отъ партизанщината въ строитбата, ужъ се възмущавахме отъ тоя начинъ на правене на шосета и желѣзници и се възмущаваме на видъ и до днесъ, но, когато дойде работа да се върши, тя си върви пакъ така. Азъ ще помоля г. министра тѣзи суми, които отпускаме за направата на шосета въ разнитъ окръзи, да гледа да ги разпрѣдѣли така, щото да се засѣгатъ и малкитъ сѣрѣди и крайща на тѣзи околии и да се обърне най-големо внимание, г. министри, на онѣи околии, дѣто нѣма никакви шосета. Азъ съжалявамъ, че вие ходихте само въ единия край на Къзълаганската околия, а не можахте да отидете по-нататъкъ, къмъ Бургазъ, да видите, въ какво положение сж хората. Азъ казахъ и по-напрѣдъ и всѣкога съмъ казвалъ, че, щомъ ливне първиятъ дъждъ, щомъ завали първиятъ снѣгъ, хората сж принудени да стоятъ въ селото си, а тогава

именно тѣ чувствуватъ най-вече нужда отъ посета, защото не могатъ да изнасятъ произведенята си. Необходимо е въ такива мѣста да се направятъ посета. Оставете другитѣ посета, които имате вече направени, оставете и ония, които мислите да правите и които могатъ да търнатъ отлагане. Така щото, сумата отъ 3.500.000 л., която тукъ е прѣдвидѣна, ми се вижда много малка. 3.500.000 л. за посета въ цѣла България е много дребна сума, много микроскопическа работа, както виждате. Азъ не зная, да-ли ще можемъ съ бюджетни срѣдства да направимъ това, но добръ е, врѣме е, да се замислимъ за посетата, да се взематъ малко по-ефикасни мѣрки, защото по метода, по която тѣ се строятъ сега, ако тѣй продължаваме да ги строимъ, дълги години, азъ съмъ убѣденъ, нѣма да имаме посета въ ония центрове, въ които сж най-пужни.

Прѣседателъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията.

Министъръ М. Таневъ: Г. г. прѣдставители! Много ми е приятно, че народното прѣдставителство така живо се интересува отъ пѣтищата въ България. Нека знае обаче то, че азъ познавамъ пѣтищата на България — позволете ми тази самохвала — и нека г. Хаджиевъ бже увѣренъ, че тамъ, въ онѣзи мѣста, дѣто нѣкога не сж имали прѣдставление, какво нѣщо е пѣтъ, и още по-малко, какво нѣщо е държавно шосе, дѣто нѣкога нѣмало да се утрепе дѣдо Петко Каравеловъ, а по-късно и азъ, та сутринята селянитѣ, като ме видѣха, че се сушехъ въ една крѣча и се научиха, че колата ми паднала въ едно дере и случайно съмъ спасенъ, всичкитѣ тържествуваха. Защо? „Защото сега ще ни направите пѣтищата“. (Смѣхъ)

Д. Драгиевъ: Направихте ли ги баремъ?

Министъръ М. Таневъ: „Трѣбваше да дойдете Вие тукъ да си слушате главата, за да ни направите пѣтищата“. Това е вѣрно, това не е само тамъ, това е на много мѣста изъ България. И затуй да се говори на тази тема, ми се струва, че е анахронизъмъ. Азъ познавамъ много добри всичкитѣ пѣтища отъ четиритѣ жгли на България, на и азъ, като имахъ случая, както ви каза г. Хаджиевъ, да пропѣтувамъ България три пѣти надлъжъ и на ширъ, зная, какъ има нужда отъ пѣтища и какъ не. Нека, слѣдователно, бждете убѣдени, че лицеарѣние, лицеарѣние при постройката на тѣзи пѣтища никога нѣма да допусна. На конференцията, която свикахъ тукъ отъ окрѣжнитѣ инспектори и отъ прѣседателитѣ на постояннитѣ комисии и окрѣжнитѣ съвѣти, азъ обърнахъ особено внимание на факта, че въ продължение на 32-годишенъ свободенъ животъ Бургаският окрѣжъ има всичко 15 км. общински пѣтъ. Искахъ да зная причината на всичко това и то въ присѣствието на самия инспекторъ на Бургаския окрѣжъ, който, впрочемъ, не е отдавна тамъ. Слѣдователно, азъ никога нѣма да се ръководя отъ съображение, коя околия е намъ приятелска и коя не. Всички околии за насъ сж приятелски. Нѣма околия, въ която — ако погледнете така, както сж гледали нѣкогашъ правителствата — да сж правени пѣтища само затуй, защото тамъ е избранъ правителственъ депутатъ. Нѣма околия, г. г. прѣдставители, както каза и г. Хаджиевъ, отъ която да не е избранъ народенъ прѣдставителъ, принадлежащъ на правителственото болшинство — даже отъ тази недостойна точка зрѣние да погледнемъ — по никогашъ това нѣма да ме ръководи, когато ще разрѣшавамъ кредитъ за постройка на пѣтища. Въ Бургасъ нѣма пѣтища — това го подчертахъ — въ Къзълъ-агачъ още по-малко, и вие видѣхте въ цифритѣ, които ви цитирахъ, че днесъ имате прѣдприятия на 1½ милионъ,

а за идущата година на 800.000 л., а това показва, че въ продължение на 2—3 години, ние ще похарчимъ за васъ 3 милиона лева. Ако се върви така систематично, азъ се надѣвамъ, че, дѣйствително, оная забравенъ край ще се съобщи съ централна България. На г. Хаджиева мога да кажа още една радостна вѣсть, че и пѣтътъ, който скача Ямболъ съ Къзълъ-агачъ и турската граница, вѣроятно, тамъ ще има нѣкога желѣзенъ пѣтъ, когато, разбира се, ще имаме срѣдства. Пѣтътъ се изучава. Така щото, и въ това отношение Къзълъагачката околия не е забравена отъ правителството, защото това правителство назначи да се проучи и бждещата желѣзнопѣтна линия, която да скача Ямболъ, Къзълъ-агачъ и границата.

И. Хаджиевъ: Това не е радостъ, г. министре.

Министъръ М. Таневъ: Но, г. г. прѣдставители, за да ви отнема пакъ възможността да се лутате въ нѣкои неизвѣстни вамъ области въ това отношение — защото видѣхъ, че г. г. народнитѣ прѣдставители отъ земледѣлската група особено наблѣгатъ — азъ ще ви цитирамъ нѣкои цифри, за да видите, колко общински пѣтища имаме ние, и за да видите, че тамъ не сме злѣ, за да не става нужда да говоримъ много на тази тема, ще ми позволите да прочета една малка табличка, която ще ви очарова. Общинскитѣ пѣтища подъ рубриката на „Постройки съ общински фондове“ датира отъ 1904 г. Какво е построено досега? Вие знаете, че фондоветѣ отъ 1904 г. до 1906 г. ги утвърждаваше министърътъ, а отъ 1906 г. насамъ ги утвърждава Народното събрание. Вие ще имате случай наскоро да утвърдите фондоветѣ за разпрѣдѣлението имъ по окрѣзи, слѣдователно, тѣзи фондове влизатъ въ рѣшѣтъ на правителството. Какъ тѣ се изразходватъ? Много проста смѣтка. Въ 1904 г. държавата е поела отъ окрѣжията 359 км. свършени и незапочнати пѣтища. Сега, когато ви говоря, ние имаме направени пѣтища отъ 1904 г. до днесъ 1896 км. и 500 м., въ постройка — 2410 км. и въ трасиране — 1074 км. и 500 м. Вие виждате, че въ шестъ години — отъ 1904, 1905, 1906, 1907, 1908 и 1909 г. — имаме вече приблизително тукъ единъ километражъ отъ 6.000 и нѣколко километра. Какви суми сж похарчени за тѣхъ? Цифритѣ ще съберете вие, за да нѣмамъ никаква грѣшка. Азъ ви казахъ прѣди всичко, какви общински пѣтища иматъ окрѣжията. Сега да ви повтори само за тѣхъ. Бургаският окрѣжъ има 31.6 км., Варненският — 19.5 км., Видинският — 106.5 км., Врачанският — 151.9 км., Кюстендилският — 46.9 км., Пловдивският — 252.5 км.; Пльвенският — 153.9 км., Русенският — 97 км., Софийският — 419.2 км., Старозагорският — 142.3 км., Търновският — 403.5 км., Шуменският — 71.6 км., а всичко 1896.5 км. Тѣзи общински пѣтища имаме ние въ окрѣжията. Какво струватъ тѣ, какви суми сж събрани — и това е интересно за васъ да го знаете. Отъ 1901 г. до 1904 г. върви пѣтната тегоба — тя върви и до днесъ, само че друго-яче е разпрѣдѣлена. Натуралната пѣтна тегоба отъ 1901 г. до 1909 г., прѣобърната въ пари, възлиза на 17.419.748 л. Но понеже вие знаете, че пѣтната тегоба постѣпва наполовина — тукъ трѣбва да ви подчертая една друга мисль, която ме много тревожеше, когато измѣнявахъ днешния законъ за пѣтищата — какъ да направимъ, щото пѣтната тегоба да се отбива въ натура, а не да се продаватъ билетитѣ, както правятъ кантонеритѣ, като даватъ удостоверения, че е отбита пѣтната тегоба. Такива удостоверения прѣди 3—4 години имаме у насъ и се наричаха банкноти. Самитѣ кантонири издаваха фалшиви удостоверения и ги продаваха по за нѣколко лева и по този начинъ печелѣха. И това го казвамъ въ Народното събрание, защото е фактъ. Сега може да не съществува, но ако съществува, и ако уловите

такъв и го съобщите на властта или на прокурора, ще направите една услуга на държавата. Тъй че, от тѣзи 17.419.748 л. само половината постъпват, и затуй въ сметката азъ имамъ само 8.700.874 л. Това считамъ постъпило отъ 1901 до 1909 г. отъ пѣтната тегоба.

Сега, какво е постъпило въ пари? Постъпилиятъ суми отъ паричната общинска пѣтна тегоба и вотираниятъ суми отъ окръжния и общинскитѣ съвети въ бюджетитѣ имъ за общинскитѣ пѣтница отъ 1904 г. до края на 1909 г. възлизатъ на 17.208.039 л., това сж постъпилиятъ, казахъ, суми въ пари. Какви суми сж разходвани отъ тѣзи пари? Изразходвани сж 9.468.420 л. И така, итогътъ е слѣдниятъ: като съберете пѣтната тегоба въ пари и като съберете постъпило отъ бюджетитѣ и похарчено, намъ остава единъ свободенъ кредитъ отъ 7.739.619 л., който кредитъ днесъ не е въ наличностъ, а е разпрѣдѣленъ така: въ тая сума влизатъ 5.063.507 л. ангажирани съ сключени договори, и остава за идущата година отъ този фондъ да се вишне въ бюджета 2.676.112 л. Така щото, сумитѣ, както виждате, сж вървѣли много правилно отъ 1904 до 1909 г. *compris*.

Тукъ не е безполезно да ви кажа, какъвъ е билъ персональтъ. Персональтъ е вариалъ така: прѣзъ 1904 г. е имало 25 инженери по бюджета, а налице 23; прѣзъ 1905 г. — по бюджета 32, а налице — 23; прѣзъ 1906 г. — по бюджета 35, а налице — 14; прѣзъ 1907 г. — по бюджета 31, а налице — 13; прѣзъ 1908 г. — по бюджета 31, а налице — 22; прѣзъ 1909 г. — по бюджета 28, а налице — 17; прѣзъ 1910 г. има по бюджета 28, а налице 13 инженери, които трѣбва да упражняватъ този фондъ отъ нѣколко десетки милиона. Къмъ това число трѣбва да прибавимъ и кондукторитѣ, които сега тоже трѣбва да иматъ техническо образование. Тѣ сж варирали така — тѣзи цифри сж интересни за васъ. Прѣзъ 1904 г. е имало по бюджета 46 кондуктора, а налице 43; прѣзъ 1905 г. — по бюджета 53, налице — 53; прѣзъ 1906 г. — по бюджета 54, налице — 54; прѣзъ 1907 г. — по бюджета 60, налице — 57; прѣзъ 1908 г. — по бюджета 60, налице — 58; прѣзъ 1909 г. — по бюджета 70, налице 54 и прѣзъ 1910 г. — по бюджета 70, налице — 50 кондуктори. Каква сума е похарчена за този персоналъ? И той е интересенъ параграфъ. За години 1904, 1905, 1906, 1907, 1908 и 1909 е похарчено за инженери, кондуктори, надзиратели и кантонери — тѣ сж работнически персоналъ — всичко 4.018.004 л., отъ която сума 3.280.000 л. за кантонери-работници — ако нѣмаме кантонери, ще трѣбва да намѣримъ специални работници — а за инженери, кондуктори и надзиратели — 898.000 л. И всичко събрано и подведено подъ процентъ възлиза на 23.241.801 л., отъ която сума изразходваното за персоналъ прѣзъ този периодъ съставлява 3-9%. При този процентъ менъ ми се струва, че цифрата е много утѣшителна и можемъ да кажемъ, че персональтъ не е ялъ вещественитѣ разходи, и, ако можемъ да го запазимъ би било добръ, но вие виждате, че не можемъ да го запазимъ, защото, ако се прѣдвиджатъ въ бюджета 47 инженери, а имаме налице само 13, вие виждате — защото ще говоримъ малко по-подробно, когато дойде законътъ — че не можемъ да отдѣлимъ свършено общинскитѣ пѣтница отъ държавнитѣ, защото съ 13 инженери, но единъ на окръжие, ние не можемъ да строимъ общински пѣтница, а дадохме на помощъ 47 държавни инженери да помогнатъ за правенето на общински пѣтница. Затуй вие ще видите — това, което казахъ нѣкоп почтени земледѣлци — че нѣкои суми отъ общинскитѣ бюджети сж харчени, напр., за кантонери по държавнитѣ шосета; това е вѣрно, защото ние събираме държавния и общинския персоналъ и го туряме да работи изобщо на държавната и общин-

ската пѣтни мрѣжи, тъй като само общинскитѣ персоналъ не е въ състояние да прави пѣтница съ 13 инженери, но може да харчи 23 милиона лева. Ето защо не трѣбва да се удивляваме тамъ, дѣто намираме, че наистина кантонери, поддържани отъ общински фондъ, пазятъ държавни пѣтница, защото държавнитѣ инженери чертаятъ плановитѣ на общинскитѣ пѣтница, впрочемъ, и държавнитѣ и общинскитѣ пѣтница излизатъ отъ една кесия, отъ кесията на българския народъ. Разликата е само тамъ, че паритѣ, постъпили отъ единъ окръжъ, трѣбва да се харчатъ не само въ този окръжъ, но и въ респективнитѣ околии. Това ще се постараетъ да го запазимъ.

Ето ви, прочее, какво е състоянието на напѣтитѣ общински пѣтница, какъвъ е тѣхниятъ фондъ и какъвъ е тѣхниятъ персоналъ. И въ това отношение, ако продължаваме така да вървимъ, само тогава ние ще имаме общински пѣтница, когато отпуснатитѣ суми за пѣтница се харчатъ само за тѣхъ, а сумитѣ, събирани отъ пѣтна повинностъ, да отиватъ за пѣтница и отъ тѣхъ да не харчимъ за други работи. Къмъ този параграфъ трѣбва да ви добавя, че сж направени още 3.355 моста и 20 кантона. Така щото, къмъ числото на общинскитѣ шосета, къмъ шосейната мрѣжа, която имаме, трѣбва да добавимъ, че въ този периодъ отъ 1904 г. до днесъ сж направени тѣзи 3.355 моста и 20 кантона.

Така щото, повтарямъ още единъ пѣтъ, нека народното прѣдставителство слѣди така съ зорко око харченето на тѣзи суми и посочва тамъ, дѣто тѣзи пѣтница липсватъ или има неправди, вършени отъ персонала въ респективнитѣ окръжия, и нека народното прѣдставителство бѣде увѣрено че нѣма да има чиновникъ, който, ако не изпълни дълга си, да остане на държавна служба. Азъ го казахъ и ще го повтора отъ тази трибуна да го чуятъ всички, че онѣзи, които служатъ въ Дирекцията на пѣтницата и въобще въ Министерството на общественитѣ сгради, или добросъвестно и акуратно ще си изпълняватъ дълга, или ще си отидатъ у дома. Защото отъ сумитѣ, които се харчатъ за тази цѣль, народътъ иска да види реални резултати; а той ще види реални резултати не само когато се разходватъ, а когато се положатъ основитѣ за пѣтница и мостове и за всички ония съобщителни сръдства, които сж необходими за нашето културно и икономическо развитие.

При това положение на пѣтната, още единъ пѣтъ повтарямъ, г. г. народни прѣдставители, могатъ да ни кредитиратъ тази година, за да видимъ, какво можемъ да направимъ, когато всички заидно се стегнемъ и посочваме на недѣлитъ въ управлението на респективнитѣ окръзи и онова, което съзремъ да го донесаме, да го съобщаваме, за да се взематъ оврѣме мѣрки и никакво лицемерие къмъ никого вие да не питасте.

Още единъ пѣтъ повтарямъ, не е този персоналъ, на който, като се посече и му се турн нѣкакво наказание за недобросъвестно изпълнение на своитѣ задължения, да се търсятъ всевъзможни пѣтница, за да може да се повърне на мѣстото си; такъвъ човѣкъ трѣбва да си отиде у тѣхъ, защото недобросъвестността на единъ стражаръ или на единъ бирникъ нѣма онѣзи послѣдствия, каквито може да има недобросъвестността на единъ инженеръ, на единъ кондукторъ или на всеки единъ органъ, който служи по желѣзницитѣ, по телеграфа, по пѣтницата и пр., защото, казвамъ и повтарямъ, тѣ сж онѣзи лостове, чрѣзъ които народитѣ се тикатъ напредъ въ прогреса, културентъ и икономически. (Нѣкои отъ мнозинството ржкоплѣскатъ)

Прѣдседателтъ: Има думата народниятъ прѣдставител г. Александъръ Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни представители! Азъ искамъ да говоря по статистическите свѣдѣния, които г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията даде. Чрѣзъ тѣзи статистически свѣдѣния не само се освѣтлява народното представителство по изразходването на сумитѣ, прѣдначинени за направа на пѣтища, но ще се даде поне въ бѣдѣ възможностъ на народното прѣдставителство да оперира съ тѣзи суми, защото смѣтката може още да се развива: може да се направи изчисление, какво е вземала държавата и какво е дала насрѣща; а народното прѣдставителство, като се възползува отъ тая статистика, която г. министърътъ прѣдстави, може да прави тѣзи изчисления. Още по-добъръ пѣшо да бѣде, ако г. министърътъ, чрѣзъ своитѣ чиновници, изчислѣше и за всѣка околия, какви пѣтища има; ако това не можеше да стори за всички околии, можеше да даде точна статистика поне за Къзълагашката и Силистренската околии, за да задоволи Хаджиева и В. Георгиева. (Смѣхъ)

Друго, г. г. народни представители. Азъ искамъ да обърна вниманието на г. министра на общественитѣ сгради върху слѣдното. Вижда се, че сумитѣ за напѣдъ сѣ разпрѣдѣлени горѣ-долу така, както трѣбва, по окрѣзи, и изглеждатъ, че министерството ще има за цѣль да довърши прѣди всички започнатитѣ шосета. Това е добро; миналата година това именно ние искахме: да нѣма лицепритие, да нѣма давление отъ страна на народното прѣдставителство, да бѣдатъ разпрѣдѣлени тѣзи суми горѣ-долу равномерно, защото нѣма нищо, че за една околия паднала нѣкоя сума отъ нѣколко лева въ повече, то е сѣ едно, пакъ въ България ще се похарчи тази сума. Г. министърътъ, когато ще изразходва тѣзи суми, трѣбва да има прѣдъ видъ едно нѣщо: на много мѣста прѣдстои да се направятъ мостове; въ много околии рѣкитѣ, особено пролѣтно и есенно врѣме, сѣ непроходими; въ Прѣславско, Татарпазарджишко, Поповско, ми се струва, навсѣкѣждѣ въобще липсватъ мостове, и би трѣбвало министерството да се заинтересува, прѣди да има нѣкакви шосета, да построи тукъ-тамъ такива мостове, защото, иначе, губятъ земледѣлцитѣ, губи и самата държава, понеже се прѣчи на производството. Та, освѣнъ тѣзи цѣли, които министерството трѣбва да прѣслѣдва, то трѣбва особено да се грижи за постройка на мостове. И менѣ пѣшо да ми бѣде приятно, г. министре, ако Вие ни дадѣхте нѣкоя по-подробна смѣтка за 80-тѣ хиляди лева, защото виждамъ, че само тази сума ще употребите за такива мостове. На много мѣста общинскитѣ свѣти сѣ образували общински фондове, за да си построятъ онуй, когото държавата досега не е построила. Вие ще давате сега отъ тази сума известна помощъ на тѣзи фондове. Би било желателно и самата държава, безъ да има шосета, да се помѣчи да построи такива необходими мостове, какъвто е мостътъ, както знаете, г. министре, между Саранъ-бей и Вѣтрень, който се строи и за който сте обѣщавали; има и въ Прѣславско, и другадѣ, и въ всички околии такива необходими мостове.

Д. Драгиевъ: И кѣдѣ Варненско.

А. Стамболийски: И кѣдѣ Варненско има.

Друго. Желателно е министерството да вземе подъ внимание и направата на междуселски пѣтища. Наистина, общинитѣ ще си ги строятъ, но сѣ пакъ се изисква инициативата, подбуждението да се направи отъ министерството. Добъръ ще бѣде, ако се обърне вниманието на тѣзи общински свѣти да се потрудатъ да направятъ поне трасиранитѣ шосета. Но азъ зная и много общини, които искатъ да си построятъ пѣтища, обаче нѣма достатъчно инженери. И отъ процента, 3%, отъ сумитѣ на общин-

скитѣ бюджети за персоналъ — който процентъ изтъкна г. министърътъ на общественитѣ сгради — отъ този процентъ се вижда, че инженеритѣ сѣ недостатъчни, а това и на практика се забѣлѣзва. Много общини пишатъ за инженери, за да си трасиратъ шосета, но нѣма нито кондуктори, нито инженери. Нека въ туй отношение министерството се помѣчи да улесни населението. Освѣнъ това пакъ, да локализира нѣкакъ отбиването въ натура пѣтищата повинностъ, да не праща едно село да отбива пѣтищата си повинностъ нѣкъдѣ си въ друго село и да се създава неприятностъ на хората, а да застави всѣко село — защото всѣко село въ България има нужда отъ шосета — да трасира едно шосе и тамъ да си отбие пѣтищата повинностъ. Послѣ, министерството нѣкакъ да прѣдпише на общинскитѣ свѣти и да ги помоли да подканятъ населението; даже да се даде право на общинския кметъ и на общинскитѣ свѣти да глобяватъ онѣзи, които не искатъ да изпълнятъ тази мѣрка, да се застави населението и да се подкани да извърши това изплащане въ натура на пѣтищата повинностъ, защото, ако самото население не вземе инициативата, ако то не даде нѣщо въ туй отношение и не похарчи, никога не може държавата да построи тѣзи пѣтища. Истина, захваляме на Митхадѣ-паша, че е направилъ пѣтища, захваляме на Турция, макаръ и некултурна страна, че е направила пѣтища, но всяко това става съ ангария, а не съ пари. Ето защо, колкото и неприятна да е тази дума „ангария“, сѣ пакъ населението трѣбва да си послужи съ това старо срдѣство поше за направата на онѣи пѣтища, които сѣ най-близини до него. А въ туй отношение министерството може да направи нѣщо, като подѣсти общинскитѣ свѣти, като имъ даде известни права да взематъ по-ефикасни мѣрки да заставятъ населението да си построи пѣтища.

Тѣзи сѣ обѣлѣжитѣ, които имахъ да кажа по този параграфъ.

Прѣдседателътъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Г. г. народни представители! Въ качеството си на докладчикъ на бюджета, азъ съобщихъ рѣшението на бюджетарната комисиия относително кредита за постройка на пѣтища въ размѣръ на 3.500.000 л.; въ качеството си, обаче, на народенъ прѣдставителъ, азъ не мога да мина § 12, безъ да направя забѣлѣжитѣ и поясненията си, които дължа въ случая.

Въ Народното събрание не единъ пѣтъ, не два пѣти, на и въ цѣла България, и въ пресата, и всички се занимаватъ съ туй, че България въ своето културно-икономическо положение трѣбва да върви на прѣдѣ. Постоянно се е говорило, когато се зачелне какъвто и да е въпросъ отъ културно-икономически характеръ, че България въ едно мѣсто, на една страна куца, а въ друга се мѣчи да напѣдне. Говори се за експлоатация на гори всѣки пѣтъ, когато се захване въпросъ за горитѣ въ България; говори се за развитието, тъй да се каже, на това българско производство, но всѣки единъ знае прѣдварително, че никаква експлоатация на гори не може да стане, ако тази гора не се направи достъпна за онзи, който има нужда отъ нея. Създаватъ се законоположения за улеснение на търговията въ страната, създаватъ се законоположения за повдигане индустрията и за подкрѣпленето и насърчаването ѝ; но всѣки единъ отъ васъ знае, че никаква индустрия не може да се насърчава, никаква търговия не може да се подкрѣпи, ако, покрай другитѣ законоположения, съобщителнитѣ срдѣства не се турятъ въ исправностъ. Когато се касае за желѣзници, за тѣхното дѣйствие, за тѣхната, тъй да се каже, икономическа експлоатация, за реалния и косвения приходъ на желѣзницитѣ, често се е говорило, че тѣ не донасятъ

нищо, било въ действителност въ своите приходи, било съ своите косвени приходи. Какво могат да донесат железниците, когато станциите имъ сж оставени като недостъпни острови? Всеки единъ, отъ васъ знае това. До станциите не можете да се доберете, а искате да донесатъ приходи или да услужватъ на населението. Значи, и тукъ безъ пжтища е невъзможно да се мисли нито за рационалната експлоатация на железниците, нито за тяхното рационално използване. Добрѣ. Значи, трѣбва по общо съгласие да се изкорени това зло въ България. Всички сж желали туй нѣщо, и сега като се говори, никой не каза нѣщо противно, а всеки каза своята дума: ако е възможно, часъ по-скоро да се дадатъ на България добри и здрави съобщителни сръдства.

Е добрѣ, въ този случай трѣбва да търсимъ нѣкъдѣ нѣкоя вина да тежи на нѣкого, защото общеприето е, че, щомъ една работа не отива добрѣ, трѣбва да се намѣри виновникътъ. Но всеки сто-варва отговорността другиму, а никой не я взима на себе си. България нѣма нужда да подкрѣпя своята индустрия само съ нѣкакви тарифи за прѣнасяне по железниците; нѣма защо да поддържа подкрѣпяне на търговията само съ нѣкакви законодателни положения на вносни и износни мита. България трѣбва да даде възможностъ на всеки единъ българинъ, който я населява, отъ каквото има нужда въ своето било стопанствено, било държавно положение, да я използва пай-напѣдъ по онази врата, която му дава най-лесно възможностъ да изпаса. Слѣдователно, да се съсрѣдоточи износътъ на българската търговия въ одни известни пунктове или вносетъ въ други пунктове, това е прѣди всичко, може-би, полезно въ едно отношение, но е разстро-ително въ друго отношение. Независимо отъ това, прѣди малко се гласува законопроектъ за осигу-рване рогатия добитъкъ на населението. Защо? За-щото му е нуженъ. А за кога му е нуженъ? Когато обработва земята. И всички до единъ се сръха върху този въпросъ, щото селскитѣ или градскитѣ стопанства, които обработватъ свои земи, да иматъ добъръ рогатъ добитъкъ, за да могатъ да си служатъ съ него за своите земледѣлски произведения. Това става отъ мѣсець мартъ до мѣсець октомврий, а отъ мѣсець октомврий до мѣсець мартъ, това сто-панство трѣбва да храни своя рогатъ добитъкъ, трѣбва да издѣлва за него пари, безъ да може да го използва. Защо? Защото не може да върви ни-къдѣ, защото не може да си послужи съ своя до-битъкъ да прѣнесе на каквото и да бже българско държавно прѣдприятие материяли, за да вземе из-вѣстна облага. Тамъ, дѣто харчи милиони, държа-вата сръща най-голямо съпротивление въ тран-сперта си, а пъкъ сжщевременно и населението не ги използва. Значи, ето ви още една причина, кос-вена, която помага да се повдигне благосъстоя-нието на стопанството, но това безъ съобщения не може да стане.

Е добрѣ, като е така, да видимъ сега съ какви смѣтки, какво е могла да направи България въ раз-стояние на своя 30-годишенъ свободенъ животъ по отношение постройката на своите пжтища и какво въ сжщностъ тя е направила. Г. министърътъ бѣше твърдѣ обстоятелственъ въ своите смѣтки. Азъ, като инженеръ, ще ви приведа какви смѣтки, за да се разберемъ единъ пътъ завинаги, какво можемъ да правимъ по-нататъкъ съ нашите пжтища, ще мръднемъ ли оудѣто сме, или не. Ще имате добри-ната да ме изслушате.

Азъ ще раздѣля този периодъ на двѣ части: до 1902 г. и отъ 1903 г. насамъ. Раздѣлямъ го затуй, за-щото първата частъ до 1902 г. дѣйствително се раз-личава значително по сръдствата и законоположе-нията отъ втората, отъ 1903 г. насамъ. И вие ще ви-

дите, че до 1903 г. България е строила своите пжтища съ пжтна повинностъ и съ пари. Повинничари Бъл-гария е имало по години — захващамъ отъ 1886 г., защото до 1886 г. положението е било неопрѣдѣлено: въ 1886 г. — 227.234, 1887 г. — 233.855, 1888 г. — 297.241, 1889 г. — 304.706, 1890 г. — 290.891, 1891 г. — 332.303, 1892 г. — 326.119, 1893 г. — 292.118, 1894 г. — 293.535, 1895 г. — 272.287, 1896 г. — 284.562, 1897 г. — 316.526, 1898 г. — 304.771, 1899 г. — 284.513, 1900 г. — 193.956, 1901 г. — 193.879, 1902 г. — 172.335, 1903 г. — 182.039, 1904 г. — 610.576, 1905 г. — 615.332. Това е било числото на работниците, тъй да се каже, които е трѣбвало да се употребятъ за направата на пжти-щата. Като се прѣвърнатъ тѣзи работници по стот-вѣтните цѣни — по 4 л. до извѣстно число години и по 8 л. за другите, когато законоположението се из-мѣнило — трѣбвало е да се получатъ отъ работа, из-разена въ пари, тъй да се каже, 32 милиона лева. Значи, отъ натуралната пжтна повинностъ, изра-зена въ пари, България е турнала на разположение за направата на пжтищата 32 милиона лева. Неза-висимо отъ това, държавата е давала кредити въ своите бюджети. Тѣзи кредити сж разпрѣдѣлени го-дишно, както слѣдва: 1886 — 3.000.000 л., 1887 — 2.000.000 л., 1888 — 2.000.000 л., 1889 г. — 2.000.000 л., 1890 — 1.750.000 л. Вие ще видите, какъ сж дадени кредититѣ и какъ намаляватъ тѣ. Въ 1891 г. — 800.000 л., 1892 г. — 1.300.000 л., послѣ 1.500.000, 1.200.000, 1.200.000, 1.200.000, 1.200.000, 1.358.000, 1.300.000, 1.000.000, 1.080.000, 1.000.000, 1.500.000, 1.000.000, 1.500.000 л. Значи, държавата отъ своите сръдства е прибавила къмъ перото на пжтната повинностъ 29.000.000 л. въ пари, значи, давала е ежегодно 1.454.000 л. сръдно. Забѣлжете сега, че въ пари плащаната пжтна повинностъ е равна на това число — 1½ милиона лева. Значи, държавата до 1902 г. е отпускала толкова пари, колкото е прибавила отъ изразената въ пари пжтна повинностъ — 1½ ми-лиона лева. Значи, държавата е дала 29 милиона лева и отъ пжтната повинностъ въ натура 31 милиона лева; но г. министърътъ каза, че се е прибирало обик-новено 50% отъ тая натурална повинностъ, споредъ свѣдѣнията, които сж дадени — а дѣйствително прибиращото не е по-голямо отъ 30% — тъй щото, смѣтайте по-нататъкъ: 29 милиона лева и 15 ми-лиона лева правятъ 44 милиона лева. И тъй, Бълга-рия въ продължение на толкова години е турнала 44 милиона лева въ сжщностъ пари за направата на пжтищата. Моля ви сега, ако България има 9.000 км. държавни пжтища, които се прочетоха тукъ и които г. г. инженеритѣ въ 1902 г. въ своя пръвъ конгресъ разпрѣдѣлиха, както трѣбва, на добри, лоши и сръдни, отъ които се констатира, че сръдни пжтища въ България има 3.700 км. — значи, лошите пжтища, които не сж нищо друго, освѣнъ начертани бразди, сж 7.000 км. — е добрѣ, каква сума е била потрѣбна, за да направи България 10.000 км. пжтища, да ги има подиръ 30 години готови? Не може да се на-прави единъ километъръ пътъ съ по-малко 10, 15 и 20 хиляди лева, вземете най-сръдно 15 хиляди лева. 10.000 км. пътъ правятъ 150 милиона. Азъ не ка-звамъ цифри, които сж прѣувеличени: за 10 хиляди лева километъръ пътъ никѣдъ не е направенъ, не можемъ да го направимъ и ние въ България; слѣдо-вателно, азъ ще взема сръдно 15 хиляди лева. Трѣбва вие да имате 150 милиона лева. За Бога, кажете, ко-гато е турнато на разположение за пжтища въ тол-кова години само 30 или 40 милиона лева, могло ли е да се получатъ пжтища за 150 милиона лева? При-бавете сега, че всеки пътъ, останалъ недоправенъ, не е пътъ, който да се задържи извѣстно число го-дини, та да го смѣтаме направенъ; паритѣ, вложени въ него за неговата направа, сж изгубени. Слѣдова-телно, лошевната на пжтищата ще си остане.

Да видимъ сега, какво трѣбва да се направи и какъ можемъ да смѣтнемъ, че ще излѣземъ отъ той

път. За да направим пътищата, които са останали лоши — 7.000 км. — по 15 хиляди лева, прави 110 милиона лева. Значи, България трябва да осигури един срѣдства отъ 110 милиона лева. Добъръ. Тъзи 110 милиона лева трябва да се харчатъ по една опрѣдѣлена програма, по единъ опрѣдѣленъ редъ, т. е. за колко години България ще трябва да получи своитѣ пътища въ исправностъ. Да кажемъ подиръ десетъ години отъ днесъ; да кажемъ подиръ 20 години отъ днесъ. Ако кажемъ, че подиръ десетъ години отъ днесъ България трябва да си направи своитѣ държавни пътища, значи — 110 милиона лева, разпрѣдѣлени за десетъ години — 11 милиона лева пари трѣбватъ на година, за да се направятъ пътищата въ десетъ години. Ако искаме България да види своитѣ държавни пътища направени въ разстояние на 20 години, значи, трѣбва ежегодно българската държава да туря на разположение на службата, която е учрѣдена да направи пътищата, най-малко 5—6 милиона лева. Азъ не говоря за общинскитѣ пътища. Като ви правя картината за държавнитѣ пътища, вие ще видите веднага, какво ще стане и съ другитѣ. Значи, за да прѣдприеме България една програма съ 20-годишенъ срокъ, за да направи своитѣ пътища отъ 10.000 км., трѣбно ѝ е да туря на разположение на г. министра на общественитѣ сгради ежегодно по 6 милиона лева.

Забѣлѣжете сега, г. г. народни прѣдставители, че къмъ тѣзи 6—6½ милиона лева, които ние считаме за направата на пътищата, километритѣ на направенитѣ пътища ще растатъ ежегодно и тѣхната поддрѣжка трѣбва да става. За да се държи въ исправностъ единъ километъръ пътъ, не може да се направи това съ по-малко отъ 500 л.; турете 300 л., турете 250 л. Когато сте направили подиръ десетгодишенъ периодъ 5 хиляди километра пътъ, по 200 л. колко правятъ? 1 милионъ лева. Значи, 1 милионъ лева трѣбва, въ полеснитата отъ срока да се прибавятъ къмъ поддрѣжката на пътищата и, слѣдователно, трѣбва вече слѣдъ десетгодишенъ срокъ да се прѣдвиди сумата отъ 7 милиона лева.

Е добъръ, когато на Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията се прѣдвидятъ 3½ милиона лева и за направата и поддрѣжката на пътищата — а азъ много ясно ви показвахъ, че трѣбватъ 6 милиона — азъ се питамъ: ще мръднемъ ли отъ тукъ, дѣто сме? Азъ мисля, че ще останемъ винаги въ каля и нито единъ километъръ пътъ нѣма да направимъ напредъ, защото смѣтката е ясна и не подлежи на съмнѣние. Добъръ, ще трѣбва да се запитае, какво ще трѣбва да направи България. Дѣйствително, и азъ се запитвамъ, какъ трѣбва да се направи това. Ако съ редовнитѣ срѣдства на България не се дава тази възможностъ, само по себе си слѣдва, че трѣбва да се потърсятъ други ресурси. Обаче до 1902 г. законоположенията въ България не позволяваха да се направи една стабилна програма, защото този кредитъ всѣка година е варираше — една година 1 милионъ лева, друга година 700 хиляди лева, послѣ два милиона — а никакво управление не може да прави програма съ такива неопрѣдѣлени кредити, защото тѣ не се изразходватъ само прѣвъ годината, а трѣбва да се изразходватъ прѣвъ опрѣдѣленъ периодъ. Значи, до 1902 г. програмата бѣше неопрѣдѣлена. Отъ 1903 г., когато се свика първиятъ конгресъ на окръжнитѣ инженери, зададе се тази задача: да се намѣри начинъ, по който трѣбва да се осигури направата на пътищата. И тогава вие виждате първия законъ за изменение стария законъ за пътищата, дѣто натуралната пътна повинностъ за държавнитѣ пътища се прѣвърна въ парична, като се запази една облъжка, че всички пари, които постѣпватъ отъ пътната повинностъ, трѣбва да се употребятъ за на-

права на пътища. Съ туй, прочее, въ общото финансово положение на страната и въ бюджета не се направи никакво измѣнение, защото министъртъ на финанситѣ, който е получавалъ до тая дата 1½ милиона лева отъ пътна повинностъ, давалъ е 1½ милиона лева за направата на пътищата, не е правилъ капиталъ, тъй да се каже, отъ пътищата за държавни нужди. Хубаво, съ реформата, която се въведе въ този законъ за пътищата, се създаде единъ доходъ отъ 4.200.000 л., който ако се туря ежегодно на разположение на Министерството на общественитѣ сгради и се туря същевременно съ своитѣ растящи допълнения, които ще има, може да се мисли, че ежегодно, като се харчатъ по 5 милиона лева, България ще може да слѣдва една здрава и стабилна строителна политика. Една година съществува тая облъжка въ закона и на другата година се отмѣни, слѣдователно, веднага се прѣтопи цѣлата пътна повинностъ въ общия приходъ на държавата, а оттамъ и въ общия разходъ. Само по себе си слѣдваше да настѣпятъ сегашнитѣ намаления. Миналата година е било 3½ милиона лева и тази година е пакъ 3½ милиона лева; отъ пътната повинностъ постѣпватъ 4.200.000 л. — тукъ вече има разлика отъ 700.000 л. отишли въ полза на другитѣ закрѣпвания на бюджета.

Ето защо, азъ счетохъ за свой дългъ, като народенъ прѣдставителъ, да ви поясня на всички, че, ако остава въ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради една сума отъ 3½ милиона лева за строене на пътищата, ние никога нѣма да имаме пътища, а като нѣма да имаме никога пътища, нека тогава да не стоварваме отговорността на службата, която е повикана да изпълнява тази програма. Когато се дадатъ тѣзи срѣдства на тази служба, когато се турятъ на разположение на Дирекцията на благоустройството и пътищата нужнитѣ суми за направата на пътища, тогава никакво извинение отъ тази служба не може да се внася тукъ за неправилното и нерационалното употребление на тѣзи кредити.

Азъ, като докладчикъ, съобщихъ, че въ този параграфъ се прѣдвидятъ 3½ милиона лева; не правя прѣдложение да се увеличатъ този кредитъ, защото, навѣрно, финансовитѣ срѣдства на страната въ редовния ѝ бюджетъ не могатъ да ги дадатъ, но азъ си изгълнихъ дълга прѣдъ васъ, а именно да се разберемъ, че безъ пари България ще си остане непроходима; отъ 1 септемврий до 1 май всѣки отъ васъ, па и вашитѣ дѣца, ще ходятъ по калин пътища, защото ние наричаме у насъ свършенъ пътъ този, по който, когато е сухо, можемъ да вървимъ и който е безъ трапища, но не и пътъ, който при най-малкъ дъждъ се разкаля и никой не може да върви по него. Слѣдователно, който иска да види България турена дѣйствително въ единъ културенъ и икономически напредѣкъ, въ единъ прогресивенъ пътъ, той най-напредъ трѣбва да се загрижи за нейнитѣ съобщителни срѣдства, и понеже съобщителнитѣ срѣдства, за които днесъ става дума, сж пътищата, азъ изпълнихъ прѣдъ васъ дълга си, що ми се налагаше въ качеството ми на народенъ прѣдставителъ, да ви поясня картината.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателтъ г. Н. Гимиджийски)

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 12, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 13. Купуване и поправяне разни снаряди, геодезически инструменти, шосейни стѣнни, валяци, сонди, урѣди за изпитателната станция за строителни материяли и пр. — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народните прѣдставители, които приемат § 13, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Донладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава IV.

„Разходи по държавните здания.

„§ 14. За поправки, прѣправки и пристройки на държавните здания и разни инсталации и приспособления въ и около тѣхъ: водопроводи, бани, перални, електрическо освѣтление, нужници, канали, тротоари, огради и др. — 300.000 л.

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение, само въ текста сж прибавени думитѣ „и централно отопление“, които, по печатна погрѣшка, сж били пропуснати.

Прѣдседателствуващ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приемат § 14, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Донладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 15. Продължение и довършване строящите се държавни здания, отчуждение мѣста за тѣхъ, както и за построенитѣ по-рано, направа тротоари, водопроводи, канали, ограждане и уравниване двороветѣ на сжщитѣ здания и построенитѣ по-рано и пр.:

„1. Централенъ затворъ. — Работи, доставки и пристройки за окончателното му довършване: котелно помѣщение, доставка и инсталиране на парнитѣ котли за централно отопление, инсталация на кухнята и пералнята, дюшета, кревати и други принадлежности, мазилки, бояджийски работи, водопроводи, клозети, бани, малки постройки, огради, пѣтища, пѣтеки и пр. — 200.000 л.

„2. Художествено-индустриално училище въ София. — За зидарски, каменодѣлски, желѣзарски, тенекеджийски работи, покривна конструкция, желѣзни прозорци, стѣкла, врати, мазилки прости и декоративни, дюшета, стѣлби, печки, канализация, тротоари, водопроводна инсталация, санитарни работи и инсталация за електрическо освѣтление и др. — 100.000 л.

„3. Старозагорска държавна болница. — За отчуждение мѣста за урегулиране двора, за огради, канали, тротоари, калдарѣми и водопроводи, печки и канали, боядисване и привършване — 20.000 л.

„4. Кюстендилска държавна болница. — Както и при Старозагорската държавна болница: бараки за дезинфекционна машина, административно здание, каналъ, бетонови дюшета и др. — 20.000 л.

„5. За довършване и водоснабдяване храма-памятникъ въ стария гр. Прѣславъ — 10.000 л.

„6. За довършване на зоологическата станция съ аквариумъ въ Варна. Външна мазилка, бетонъ, боядисване и др., за уравниване двора и укрѣпване брѣга — 30.000 л.

„7. За довършване на морския дѣтски санаториумъ въ Варна, здание за спалня, за ограда, канали, водоснабдяване, паркъ, тротоари и др. — 35.000 л.

„8. За продължение санаториума при Троянъ — 50.000 л.

„9. За окончателно довършване и използване на строящите се малки болници въ: Чепеларе, Лъжене, Пещера, Сунгурларе, Врѣгово, Пирдопъ, Берковица, Тетевенъ, Попово, Елена, Тръвна, Айтосъ, Угърчинъ, Вълчедърмъ, Луковитъ, Радомиръ, Кнѣжа, Босилеградъ, почнати прѣзъ 1909 и 1910 г., съгласно закона, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 32 отъ 1909 г. — 140.000 л.

„10. Направа при сжщитѣ пристройки за нуждитѣ на болницитѣ, водоснабдяване, канализация, отопление, печки и изплащане отчуждени мѣста, огради, градини, тротоари, калдарѣми и др. — 50.000 л.

„11. Довършване стролцитѣ се здания за жилища при Карлуковския приютъ — 15.000 л.

„12. За направа втората половина отъ основитѣ до цокъла и частъ отъ грубата работа отъ цокъла до покрива на дѣвическата гимназия въ Русе — 50.000 л.

„13. Довършване хурургическия павилонъ при Търновската държавна болница — 10.000 л.

„14. За доизкарване строящото се училище въ Анхвало — 5.000 л.

„15. Довършване пристройката при желѣзарското училище въ София — 10.000 л.

„16. Довършване кухнята и пералнята при Сливенския окръженъ затворъ — 5.000 л.

„17. За доизкарване започнатитѣ здания за бояджийница при държавното текстилно училище въ Сливенъ — 10.000 л.

„18. За отчуждение мѣста за разширение санаториума Фердинандъ I при с. Искрецъ — 2.338 л.“

Направени сж слѣднитѣ измѣнения.

Въ централния затворъ сумата, отъ 200.000 л., комисията намали на 150.000 л.

Въ Художествено-индустриалното училище, слѣдъ „тенекеджийски“, прибави „и бояджийски“, слѣдъ „инсталация за“, прибави се „централно отопление“. Сумата отъ 100.000 л. намали на 80.000 л.

Точка 5 става така: „За довършване и водоснабдяване храма-памятникъ въ стария гр. Прѣславъ 10.000 л. и за централно отопление, баня и пералня при Ловчанската I-класна болница „Царица Елена“ 10.000 л.“ Така щото, сумата става 20.000 л.

Точка 9 и 10 се сливатъ въ едно, като къмъ точка 9 се прибави текстътъ на точка 10 така: „и за направа пристройки за нуждитѣ на сжщитѣ болници, водоснабдяване, канализация, отопление“ и т. н. до края, на обща сума 140.000 л.; значи, сумата 50.000 л. за точка 10 се заличава.

Точки 11, 12, 13 и 14, на които се измѣни нумерацията на 10, 11, 12 и 13, оставатъ безъ измѣнение.

Въ точка 15, която става 14, се прибавятъ думитѣ: „и интерни въ Кюстендилъ и Шуменъ“; сумата отъ 10.000 л. става 120.000 л.

Точки 16 и 17, които ставатъ сега 15 и 16, оставатъ безъ измѣнение. Последната точка 18 се зачерква.

Прѣдседателствуващ Н. Гимиджийски: Моля, които приемат § 15 тѣй, както го е приела комисията и както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Донладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 16. Построяване нови държавни здания, отчуждаване мѣста, направа тротоари, водопроводи и канали, ограждане и уравниване двороветѣ и пр. за нуждитѣ на учрѣжденията по вѣдомствата на разнитѣ министерства.

„А. По Министерството на вътрѣшнитѣ работи.

„1. Помѣщение за полицейски домъ и околийско управление въ Пещера — 30.000 л.

„2. Нови малки болници, съгласно закона, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 32/1909 г. въ: Бѣлоградчикъ — 35.000 л.; Куртъ-бунаръ — 25.000 л.; Етрополе — 25.000 л.; Нова-Загора — 25.000 л.; Нови-Пазаръ — 25.000 л.; Прѣславъ — 25.000 л.; Станимака — 35.000 л.; Търново-Сейменъ — 25.000 л.; Ак-кандѣларъ — 25.000 л.; Павликени — 25.000 л.; Раднево — 25.000 л.; Борисовградъ — 25.000 л.; Брѣзово — 25.000 л.; Карнобатъ — 35.000 л.; Къзълъ-Агачъ — 25.000 л. и Ямболъ — 35.000 л., а всичко — 450.000 л.

„Б. По Министерството на търговията и земледѣлието.

„1. За постройка на учебна дърводѣлска работилница за дѣтски играчки и др. въ Тетевенъ — 8.000 л.

„2. Единъ хамбаръ съ вместимостъ 2.000 хкл. сѣмена и приспособление за съхранение сѣмена отъ разни сортове при образцовия чифликъ въ Русе — 5.000 л.

„3. Оборъ за 30 глави работенъ добитъкъ при сѣщия — 5.000 л.

„4. Оборъ за работния и продуктивния добитъкъ, краварница, биволарница, свинарница, млякарница и лаборатория при опитната земледѣлска станция въ Садово — 10.000 л.“

Комисията направи слѣдния измѣнение въ този параграфъ: Въ точка първа по Министерството на вътрѣшнитѣ работи: „Помѣщение за полицейски домъ и околийско управление въ гр. Пещера“, се прибавя: „и за полицейски участъкъ въ Варна“, и сумата отъ 30.000 се увеличава на 45.000 л. Въ точка втора: „Нови малки болници, съгласно закона, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“ и т. н. има една поправка на печатна погрѣшка: дѣто е казано Нова-Загора, намѣсто 25.000 л., става 35.000 л.

Въ точка първа по Министерството на търговията и земледѣлието: „За постройка на учебна дърводѣлска работилница за дѣтски играчки и др. въ Тетевенъ“ сумата отъ 8.000 л. се увеличи на 15.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 16, както го е приела комисията да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 17. За изплащане отчуждени мѣста при Сливенската държавна мляжка гимназия — 20.000 л.“

Комисията направи слѣдното измѣнение въ този параграфъ: прибави въ края на текста: „и санаториума въ Искрецъ“. Сумата 20.000 л. остава безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 17, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 18. За наемъ на църквата „Св. Людвигъ“ въ Пловдивъ за пазене прѣзъ 1911 г. саркофага съ останки на О Воевъ почившата I Българска княгиня Мария-Луиза — 1.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 18, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 19. Помощъ за построяване храма „Св. Александъръ Невски“ — 500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 19, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 20. Помощъ за построяване и въздигане паметници надъ гробоветъ на бившитѣ министри: П. Р. Славейковъ, Иванъ Бѣлиновъ, Иванъ Славейковъ, майоръ Никифоровъ, д-ръ Стоиловъ, д-ръ Странски и общественитѣ дѣатели Трайко Китанчевъ и Алеко Константиновъ — 60.000 л.“

Въ този параграфъ комисията направи едно видоизмѣнение; той става така: (Чете)

„а) Помощъ за направа и ограждане гробоветъ на бившитѣ министри: П. Р. Славейковъ, Илия Цановъ, Иванъ Бѣлиновъ, Иванъ Славейковъ, майоръ Никифоровъ,

д-ръ Стоиловъ, д-ръ Странски, Василъ Кънчевъ и на общественитѣ дѣатели: Трайко Китанчевъ, Алеко Константиновъ, Константинъ Арсениевъ и за прѣнасяне отъ странство коститѣ на бившия прѣвъ българинъ воененъ министъръ майоръ Никифоровъ — отъ 60.000 на 70.000 л.

„б) Помощъ за въздигане паметника въ споменъ на сръбнотгорското и баташкото възстания — 6.000 л.“ — нова сума.

„в) Помощъ на общинитѣ за пжтища, мостове, болнични приюти и водопроводи — 80.000 л.“ — нова сума.

Общата сума по § 20 става 156.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ пропуснахъ да вишна въ бюджета, да оградимъ паметника на още единъ нашъ общественъ дѣателъ, какъвто е покойниятъ Маринъ Дриновъ. Затуй азъ ще ви моля да вишнемъ и името на покойния родолюбецъ Маринъ Дриновъ въ числото на онѣзи обществени дѣатели, на които искаме да оградимъ гробоветъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Вълчо Георгиевъ по § 20.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Много бюджетопроекти прокарахме досега, които сж отъ доста голѣма важностъ, какъвто е и настоящиятъ бюджетопроектъ. На много мѣста, тамъ, дѣто се отпасае за подлежащи помощи на земледѣлието, ние сме настоявали да се отпуснатъ по нѣколко хиляди лева, но г. министърътъ категорически отказваше, като казваше, че нѣма суми и че не ще може да се уравнивенъ бюджетътъ, ако ние отиваме да отпускатъ суми, за каквото и да е, безъ да си правимъ смѣтката. Тая година имаше прѣдвидѣни суми въ бюджета на Министерството на търговията и земледѣлието — въ § 54, ако се не лъжа — за купуване на жрѣбци и разплоденъ добитъкъ и този параграфъ се зачеркна затуй, защото нѣмало пари да се уравнивенъ бюджетътъ. Азъ мисля, че, щомъ ние нѣмаме за такива потребни цѣли нужнитѣ суми, тукъ още повече не му е мѣстото да отиваме да прѣдвиждаме 60.000 л. за правене нѣкакви си гробници и, по този начинъ, за напредъ да си отваряме пжтя, да можемъ да прѣдвиждаме и други суми за издигане паметници на тия личности. Никой не отказва заслугитѣ на покойнитѣ, но тѣ си иматъ сѣмейства, на които сж отпуснати пенсии отъ по 6.000 л., отъ по 3—4 хиляди лева, и азъ вѣрвамъ, че, когато държавата помага на тѣзи сѣмейства въ едно отношение, тѣ ще могатъ да се загрижатъ да прочистятъ тѣхнитѣ гробове, и азъ не вѣрвамъ тѣ да сж толкова заглъхнали въ бурени, както ни ги прѣдставлява г. министърътъ на общественитѣ сгради; азъ не вѣрвамъ, че гробътъ на Стоиловъ ще е останалъ толкова заглъхналъ, щото неговото сѣмейство да не може да го намѣри. Нека прѣдвидимъ тия суми, г. г. народни прѣдставители, за други по-належащи нужди, отколкото за такива непотребности. Ако искаме да почетемъ паметта на тѣзи личности, които сж заслужили на България, ние можемъ въ бждже, или нашитѣ поколения, когато България разполага съ суми, да издигнемъ паметници за своитѣ първи дѣйци, заслужили министри, или други обществени дѣйци; но когато ние сега се нуждаемъ да прѣдвиждаме суми за най-необходимы нѣща и нѣма отъ къдъ да ги намѣримъ, мисля, че не му е сега врѣмето да отиваме да харчимъ за таква работа.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Димитъръ Мишевъ.

Д. Мишев: Г. г. народни представители! Взехъ думата върху § 20 отъ бюджета, който разглеждаме. Тукъ се прѣдвижда една сума за ограждане гробовѣтъ на покойници, заслужили на отечеството. Вспомогателна моя дълбока почитъ къмъ покойниците, които се споменаватъ тукъ, както и къмъ тѣзи, имената на които спомена г. министърътъ. Тѣ иматъ безспорни заслуги къмъ отечеството; ние, народнитѣ представители, представлявателитѣ на българския народъ, и българскиятъ народъ имъ дължимъ благодарностъ и признателностъ. Но, г. г. народни представители, ще ми позволите да кажа, че покойниците, които сж заслужили много и които прѣзъ цѣлия си животъ сж давали примѣри на патриотизъмъ, на безкористие и на самоотвержение, едва-ли ще бждатъ почетени, ако ние прѣдвидимъ една такава сума, каквато е прѣдвидѣна тукъ, за да огградимъ само тѣхнитѣ гробове. Знаея, че на нѣкои отъ тѣзи заслужени покойници гробовѣтъ сж огградени. Онова, което трѣбва да се направи за заслугитѣ не само на тия покойници, споменати тукъ, но на всички заслужили синове на българското отечество, то е тѣхната паметъ да се олицетвори, да се възлоти въ металъ, въ мраморъ. Ние вече сме увѣковчили нашата признателностъ къмъ нашитѣ освободители съ въздигнатитѣ паметници. Дължимъ сжщото туй и къмъ паметъта на всичката онази плеада дѣйци по възраждането, сжщо и по отношение на всички онѣзи, които сж работили отъ създаването на независима България до днесъ — дължимъ да изразимъ въ металъ и въ мраморъ нашата признателностъ. Но, г. г. народни представители, това трѣбва да стане по начинъ на народа, трѣбва поколѣнието, трѣбва представлятелитѣ на българската мисль да откриятъ подписка да се въздигнатъ паметници. Тогава само ще се изкаже най-блѣскаво и най-краснорѣчиво признателността на народа къмъ заслужилитѣ. Въ всички културни държави признателността къмъ заслужилитѣ мжже изказватъ съ всенародни подписки за въздигане паметници. Имаме за примѣръ Франция. Въ нея почти всѣка година се издигатъ по 3—4 паметника на заслужили и отличили се мжже, но за въздигането на тия паметници не се прѣдвиждатъ суми въ бюджета, за тѣхъ се откриватъ всенародни подписки въ вѣстникитѣ. Цѣлиятъ печатъ заговора за открититѣ подписки и въ промеждие на 2—3 мѣсеца се събиратъ по 300—400 хиляди лева. Разбира се, такова зачитане паметъта е достойно за поколѣнието, което го прави. Ние сжщо тѣй трѣбва да дадемъ примѣри на нашето поколѣние, примѣръ назидателенъ, какъ трѣбва да се зачитатъ заслужилитѣ наши мжже. Менѣ ми се струва, че не трѣбва да учимъ нашето поколѣние на примѣръ, отъ който сами трѣбва да се отвикнемъ. Ние сме навикнали всичко да почваме съ помощта отъ държавата дори тамъ, дѣто трѣбва да изпълнимъ дългъ на признателностъ къмъ наши заслужили мжже, ние пакъ се обръщаме за срѣдства къмъ държавата. Такъвъ е и случаятъ сега.

Разбира се, тукъ въ параграфа, по който се говори, не се касае за въздигане на паметници, макаръ порано да е било тѣй, но просто за ограда гробовѣтъ на покойникитѣ. Дори и тал скромна мисль и това скромно дѣло, което се иска да се направи съ тази помощъ, азъ мисля, че ще бжде заради насъ една почитъ, единъ изразъ на дълбока признателностъ, ако туй направимъ по частенъ начинъ. И азъ бихъ молилъ г. министра на общественитѣ сгради, както и народното представителство, да се съгласятъ да се заличи тази сума.

Казва се, че трѣбва да се прѣвиди сума за прѣнасяне коститѣ на покойния Никифоровъ, заслужилъ мжжъ, единъ отъ най-добритѣ работници по организирането на нашата армия, мжжъ, който въ врѣме на сръбско-българската война направляваше дѣйствиата на бойното поле. Касае се сжщо тѣй и за ограждане

гроба на покойния Маринъ Дриновъ. Заслугитѣ на Марина Дриновъ сж голѣми. Нашиятъ народъ дължи много на този мжжъ. И ако трѣбва да изкажемъ своята признателностъ къмъ покойния Маринъ Дриновъ, къмъ нашия пръвъ историкъ, къмъ нашия пръвъ спсателъ, къмъ човѣка, който ни е прѣдставлявалъ прѣдъ учения свѣтъ, това дължимъ да сторимъ съ великолѣпенъ паметникъ. Нека при паметникитѣ, които красятъ нашето отечество, които сж изразъ на нашата признателностъ къмъ падналитѣ руски герои, да се въздигнатъ и паметници на български дѣйци, на български заслужили мжже, та, когато минава чужденецъ прѣзъ нашата земя, да види, че България е признателна не само къмъ великитѣ руски герои, които си пролѣха кръвта за нея, но е признателна, и дълбоко признателна и къмъ своитѣ заслужили синове. Нека при паметникитѣ, които е издигнала, паметници на признателностъ къмъ падналитѣ руски герои, тя издигне паметници и на всички свои заслужили мжже. Нека даде примѣръ на поколѣнията, какъ трѣбва да се почита паметъта на заслужилитѣ мжже, на заслужилитѣ нейни синове. И азъ мисля, г. г. народни представители, че идеята, тѣй висока и благородна, иска всенародно участие. Нека се провикнемъ отъ величието ѝ, и нека не почваме съ трохи. Нека я възприемемъ, нека я прѣнесемъ въ печата, нека я култивираме въ сърцата си и нека подиримъ срѣдства въ народа, да дадемъ конкретенъ изразъ за дълга на признателностъ къмъ заслужилитѣ наши мжже, както отъ периода на възраждането, така и отъ създаването на княжеството до днесъ, като имъ въздигнемъ паметници. По този начинъ азъ мисля, че най-достойно ще почетемъ паметъта, по този начинъ азъ мисля, че и заслужилитѣ мжже, имената на които се споменаватъ тукъ, когато видятъ, какъ ние се залавяме за работа да почетемъ паметъта имъ, тѣ ще се възрадваатъ въ своитѣ гробове. Тѣ прѣзъ цѣлия си животъ живѣха за народа, бориха се за народа, безкористно му служиха и умрѣха бѣдни. Тѣхъ ги издигатъ не само заслугитѣ, които сж принесли на отечеството, но и безкористното и самоотвержението. Тѣ ще се радватъ, ако признателността на българския народъ вземе инициативата, даде въодушевление и тласкъ да се изрази тя въ мраморъ или въ металъ.

Ето защо азъ моля г. министра да се съгласи, да се заличи този параграфъ. Ако трѣбва за ограждане гроба на покойния Дриновъ и за прѣнасяне коститѣ на покойния Никифоровъ, за което има рѣшение отъ Народното събрание, може да се прѣвиди една сума, която е нужна заради това, защото на нѣкои отъ споменатитѣ покойници гробовѣтъ сж вече огградени.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пжтичната и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. представители! Като сподѣляхъ напълно сжжденията и душевнитѣ възлечения на г. Мишева, прѣди да впиша параграфа и като разсжждавахъ тѣкмо тѣй, както той разсжждава сега, азъ вписахъ въ бюджета помощъ за ограждане гробовѣтъ на онѣзи българи, които сж стояли начело на нашето държавно управление, и ако българскиятъ народъ, и ако г. Мишевъ бѣ заблѣлъ, че тамъ се знаеи помощъ за ограждане гробовѣтъ, той щѣше да заблѣлъ добръ, че азъ прѣдполагамъ, че такива добри днесъ живущи труженици българи като г. Мишева, ще взематъ грижата да основатъ единъ институтъ, ако мога така да го кажа, да се погрижатъ, за да се почете, да се увѣковчи паметъта на онѣзи добри българи, почиващи днесъ въ гроба, чиято паметъ тукъ сега витае. Та щѣше да бжде по-добръ, ако ние не бѣхме се спирали на тази скромна цифра, за да съ-

буждаме стари спомени. Че съ 70.000 л. ние паметници не ще издигнем на тѣзи труженици, нѣма нужда да го кажа азъ. Въ бюджета е писано: „Помощъ за ограждане гробовѣтъ“. Въмѣсто да чакаме още 25 години, както чакахме досега, да се оградятъ гробовѣтъ на Петка Славейковъ, на Ивана Вѣлиновъ, на Ивана Славейковъ, на Алека Константиновъ, на Китанчева, да донесемъ коститѣ тукъ на умрѣли прѣди 24 години прѣвъ българинъ воененъ министъръ майоръ Никифоровъ, азъ рекохъ, въмѣсто да чакаме и да държимъ тѣзи гробница още да служатъ като мѣста за търкаляне на добитѣка, по-добрѣ ще бѣде, ако народното прѣдставителство въ своята колективностъ, чрѣзъ това скромно перо, подбуди онова съзнание, което трѣбва да царува у насъ, за да не забравимъ паметта на тѣзи обществени дѣйци. И когато вне ще гласувате този параграфъ отъ 70.000 л. — не азъ да го отпущамъ отъ непрѣдвидѣни кредити въ бюджета, та да бѣде инициативата правителствена, а вие, народното прѣдставителство, да го гласувате — азъ считамъ, че това е инициатива на българския народъ, защото вне сте, които прѣдставявате този народъ. Но това е подкана къмъ добри българи да взематъ инициативата и да се не задоволимъ само съ ограждане на тѣзи гробове, за да не служатъ за обиталище на добитѣка, но и да увѣковѣчимъ паметта имъ въ мраморъ и бронзъ. Както виждате, едното не изключва другото; тѣ сж напълно съвмѣстими; даже това има за цѣль да подкани, това има за цѣль да напoмни на живущитѣ, които, заедно съ онѣзи обществени дѣйци, сж се трудили да взематъ грижата, за да се постигне цѣльта, за която ни говори г. Мишевъ. Ето защо азъ ви моля едногласно да гласуваме този скроменъ параграфъ, като изразъ скромнѣ, малѣкъ, на нашата признателностъ къмъ тѣзи наши обществени дѣйци, като насърчение за живитѣ да бѣдятъ така-же бойки, така безкористни, така прѣдани къмъ интереситѣ на своето отечество, както сж били онѣзи, на които имоната днесъ тукъ споменаваме, нека го кажемъ, съ най-добри благопожелания и намѣрения. И тогава, ми се струва, ще изпълнимъ дълга си като добри българи и като признателни на тѣзи наши заслужили дѣйци.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Александъръ Поповъ.

А. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще се обърна къмъ васъ съ една молба. Всѣки единъ отъ васъ знае възстанието въ Дрѣновския манастиръ, въ което сж участвували около 160 момчета, подъ прѣводителството на покойния Бачо Киро. Миналата година, знаете, имаше една подписка, съ която искаха да имъ даде всѣки своята лепта, кой колкото обича. Сега сж дошли за помощъ. Мисля, че е извѣстно на г. министра, какво прѣди нѣколко врѣме имаше едно заявление — менѣ ми го съобщиха отъ Вѣла-Черква — съ което искатъ да имъ се отпусне помощъ около 2.000 л. за издигане на единъ паметникъ въ Вѣла-Черква, отъ кждѣто сж участвували въ възстанието не по-малко отъ 160 момчета, а сжщо и отъ селата. Мисля, че г. министрътъ знае тая работа, и моля народното прѣдставителство да се съгласи — не е голѣма сума — да отпуснемъ на тия хора тази сума, за да си построятъ паметникъ, който ще увѣковѣчи паметта на падналитѣ възстанници въ Дрѣновския манастиръ. Всѣкому е извѣстно, че тѣзи хора, които сж участвували въ това възстание, сж били първи въ Сѣверна-България, които повдигнаха възстанието, слѣдъ минаването на Христа Ботевъ. Затова азъ мисля, че може да имъ се отпусне такава една скромна сума, защото тѣ се задоволяватъ съ 2.000 л. засега. Тѣй щото, ще моля почитаемото Народно събрание, както и г. министъра, да се съгласятъ за отпускането на тази сума.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министрътъ на общественитѣ сгради, пѣтицата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ нѣмамъ нищо противъ, да дадемъ възможностъ да се увѣковѣчатъ такива мѣста и дати, такива събития, които ще трѣбва да напoмнятъ на грядущитѣ поколения, какъ е създадена тая свобода, на която днесъ всѣки се радваме. Ако вписахъ, слѣдователно, тукъ помощъ за въздигане паметници въ споменъ на срѣдногорското и баташкото възстание, то бѣше зѣ туй, защото до мене имаше такива заявления. Азъ, обаче, това заявление отъ Дрѣновския манастиръ, не зная по какви причини, не съмъ го челъ, но понеже въ бюджета си имамъ още свободна сума отъ 9.000 л., то азъ съмъ съгласенъ — нѣма да надвишимъ бюджета — да се измѣни буква б въ § 20 така: „Помощъ за въздигане паметници въ споменъ на срѣдногорското, баташкото и дрѣновското възстание — 10.000 л.“ Азъ ще разпрѣдѣля сумата съобразно съ нуждитѣ и съ срѣдствата, съ които разполагатъ разнитѣ комитети.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Кръстьо Мирски.

К. Мирски: Азъ, г. г. народни прѣдставители, понеже бѣхъ въ комисията по бюджетитѣ, не чухъ нищо, което се е говорило сега тукъ, но едно нѣщо чухъ: Сава Раковски се е забравилъ, а и него не трѣбва да изоставяме. Азъ мисля, че и той трѣбва да се спомене тукъ. Коститѣ му сж въ Св. Краля.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Паскаль Паскалевъ.

П. Паскалевъ: Азъ ще моля г. министра да се съгласи, да се помине въ § 20 и габровското възстание. Едно отъ голѣмитѣ възстания въ 1876 г. бѣше възстанието въ Габрово. Дрѣновското възстание е въ свѣръзка съ възстанието въ Габрово. За дрѣновското възстание има паметници, а за габровското нѣма нищо.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Цоло Мисловъ.

Ц. Мисловъ: Г. г. народни прѣдставители! Какъ ние се отдалечихме отъ онази идея, която се прокарва въ параграфа, дѣто се отпуща тази помощъ, отъ цѣльта, който ще се постигне съ такава помощъ; какъ, казвамъ, ние я измѣстихме изкуствено и я умаловажихме. Всѣки се обръща тукъ сега къмъ г. министра и отъ всѣкждѣ чувате: дайте за у насъ, дайте за у насъ. Остава и азъ да кажа тукъ: дайте за Хасановата-махала.

Д. Мишевъ: За бѣлоградчишкото възстание.

Ц. Мисловъ: Недѣйте, г-да, така. По-добрѣ да се откажемъ и отъ тая помощъ, която тукъ се поменава, отколкото да се умаловажава значението ѝ. Менѣ ми се струва, че въ Дрѣновския манастиръ има издигнати паметници; менѣ ми се струва, че и за габровското възстание ще дойде день да се загрижимъ. Но, слѣдъ като сме се сѣтили за едно нѣщо, недѣйте веднага да се натрапватъ съ молби и да искате: съ това умаловажавате значението на онова, за което работите. И ви моля да се откажете отъ вашитѣ искания по този начинъ. Това значи, понеже искате отъ насъ да гласуваме такъвъ параграфъ, ще го гласуваме, но дайте и еди-кждѣ си. Съ това, г-да, не изказваме никаква почитъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министрътъ на общественитѣ сгради, пѣтицата и съобщенията.

Министър М. Такев: Г. г. прѣдставители! Трѣбва да констатирамъ единъ фактъ: никого не желаемъ да оскърбяваме — нека това се подчертае — ние сме народно прѣдставителство и къмъ никога нѣмаме друго намѣрение, освѣнъ да се отнасяме най-признателно. Ако народното прѣдставителство прѣдвява сега и нови прѣдложения, то е, може-би, право, защото азъ внесехъ помощъ за онѣзи въстания, за увѣковѣчаване на които е вече взето инициатива. Има комитетъ „20 априлий“, който ще увѣковѣчи паметта на сръбногорското въстание; има комитетъ „4 май“, който ще увѣковѣчи паметта на баташкото клане, което прѣдизвика руско-турската война и освобождението на България.

П. Паскалевъ: Също има комитетъ „1 май“ въ Габрово.

Министър М. Такевъ: Г. Паскалевъ казва, че имало комитетъ и въ Габрово. Щомъ като има взета инициатива, нашъ дългъ е и ние да се притечемъ на помощъ и да кажемъ: и вамъ ще дадемъ, щомъ вие сте се сѣтили да увѣковѣчите тѣхната паметъ, и за туй нима въ бюджета си помощъ. Ние нѣма да градимъ паметници съ 2.000 л., но ние ще засвидѣтелствуваме нашата признателностъ къмъ тѣзи обществени дѣатели и къмъ тия събития, когато се притечемъ и ние на помощъ. Ето защо г. Паскалевъ е правъ. Ако имате въ Габрово комитетъ „1 май“, ...

П. Паскалевъ: Има.

Министър М. Такевъ: ... който се е ангажиралъ, взелъ е инициатива да увѣковѣчи габровското въстание, нѣма освѣнъ и него да впишемъ. Ако има взета инициатива за увѣковѣчаване паметта на дрѣновското въстание, въ Вѣла-Черква, защото четохъ дълга полемика върху туй въстание — щомъ като има взета такава инициатива, щомъ има сѣщия комитетъ, нѣма защо Народното събрание да не му даде тоже своето съдѣйствие. Така щото, азъ съмъ напълно съгласенъ да впишемъ въ буква б и габровското въстание и да стане: помощъ за въздигане паметници въ споменъ на сръбногорското, баташкото, габровското и дрѣновското въстания.

Т. Васильовъ: Г. министре, вмѣсто да ги изброявате, кажете: помощъ за въстанания прѣзъ 1876 г.

Министър М. Такевъ: Не, азъ искамъ да поопция тамъ, дѣто инициатива е взета.

Т. Васильовъ: Разбирамъ.

Министър М. Такевъ: Ето, моятъ другаръ г. Кръстевъ казва: Перущица. Наистина. Ами Брацигово? Наистина. Ами Клисура? Също така. Карлово? Също така. Не, нека гражданитѣ на тия мѣста взематъ инициатива да увѣковѣчатъ тия събития тамъ — ние ще имъ дадемъ една помощъ. Не само за тази година е народното прѣдставителство; то е вѣчно. Ето защо тукъ трѣбва да се обозначи, да не би тѣ да отидатъ за други цѣли.

Също така приемамъ бѣлѣжката на г. Мирски за покойния Сава Раковски. Наистина, много некрасиви работи се разправятъ за коститѣ на този български будителъ, че стоели нѣидъ по таванитѣ. Разбира се, това не е достоѣлно за насъ, и азъ бихъ желалъ много, щото това да излѣзе невѣрно. Неговия гробъ трѣбва тоже да обградимъ, т. е. да дадемъ помощъ на онѣзи, които ще взематъ грижата да се оградятъ гробътъ и на този български общественъ дѣателъ. Затуй съмъ съгласенъ и ви моля въ буква а, „Помощъ за направа и ограждане гробовѣтъ на бившитѣ министри и обществени дѣатели“, да се впише и Сава

С. Раковски. По този начинъ, мисля, поне засега ще закрѣпимъ оная идея, ако така мога да кажа, на обществени дѣатели, гробовѣтъ на които засега считаме крайно необходимо да обградимъ, а за бѣдѣщи години ще остане пакъ на народното прѣдставителство да помисли върху туй.

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Александъръ Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! И азъ ще се присѣдия къмъ тия отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които се изказаха, че ние не трѣбва да прѣдвизждаме такъвъ единъ кредитъ. Нека ние научимъ българския народъ, да отдава по собствена инициатива нужната данъ, нужната почитъ къмъ своитѣ заслужили дѣйци. За покойния Алека Константиновъ ние, свищовскитѣ граждани, се събрахме и образувахме комитетъ, събрахме помощи и апелирахме даже частно къмъ г. г. министритѣ, както къмъ г. Такева, така и къмъ г. Мунанова, Малинова и други, на които крайно благодаримъ, че дадоха своята лѣнта. Нека не прѣкаляваме този принципъ, прѣзъ законодателното тѣло да изтрѣгваме отъ дѣржавния бюджетъ суми, за да увѣковѣчаваме паметта на тия наши заслужили дѣйци. Защото азъ се съмнѣвамъ много, че ние, вмѣсто добри резултати, които почитенъ министъръ на общественитѣ сгради желае, може-би, ще дойдемъ до противоположни резултати, защото ако вие, напр., дадете 5.000 л. въ Перущица или Батакъ, или не зная какъ, за да увѣковѣчатъ паметта на нѣкой борецъ, вие ще трѣбва да съзнаете, че мълчаливо поне ще получите роптание отъ цѣлия останалъ български народъ, защото ще върва напълно, че тия суми сж раздадени по тия или ония съображения. Българскиятъ народъ е отдавалъ нужната данъ на почитъ на своитѣ дѣйци, и вървамъ, че роднитѣ мѣста на тия дѣйци или цѣлиятъ български народъ, по единъ другъ начинъ, а не по единъ принудителенъ начинъ — защото това, което се рѣши въ камарата, то е законъ, то става и противъ волята, а това е срамно за българския народъ, прѣзъ парламента да се гласуватъ суми за увѣковѣчаване паметта на тия дѣйци — казвамъ, вървамъ, че българскиятъ народъ ще направи туй по добро желание, по собствена воля и вървамъ, че въ кѣсо врѣме, понеже сме трѣгнали въ този пътъ, всички тия забравени нѣща ще се увѣковѣчатъ. Това ще има още по-големо значение, защото ще се увѣковѣчатъ по добрата воля на българския народъ, по негова воля.

Прѣдлагамъ този параграфъ да се зачеркне.

К. Мирски: Той говоръ, безъ да е размислилъ. (Веселостъ)

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Ще дамъ на гласуване параграфъ тѣй, както е приетъ отъ комисията и както сега се допълни отъ г. министра на общественитѣ сгради.

К. Маричковъ: Г. прѣдседателю! Нека се раздѣли: има три букви въ него. Ще има хора, които ще гласуватъ за една или друга точка.

Обаждатъ се: А-а-а!

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ тѣй § 20, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

А. Екимовъ: Азъ оспорвамъ, г. прѣдседателю, че е приетъ. Да се провери.

Обаждатъ се: А-а-а!

А. Екимовъ: Оспорвамъ гласуването и да стане провѣрка; азъ Ви казвамъ, че е меншество; имамъ право да го оспорвамъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г-да, понеже има оспорване, ще дамъ параграфа втори път на гласуване и моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 20, както го е приела комисията, заедно съ допълненията отъ г. министра на общественитѣ сгради, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Моля г. Екимова да види самъ, че е болшинство.

Н. Мирски: Кажете пакъ, че е меншество.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава V.

„Общи разходи.

„§ 21. Вѣстници, списания, книги, разни чертежи и субсидии на технически списания — 2.000 л.“
Остава безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 21, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 22. Печатане разни книги, бланки, вѣдомости и пр. — 9.000 л.“
Остава безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 22, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 23. Командировки по служебни работи на длъжностни и частни лица — на послѣднитѣ по опредѣление на Министерския съветъ — 100.000 л.“

Комисията намали сумата въ този параграфъ отъ 100.000 на 90.000 л.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 23, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 24. Двумѣсечно възнаграждение на чиновници дадени подъ съдъ и оправдани — 1.000 л.“
Остава безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 24, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 25. Изгубени процеси, обезщетение, лихви и разноски по воденето имъ прѣзъ миналитѣ и настоящата години — 2.000 л.“

Комисията намали сумата въ този параграфъ отъ 2.000 л. на 1.000 л.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 25, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 26. Непрѣдвидѣни разходи — 2.000 л.“
Остава безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 26, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 27. Запазенъ фондъ за допълнителни разходи, изчислени по 3% върху сумитѣ по § § 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 25, лева 5, 335, 838, не е изчисленъ по § § 1, 6, 7, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 28 и 29, лева 2, 482, 730, съгласно чл. чл. 24 и 62 отъ закона за отчетността по бюджета — 160.000 л.“

Въ този параграфъ комисията остави отъ текста само думитѣ „запазенъ фондъ“, като останалото до края заличи, и сумата отъ 160.000 намали на 140.000 л.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 27 съ измѣненията, които е направила комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 28. Повръщане неправилно внесени суми (по сключени бюджети) — 2.066 л.“
Остава безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 28, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраниято приема.

Слѣдва на дневенъ редъ бюджетопроектътъ за разходитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Втората дирекция отъ Министерството на общественитѣ сгради съставлява Дирекцията на желѣзницитѣ и пристанищата, която има единъ разходъ отъ 16.428.400 л. — разходъ равенъ на два други бюджета отъ други двѣ министерства и, слѣдователно, важността на тази дирекция, която въ Белгия съставлява отдѣлно министерство, всички съзнаваме, и затуй считамъ за дългъ да ви дамъ нѣкои освѣтления върху състоянието на нашето желѣзно-пътно дѣло.

Казахъ отъдѣ, ще повторя и сега, че, ако има единъ отрасълъ въ нашия стопански, културенъ и икономически животъ, който трѣбва да обърне особено ни внимание, той е пътищата за съобщение и специално желѣзницитѣ. Затуй и България отдавна врѣме е помислила, какъ да кръстоса своята страна, да я покрие съ една желѣзопътна мръжа. Въ това отношение можемъ да се похвалимъ, че, ако отъ бившето турско управление ние наслѣдихме 2.000 км., макаръ и въ лошо състояние шосета, желѣзници, обаче, ние нищо не наслѣдихме, като изключимъ 309 км. източната линия на нѣкогашната Хиршова компания, които прѣди двѣ години ние вземахме. Ние, като отдѣливша се отъ Турската империя държава, не наслѣдихме желѣзници, както наслѣдихме пътища и частъ отъ телеграфитѣ и поцитѣ. Всичко, прочее, което имаме днесъ, дължимъ го на собственитѣ си сили, и затуй интересно е да хвърлимъ единъ повърхностенъ погледъ върху туй, което имаме днесъ, и онуй, което трѣбва да имаме, за да закраглимъ нашата желѣзнопътна мръжа.

Пакъ ще ви малко отегча съ една малка статистика, но тя е много полезна за всѣки общественъ дѣятел, който борава съ общественитѣ работи. Първата желѣзнопътна линия, която построи тогавашното Българско княжество, бѣ линията Цариград—София—Вакарелъ, прѣди която то откупи, съгласно берлинския договоръ, линията Русе—Варна. И така, то откупи тази линия, която има дължина 223 км.

и 300 м., за сумата 51.558.235 л., отъ която сума, като извадимъ 10 милиона лева, които, както по-късно въ 1895 г. покойниятъ Петко Каравеловъ тукъ пътъка, компанията имаше да взема отъ турското правителство, българската държава си ги отби и ще редуцирате тѣзи 10 милиона лева отъ общата сума 51 милиона лева; линия, купена отъ покойния Петко Каравеловъ, за която се е приказвало надълго и широко, но която линия — тукъ е моментътъ да го кажа — бѣ по-рано пазарена отъ г. Цапкова за 48 милиона лева, ако се не лъжа. Построената линия Царибродъ—София—Вакарелъ бѣ открита на 1888 г., тя има дължина 114 км. и 230 м. и струва 15.563.367 л. Тази линия, за честъ на България, е построена отъ българо-прѣдприемачи съ български капитали. Линията Вакарелъ—Вѣлово е открита на 1888 г., има дължина 46 км. и 170 м. и струва 2 милиона лева. Линията Ямболъ—Бургазъ е построена въ 1890 г., дълга е 110 км. и 429 м. и струва 11.313.605 л. Линията София—Перникъ и мината открита въ 1893 г., дълга е 34 км. и 372 м., на стойностъ 5.816.888 л. Линията Шуменъ—Каспичанъ открита въ 1895 г. дълга 23 км. и 248 м. и струва 2.603.009 л. Линията Перникъ—Радомиръ е открита въ 1897 г., дълга е 14 км. и 899 м., на стойностъ 988.009 л. Линията София—Романъ е открита въ 1897 г. съ 109 км. и 219 м., на стойностъ 28.114.734 л. Линията Гевгеве—Девня е открита въ 1898 г., дълга 8 км. и 452 м. и струва 285.151 л. Линията Романъ—Плѣвентъ е открита въ 1899 г., дълга 83 км. и 288 м. и Плѣвентъ—Шуменъ, открита въ същата година, дълга 242 км. и 914 м., двѣтъ заедно струватъ 28.751.813 л. Линията Ясентъ—Сомовитъ е откупена въ 1899 г., дълга е 35 км. и 281 м., на стойностъ 703.643 л. Линията Русе—Търново е открита въ 1900 г., дълга е 129 км. и 863 м. и струва 13.713.946 л. Линията Зимница—Сливентъ е открита въ 1907 г., дълга е 24 км. и 325 м. и струва 352.000 л. Линията Чирпанъ—Нова-Загора е открита въ 1900 г., дълга е 80 км. и 38 м. и струва 7.605.473 л. Линията Вѣлово—Любимецъ и Търново—Сейментъ—Ямболъ, които ние откупихме отъ Източната компания въ 1908 г. за 40 милиона лева, е дълга 309 км. и 614 м. Линията Радомиръ—Кюстендилъ—Гюешево е открита на 1909 г., дълга е 87 км. и 746 м. и струва 12.377.000 л. Линията Левски—Свищовъ е открита въ 1909 г., дълга е 51 км. и 500 м. и струва 4.150.751 л. Линията Тръвна—Плачковци е открита 1910 г., дълга е 48 км. и 200 м. и струва 7 милиона лева. Линията Чирпанъ—Пловдивъ, направена по стопански начинъ, открита е въ 1910 г., дълга е 60 км. и 100 м. и е на сума 2 милиона лева. Линията Девня—Добричъ е почти свършена, открита е, както знаете, на 1 декемврий 1910 г., дълга е 57 км. и 370 м. и ще струва 4.985.000 л. И така, имаме всичко 1.895 км. и 671 м. желѣзнопътни линии на сума 240.372.714 л.

Г. г. прѣдставители! Когато говоримъ за желѣзнопътнитѣ линии, всички опѣзи хора, които се занимаватъ съ въпроса по желѣзнопътнитѣ мръѣки, се интересуватъ отъ единъ въпросъ: колко километра желѣзнопътни линии се падатъ на 100 квадратни километра пространство, за да може да се услужва на населението. Както ще видимъ по-късно, какъ хората изчисляватъ, да-ли една страна има добри съобщителни срѣдства, телеграфи, пощи споредъ количеството на квадратнитѣ километри, услужващи се отъ една телеграфоношенска станция, и количеството на народонаселението, услужващо се тоже отъ една телеграфоношенска станция. Въ това отношение е много интересно една малка табличка, която имамъ за първоначалнитѣ културни държави, нека я сравнимъ съ нашата или ние да сравнимъ себе си съ тѣхъ. Англия има 37.107 км. желѣзници и се падатъ 11.8 км. на 100 кв. км. пространство или 9 км. на 100 хиляди жители. Русия има 56-670 км. желѣзници и се пада по 1.1 км. на 100 кв. м. пространство, защото знаете, че Русия има голѣмо пространство.

Австро-Унгария има 41.227 км. желѣзници и се падатъ 6.1 км. на 100 кв. км. пространство; Италия има 16.420 км., слѣдователно, 5.7 км. на 100 кв. км.; Испания има 14.440 км. — значи, пада се 2.9 км. на 100 кв. км.; Швеция — 13.165 км. и се падатъ 2.9 на 100 кв. км.; Норвегия — 2.550 км., значи, 0.8 на 100 кв. км.; Швейцария — 4.342 км. — знаеете, че нейното пространство е по-малко отъ България — падатъ се 10.5 км. на 100 кв. км. пространство. Ромѣния, нашата съседка, има 3.210 км. желѣзници и се падатъ по 2 км. на 100 кв. км. пространство. Европейска Турция има 1.648 км. желѣзници и се пада по 1 км. на 100 кв. км. пространство. Сърбия има 610 км. желѣзници и се пада 1.3 на 100 кв. км.; Гърция има 1.241 км. желѣзници и се пада 1.9 на 100 кв. км.; България има 1.895 км., значи, падатъ се 2 км. на 100 кв. км. пространство. Както виждате, ние стоимъ много далечъ отъ мънищата Швейцария, отъ България, която — забравихъ да ви кажа — има 7.495 км. желѣзници и се падатъ по 25.4 на 100 кв. км. пространство. Белгия има почти 25½ км. желѣзници на 100 кв. км., а България има 2 км. Нѣкога единъ добъръ нашъ държавникъ, покойниятъ д-ръ Стойковъ, благопожелаваше да слѣдваме Белгия. И наистина, ако можемъ да я достигнемъ нѣкога да имаме по 25 км. на 100 кв. км., ще бѣде добръ.

Но, г. г. прѣдставители, това, което ви интересува по желѣзницитѣ, то е: тѣзи 240 милиона лева, които сме вложили като капиталъ въ тѣзи желѣзници, каква рента даватъ на държавата, защото желѣзницитѣ не служатъ само като съобщително срѣдство. Въ другитѣ държави тѣ сѣ едно капиталистическо прѣдприятие, отъ което се чака извѣстенъ приходъ. Въ това отношение България, дѣто има законъ, въ който чл. 1 гласи, че всички желѣзнопътни линии принадлежатъ само на държавата — не могатъ чужди дружества да иматъ никакви права на управление или притежание на желѣзнопътна линия — България е присла принципа, че това срѣдство ще служи и за съобщение и за повдигане на нашата търговия и промишленостъ, а същевременно ще трѣбва да служи и като единъ източникъ за покриване на други належащи държавни нужди, като едно срѣдство още за попълването на нашия бюджетъ. И ако така погледнемъ на него, ние ще можемъ да си дадемъ и по-ясна смѣтка, каква трѣбва да бѣде нашата желѣзнопътна политика.

Азъ казахъ, че сме внесли единъ капиталъ отъ 240 милиона лева. Каква рента ни дава сега той намъ? Сега, по бюджета за 1910 г., той дава една рента отъ 2.8%; 2.80 л. получаваме на всѣки 100 л. чисто отъ капитала, който сме вложили. Но какъ сѣ вътрѣшли тия 2.80? Това е интересно. Прѣди, обаче, да достигна до тая цифра, трѣбва да ви кажа пакъ отъ една сравнителна таблица, която ще ви чета, че България прѣдставя една особеностъ. Ние сме въ голѣмата си частъ планинска страна, и, слѣдователно, нашитѣ линии иматъ тѣсни завои, значи радиуситѣ сѣ малки, курбитѣ сѣ къси, има голѣми напороиница и голѣми наклони. Това отнема възможността на нашитѣ желѣзници да каратъ повече отъ 200, най-много до 300 тона — единъ влакъ да влочи — когато по ромѣнскитѣ линии единъ влакъ може да влочи отъ 800 до 1.000 тона, и сега се разбира, какви ще бѣдатъ заключенията отъ тѣзи цифри.

Въ това отношение е полезно пакъ да направимъ едно сравнение, не съ далечни държави, а съ нашитѣ комшии. Сърбия, ви казахъ, има 610 км. желѣзници. Тя е вложила единъ капиталъ отъ 210 милиона лева; има брутенъ приходъ 18.966 л., разходъ на километъръ — 10.164 л., значи, нейниятъ коефициентъ по отношение на разхода къмъ прихода е 56. Има приходъ 3.50 л. на километъръ. Ромѣния, казахъ ви, има 3.210 км. желѣзници; похарчила е 265.000 за 1 км. Тя има единъ бруто приходъ отъ 24.117 л. на километъръ и 16 хиляди лева разходъ, а има единъ при-

ходъ отъ 2-94 л. на километъръ. Швейцария, казахъ, има 4.342 км., всѣки километъръ на който струва 400 хиляди лева. Сравнявайте сега цифритѣ: единъ километъръ българска желѣзнопътна линия струва 125.000 л.; сръбска — 210.000 л.; ромънска — 265.000 л.; швейцарска — 400.000 л.; белгийска — 500.000 л.; италианска — 360.000 л.; руска — 275.000 л.; австрийска — 300.000 л.; английска — 700.000 л.; германска — 340.000 л. и французка — 450.000 л., но затуй пъкъ Англия има приходъ отъ своитѣ желѣзници 4%, Германия — 6% и Русия — 4%.

Вие забѣлѣвахте тукъ — за да подчертая една друга мисль — че хората харчатъ не по 125.000 л. за единъ километъръ желѣзнопътна линия, а харчатъ двойно, тройно, четворно, петорно, за да приспособятъ желѣзнопътнитѣ линии къмъ всичкитѣ потребности на търговията, на помпнѣка, на съобщенията на гражданитѣ. Въ това отношение, ние стоимъ, може-би, най-злѣ, защото не имамъ малко по-късно случай да ви кажа, че, за да приведемъ сега съществующитѣ наши гари въ положение да удовлетворяватъ нуждитѣ на населението, сж потребни — специално казвамъ за южно-българскитѣ линии — 15 милиона лева. Също така, за да приспособимъ всичкитѣ наши желѣзнопътни линии къмъ тѣзи нови изобрѣтения на техниката, каквито напоследъкъ хората сж приспособили у себе си, намъ ни сж потребни още нѣколко милиона за сѣверобългарскитѣ линии, за които послѣ ще ви кажа пакъ нѣколко думи. Когато бѣхъ неотдавна въ Пловдивъ, азъ бѣхъ помолень да отида въ търговската камара. Тамъ търговцитѣ ми прѣдвѣиха много искания, прѣдвѣиха тоже претенции не, оплаквания, че закъснѣнията на нашитѣ влакове било нѣщо обикновено, че тѣ — влаковетѣ — не удовлетворявали напълно нуждитѣ на търговцитѣ и пр. Тогава тѣмъ направихъ една малка смѣтка, за която тукъ почтениятъ г. Гещовъ тоже е казалъ — казахъ ми — нѣколко думи. За да възстановя истината, за да не бѣда прѣтълкуванъ, тукъ му е мѣстото да кажа слѣдующето. На почтенитѣ търговци, които бѣха така любезни въ Пловдивъ да ме поканятъ на тържествено засѣданіе въ Търговската индустриална камара, азъ имъ казахъ, че ние ще можемъ да удовлетвориимъ всичкитѣ нужди на нашитѣ търговци, на нашитѣ индустриалци при слѣднитѣ условия: когато ще закрѣлимъ нашата желѣзнопътна мръжа и когато ще навесаме недостига въ подвиженъ материалъ. Какъвъ е този недостигъ? Цифритѣ сж много прости. Тукъ, при мене, имамъ единъ докладъ до Министерскии съвѣтъ, съ който го моля да разрѣши единъ кредитъ отъ 15 милиона лева, за да дотъкнимъ настоящата нужда на нашитѣ желѣзнопътни линии за подвиженъ материалъ. Какъвъ трѣбва да бѣде нашитъ подвиженъ материалъ? Този материалъ е много лесенъ за изчисление, защото опитността е дала да се знае, че, за да могатъ желѣзнопътнитѣ линии да се експлоатиратъ рационално, тѣ трѣбва да притежаватъ на всѣки 100 км. линия 10 локомотива, 20 пѣтнишки вагони и 240 товарни вагони. Че това е така, вие ще видите отъ слѣдующата таблица за подвижния материалъ на другитѣ държави: сѣрбитѣ иматъ на всѣки 100 км. желѣзенъ пѣтъ 12 локомотива, 25 пѣтнишки вагони и 358 товарни вагони; ромънитѣ иматъ на всѣки 100 км. пѣтъ 20 локомотива, 32 пѣтнишки вагона и 500 товарни вагона; източнитѣ линии да ги оставимъ настрана; австрийцитѣ иматъ на всѣки 100 км. пѣтъ 27 локомотива, 55 пѣтнишки вагона и 594 товарни вагона; Прусия има на всѣки 100 км. пѣтъ 45 локомотива, 87 пѣтнишки вагона и 1.004 товарни вагона — затуй прускитѣ желѣзници днесъ заематъ първо мѣсто въ свѣта — българскитѣ желѣзници какво иматъ? На всѣки 100 км. пѣтъ — 8 локомотива, 14 пѣтнишки вагона и 200 товарни вагона. Какво ни намъ недостига въ общи цифри за сега съществующитѣ линии? За да можемъ да си

послужимъ съ нашата желѣзнопътна мръжа, ние трѣбва да имаме 190 локомотива — а сега имаме 155, 152 фургона, 380 пѣтнишки вагона и 4.560 товарни вагона; а къмъ 1 февруарий 1911 г., когато ще дойдатъ новитѣ 35 локомотива, зарѣчани миналата година съ кредита, който гласувахте, ние ще имаме 190 локомотива, 99 фургона, 272 пѣтнишки вагона и 3.816 товарни вагона. Трѣбватъ ни, прочее, да купимъ нови 33 локомотива, 119 пѣтнишки вагона, 56 фургона и 744 товарни вагона; всичко това струва 15.189.000 л. Идущата година, когато ще откриемъ цѣлата линия Плачковци—Борушица—Тулдово—Стара Загора и линията Мездра—Видинъ слѣдъ двѣ години, намъ ще трѣбватъ нови 32 локомотива, 24 фургона, 60 пѣтнишки вагона и 720 товарни вагона; и това ще даде приблизително тази цифра, която току-що ви прочетохъ. И казахъ тогава на почтенитѣ търговци въ Пловдивъ: „Азъ не можахъ да ви набавя вагонитѣ, които вие искахте, защото азъ не можехъ да дамъ тази година $\frac{1}{3}$ отъ потребното количество вагони: тамъ, дѣто искаха 100, прашахъ имъ 10“. За исканията, които се правѣха тогава, имамъ една таблица и държа да я прочета, защото често пѣти ставаха много нареkania: отъ Саранбей искаха 100 вагона, а въ цѣла Южна България можемъ да дадемъ само 40 за всички станции; отъ станцията Левски искаха 30—40 вагона, а пъкъ ние въ цѣлата сѣверобългарска мръжа можемъ да дадемъ 50 вагона. И вие разбирате, защо бѣха роптанията на нашитѣ търговци и подозрѣнията, че има несправедливости вършени въ дирекцията — другъ пѣтъ имамъ случая да говоря на тази тема. Та на търговцитѣ имъ казахъ: „Ето кога ние ще доставимъ това количество вагони необходимо, за да можете наврѣме да вдигате вапнитѣ стоки; на първа рѣка ми трѣбватъ 15 милиона лева кредитъ.“

Но независимо отъ това, желѣзнопътната мръжа трѣбва да бѣде закрѣлена съ кои още линии? Казахъ тѣмъ и вамъ ще повторя, съ линиитѣ, които сж вече изучени: такава е линията Плѣвентъ—Ловечъ—Габрово—Троянъ и т. н.; втората линия е Силистра—Каспичанъ и, третата линия е Ямболъ—Къзълъ-Агачъ—турската граница; четвъртата е подбалканската линия. Тѣзи линии, които днесъ сж изучени на терена и сега се изчислява тѣхниятъ профилъ въ канцелариятъ, ще струва една цифра отъ 153 милиона лева. 30 милиона, казахъ, за подвиженъ материалъ сж потребни за сега съществующитѣ линии, а за онѣзи, които ще откриемъ утрѣ, за новостроящитѣ се линии — 185 милиона лева. За да приведемъ сега съществующитѣ гари въ положение да услужватъ на нашитѣ търговци, трѣбватъ ни още други не по-малко отъ 15—20 милиона лева и ето ви кръглата цифра 200 милиона лева. Затуй имъ казахъ: „Потрѣбно е държавата да има 200 милиона лева и когато тя ще ги похарчи, ще ви даде пълната възможность да бѣдете добръ услужени“. И понеже това не може да стане отъ редовния бюджетъ на държавата — желѣзници не се строятъ съ редовни доходи, а се строятъ съ извънредни такива — ще бѣде наложително да се склоучи, казвамъ, единъ заемъ, и въ продължение на 10—15 години тѣзи 200 милиона лева ще се покрятъ; но никогашъ не казахъ: ето, ние сме сега en train да склоучимъ единъ 200-милионенъ заемъ, за да направимъ желѣзнопътни линии, и съжальявамъ, ако моитѣ думи сж били прѣтълкувани. Тѣзи 200 милиона — днесъ ви казвамъ азъ, утрѣ, може-би, на моето мѣсто ще стои другъ министъръ, и той ще ви повтори — трѣбва да се реализира, защото икономическитѣ нужди на България налагатъ това. И казахъ тогава тамъ — и тукъ ще го повторя — когато трѣбва да се склоучи заемъ за такива производителни цѣли и когато ще трѣбва да се разхвърли нѣкоя стотинка върху гърба на народа, не

трѣбва да се вика; трѣбва, напротивъ, да се увѣщава нашето население, щото подобни производителни разходи да ги посрѣща съ готовност, защото, вмѣсто едно, което ще даде, петъ ще получи отъ своята търговия и отъ своята промишленостъ. Та имъ говорихъ въ тази смисълъ: „И вие, като търговци, индустриалци, трѣбва да помогнете на всѣко правителство, което би поискало да похарчи такава една сума, за да закрѣпимъ нашата желѣзнопътна мрежа“.

Г. г. прѣдставители! Тѣзи бѣха думитѣ, които казахъ тамъ. Искамъ сега да направя още една малка бѣлѣжка, за да ви отнема възможността, не знаейки сѣмъността на нѣщата, да отидете да се роите въ нѣща неизвѣстни. Какви сж разходите, които нашата държава харчи за поддържането на нашитѣ желѣзнопътни линии? Отъ таблицата, която отведѣ ви прочетохъ, вие видѣхте, че дължината на желѣзнопътнитѣ линии въ България е 1.900 км.; стойността на единъ километъръ е 125.000 л.; брутенъ приходъ има 12.800 л., разходъ на километъръ има 8.160 л.; сѣрбитѣ иматъ разходъ на километъръ 10.163 л., ромънитѣ — 16.011 л. на километъръ, швейцарцитѣ — 26.400 л., Белгия — 36.000 л., Италия — 14.500 л., Русия — 21.000 л., Австрия — 18.000 л., Англия — 40.000 л., Германия — 34.000 л., Франция — 21.000 л. Забѣлѣжете добръ, ние въ това отношение имаме 8.160 л. разходъ на километъръ. Какъ се той разпрѣдѣля? Разходите на нашитѣ желѣзници се разпрѣдѣлятъ на слѣдующитѣ три рубрики.

Първо, разходи за поддържане на желѣзнопътнитѣ линии и тѣхнитѣ принадлежности; за поддържането на линиитѣ нѣма нужда отъ обяснения, какво значи то. Българскитѣ желѣзнопътни линии се поддържатъ съ 2.400 л. за всѣки километъръ, ориенталскитѣ, компанскитѣ — съ 1.621 л., сѣрбскитѣ — съ 2.241 л., маджарскитѣ — съ 2.309 л., ромънскитѣ — съ 3.215 л. Ние стоимъ по-добрь отъ ромънскитѣ, приблизително сме като маджарскитѣ, макаръ че маджарскитѣ линии се движатъ само въ плоско пространство, а българскитѣ, знаете добръ, се движатъ изъ планински мѣста, дѣто поддържането е много мѣчно и много скъпо. Въ първото перо, значи, харчимъ по 2.400 л. на километъръ за поддържката на линиитѣ.

Второ, за тракциитѣ на километъръ какво се пада? Подъ тракциия се разбира поддържането въ пълна изправностъ на подвижната маса — локомотивитѣ, вагонитѣ и подвижниятъ персоналъ. Българскитѣ желѣзници харчатъ на километъръ 4.387 л., сѣрбскитѣ — 2.914 л., ромънскитѣ — 6.890 л., ориенталскитѣ — 1.858 л. И така, ние стоимъ по-злѣ отъ сѣрбскитѣ, по-добрь отъ ромънскитѣ, макаръ ромънскитѣ да сж въ поле.

И трето, какво се харчи по движението? Ние харчимъ на километъръ 2.120 л., сѣрбитѣ харчатъ 2.461 л., ромънитѣ — 4.525 л., ориенталцитѣ харчатъ 1.170 л. И така, и въ това отношение ние стоимъ по-добрь и отъ сѣрбскитѣ и отъ ромънскитѣ. Така щото, колкото се касае до персонала, до стѣгнатостта на персонала, харченето, иждивяването, ние сме по-добрь отъ всѣки наши комшии. Та, когато се говори за персонала по желѣзнопътнитѣ линии въ България, не трѣбва да се забравя, че ние, наистина, въ това отношение стоимъ по-добрь отъ нашитѣ сѣсѣди.

Какъвъ е персоналитѣ? Пакъ тукъ единъ отъ почитаемиитѣ оратори бѣ говорилъ върху нашитѣ желѣзници; мисля, че бѣ г. Теодоровъ или г. Гешовъ, не помня, нѣмаше ме тукъ. Какво се харчи въобще за персонала, какви чиновници ние държимъ по нашитѣ линии? Казахме, България има 1.892 км. желѣзници, а числото на всѣки чиновници и служаци по желѣзницитѣ въ България е 4.009 души, за заплати на които се изразходватъ 6.160.220 л.

Срѣдно изразходваме на километъръ за заплати на служащитѣ по 3.261 л., а срѣдната годишна заплата на чиновникъ и служащъ у насъ е 1.536 л. Нашитѣ комшии, ромънитѣ, които се мѣчимъ да слѣдваме въ нѣкои отношения, иматъ 3.187 км. желѣзници, а числото на чиновницитѣ имъ е 14.657 — значи, иматъ два пѣти повече желѣзници отъ насъ, а иматъ 3½ пѣти повече персоналъ; пада се за персонала на километъръ 24.508 л.; срѣдно се изразходва на километъръ за заплати 7.690 л., а срѣдната заплата на единъ служащъ у тѣхъ е 1.672 л. И въ това отношение, слѣдователно, нашитѣ разноси за поддържането на линиитѣ и персонала пакъ сж удовлетворителни, не сж злѣ.

Още двѣ думи върху тази малко скучна материя, но необходимо е да се процитира всичко това тукъ въ камарата, за да се знае, та, когато говоримъ, да говоримъ съ пълно знание на нѣщата. Има още единъ въпросъ, който често пѣти у насъ на булеварда се разказва — въпросътъ за заплатитѣ на персонала по желѣзнопътнитѣ линии. Г. Малиновъ миналата година ви чете онази таблица, която показва, съ какъвъ процентъ тѣзи заплати сж повишени между бюджетитѣ на 1907 и 1908 г., които останаха и за 1909 г., за да нѣма нужда да повтарямъ сега тукъ по бюджета на 1911 г., ние продължаваме съ въ сѣщия пѣтъ. За новооткрититѣ линии, за новитѣ машини и вагони, които ще дойдатъ, ние прѣдвидѣхме съответнитѣ персоналъ и това ще даде възможностъ на сега съществующия да получи степенъ на повишение. Тукъ у мене има единъ вѣстникъ на желѣзнопътната организация, въ който сж посочени, съ малки неправилности вътрѣ, числото на служащитѣ, които ще получатъ повишение. Тѣзи повишения, почти всѣки, сж въ долиния персоналъ и се качватъ нагорѣ, като почнете отъ станционнитѣ чиновници, началницитѣ на влакове и т. н. Станционни чиновници, които сж повишени, има 12, началници на влакове 17, кондуктори 6, спирачи 30, вагоночистачи 13, локомотивни чистачи 10. Всѣки тѣзи ще получатъ повишение въ слѣдующия рангъ и по този начинъ ние слѣдваме редовно установената таблица за повишение.

Въ това отношение трѣбва да зачекна и другъ единъ въпросъ, който може да бѣде засегнатъ тукъ, въ дебатитѣ; той е въпросътъ за работницитѣ при работилницитѣ. Тамъ въ бюджета ще намѣрите едно перо 1.350.000 л., сега ние го повишихме на 1.380.000 л. Този въпросъ е слѣдующитѣ. Пакъ защото има забѣлѣжка къмъ този параграфъ, та искамъ да ви освѣтля. Завчера тукъ, когато минаваше манифестацията, вие сте видѣли такива афиши: „Искаме мѣсечарския въпросъ да разрѣшимъ“. Въ какво се състои той? Това за народното прѣдставителство е полезно да го знае. Тѣзи 1.350.000 л., тази година прѣдвидѣни въ бюджета и увеличени сега отъ мене на 1.380.000 л., се даватъ въ гюндюлюкъ, като почнете отъ левъ, левъ и половина до 12½ л. надница на човѣкъ на день. Тѣ сега искатъ, вмѣсто да стоятъ гюндюлюкчи, да ги прѣобърнемъ въ мѣсечари, т. е. да станатъ чиновници. Това право тѣ иматъ по правилника, който е уреденъ за работилницитѣ. Тамъ, въ § 2 отъ този правилникъ, е казано, че, щомъ станатъ мѣсечари, ще се подчинятъ на закона за чиновницитѣ, ще станатъ чиновници.

Азъ нѣмамъ по принципъ нищо, както и г. Малиновъ, като мой прѣдшественникъ, нѣкога не е ималъ нищо противъ това и дължа тукъ да заявя, че азъ назначихъ една комисиия, която да проучи начина, по който можемъ да постѣпимъ, за да можемъ тѣзи хора отъ надничари да ги прѣобърнемъ въ мѣсечари, безъ обаче да обрѣменимъ тежеститѣ на бюджета, съ една само забѣлѣжка. Спорътъ е тамъ. Сега тѣ иматъ по 12½ л. заплата, или по петъ или шестъ, на единъ работенъ день. Въ мѣсеца срѣдно има 24 работни дни. Тѣ искатъ сега полу-

чающитѣ заплатата да ги помножимъ на 30 и това да получаватъ на мѣсецъ, а вие знаете, че тѣ си получаватъ сега, като работятъ само 24 дни. Азъ имъ казахъ: ако разликата между насъ е въ единъ или два дни, нѣма да правимъ никакви условия, това ще можемъ да постигнемъ лесно. Тази комисија е имала за цѣль да уравни този въпросъ, да прѣбобърне тѣзи хора, макаръ че днесъ нѣма особено значение, отъ надничари въ държавни служители, казвамъ, че нѣма особено значение за тѣхъ, защото лани въ закона за пенсиятъ вие рѣшихте, че тѣзи хора се ползватъ отъ закона за пенсиятъ, правятъ имъ се одрѣжки, прослуженитѣ имъ години се зачитатъ — тѣ ще получаватъ пенсия. Та сега вкарването имъ въ закона за чиновницитѣ никакво особено значение нѣма, ако не само да спечелатъ единъ-два дена въ мѣсеца. Затуй пъкъ, защото бюджета ще го гласуваме тази вечеръ, а мѣсечарскиятъ и надничарскиятъ въпроси не сѣ разрѣшени, затуй поставихме въ този параграфъ, който ще четете тамъ, 1.380.000 л., които ще се изразходватъ отъ Министерството на общественитѣ сгради чрѣзъ надници и пцати, нареденъ отъ сѣщото министерство и утвърденъ отъ Министерския съветъ. Ако би да се дойде до известно справедливо споразумѣние, тогава ще напиемъ щатове, и тѣзи щатове ще ги утвърждава Министерскиятъ съветъ, както азъ утвърждавамъ щатотетъ на персонала въ Дирекцията на постройката на желѣзницитѣ въ извънредния бюджетъ, който ще видитъ слѣдъ единъ-два дена. Така ще има пълна възможностъ да похарчимъ тѣзи пари, било чрѣзъ надници, ако не се дойде до споразумѣние, било чрѣзъ щатове, ако се уравни този въпросъ, и единъ пътъ завинаги тѣзи хора да влѣзатъ въ рубриката на закона за чиновницитѣ и да се намѣрятъ подъ удара на неговитѣ строгости и подъ влияние на богатата, която той дава.

Тѣзи сж, г. г. прѣдставители, онѣзи общи свѣдѣния, които искахъ да ви дамъ за нашето желѣзнопътнo дѣло, за да разберете, защо въ бюджета, отъ 16 милиона и нѣколко стотинъ хиляди, които тази година сме прѣдвидѣли, въ рубриката на приходитѣ сме вписали 25 милиона лева, ако се не лѣжа. И азъ се надѣвамъ, че, когато ще закрѣпимъ нашата желѣзнопътна мрѣжа, тѣй както у насъ отива трафикътъ, ние ще можемъ да имаме не 2-8% лихви отъ капитала, а ще получимъ 4 и 5%, както прусацитъ получаватъ 6%, но, както казахъ, при едно условие: ако ние се постареемъ да допълнимъ нашата желѣзнопътна мрѣжа и особено на първо врѣме нашия подвиженъ материялъ. Не направите ли това, не даде ли народното прѣдставителство срдѣства да се купятъ нови подвижни материяли — локомотиви и вагони — всѣка година вие ще имате купъ оплаквателни телеграми отъ търговци, всѣка година министрътъ ще бѣде оскърбяванъ въ тѣзи депеша. Но на дѣло не ще се помогне, министрътъ, който и да бѣде той, не ще намѣри вагони, нито ще намѣри локомотиви, защото нѣма откъдъ да ги вземе, за да услужи на търговцитѣ въ тѣхнитѣ справедливи искания. При това положение на нѣщата, като прибавя, че бюджетътъ на Дирекцията на желѣзницитѣ е прецизиранъ, е толкова много изтисканъ, бихъ молилъ народното прѣдставителство да се стгласи да не ставатъ никакви измѣнения въ него, нито въ персонала, нито въ вещественитѣ разходи, за да не изгубимъ нишката на онова равновѣсие, което се мѣчихме да намѣримъ заедно съ моя другаръ г. Сарафовъ три дена, за да можемъ да постигнемъ този резултатъ, който постигнахме — да дадемъ всѣкому онова, което е заслужилъ, и, отъ друга страна, да принесемъ на държавата онова, което тя има право да очаква отъ желѣзнопътнитѣ ни съобщения. По този начинъ азъ се надѣвамъ, ако доживѣемъ идущата година съ животъ и здраве,

ще се върнемъ тукъ съ по-голѣмъ приходъ, и надѣвамъ се сжщо така, че вие ще имате възможностъ да проконтролирате и начина на разпрѣдѣлението на службитѣ по разнитѣ гари, и начина на удовлетворение нуждитѣ на нашата търговия, на нашата индустрия, на нашето земледѣлие, и сами, съзнавайки тѣзи нужди, идущата година ще можемъ да намѣримъ срдѣства, ще можемъ да попълнимъ тѣзи празноти, които днесъ тѣй лошо влияятъ и на търговия, и на земледѣлие, и на промишленостъ, и въобще на нашето културно развитие.

Г. г. прѣдставители! Отдѣвъ ме апострофираха за параходното дружество, та да не става нужда да говоря послѣ, трѣбва да ви кажа и за него двѣ думи. Въ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, специално въ Дирекцията на желѣзницитѣ, сж прѣдвидѣни 400.000 л. помощъ на това дружество. Това не е новостъ за васъ; вие ги гласувахте и лани, само че въ бюджета на Финансовото министерство. Сега, обаче, този параграфъ се прѣхвърля къмъ Министерството на общественитѣ сгради. И наистина, всички съобщителни срдѣства на страната трѣбва да се намиратъ въ едно министерство; това е Министерството на пътищата и на желѣзницитѣ, и затуй би трѣбвало да се прѣдвиди този кредитъ тукъ. Но ще ли се постигне цѣльта, като сме прѣдвидѣли тѣзи 400.000 л. помощъ на това дружество, за да може то да просперира? Ето единъ голѣмъ въпросъ, съ който правителството се занимава и вчера, и сега, и утрѣ ще се занимава, и, вѣроятно, скоро ще ви сезира съ единъ законопроектъ съ единственъ членъ за начина, по който мислимъ да уредимъ това дружество, за да не отиде то къмъ погибель. Ще успѣемъ ли, не знамъ, вие ще си кажете думата тогава, когато ще ви внесемъ законопроекта. Дотогава, обаче, азъ ще се въздържамъ да ви дамъ каквито и да сж общи свѣдѣния, защото, може-би, тѣ ще станатъ излишни или ще трѣбва да се приповторятъ, когато ще бѣде внесенъ този законопроектъ. Затуй бихъ ви молилъ и по този параграфъ да не се говори нищо, защото той сжествува въ нашия бюджетъ, само че е прѣхвърленъ отъ едно министерство къмъ друго.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Давамъ единъ часъ отидихъ за вечеря.

(Слѣдъ отидихъ)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: (Звѣни) Засѣданието продължава.

Има думата г. докладчикътъ на бюджетарната комисија по бюджетопроекта на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„В. Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.

„Глава VI.

„Централно управление.

„§ 31. Заплата на личния съставъ.

1 главенъ директоръ	7.800 л.
1 поддиректоръ (той и началникъ на пристанищата)	6.600 „
1 главенъ инспекторъ	6.000 „
На тримата пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно одному . по 1.800=	5.400 „
1 помощникъ, юрисконсултъ	4.800 „
1 секретаръ	3.600 „
1 чиновникъ по иностранната кореспонденция IV класъ	3.600 „
1 дѣловодителъ III разредъ	2.400 л.

1 дѣловодитель III разредъ	2.400 л.
1 архиварь-регистраторъ I разредъ	2.400 „
2 помощници архиварь-регистратори I разредъ	по 1.920= 3.840 „
1 книговодитель-библиотекаръ V разредъ	1.920 „
1 литографчикъ I разредъ	1.920 „
3 помощници литографчики	по 1.560= 4.680 „
1 хелиографчикъ	1.920 „
1 помощникъ на хелиографчика	1.560 „
1 писарь I разредъ	1.200 „
17 писари II разредъ	по 1.080=18.360 „
10 писари III разредъ	960= 9.600 „
1 портьеръ (разсилень) II разредъ	1.140 „
14 разсилни III разредъ	по 1.080=15.120 „
7 разсилни IV разредъ	960= 6.720 „

„Отдѣление движение.

1 начальникъ	6.000 л.
Нему пѣтни и дневни безотчетно	1.800 „
1 подначальникъ	4.800 „
1 инспекторъ	5.400 „
1 инспекторъ	4.800 „
1 дѣловодитель I разредъ	3.000 „
1 дѣловодитель II разредъ	2.400 „
1 книговодитель III разредъ	2.400 „
2 книговодители IV разредъ	по 2.220=4.440 „
5 книговодители V разредъ	1.920=9.600 „
3 книговодители VI разредъ	1.680=5.040 „
2 резервни чиновники IX класъ	2.220=4.440 „
4 резервни чиновники X класъ	1.800=7.200 „

„А. Бюро контроля движение.

1 чиновникъ III класъ, контролоръ по движению	3.900 л.
2 чиновники V класъ, провѣрители пѣтни листове	по 3.300=6.600 „
2 чиновники VI класъ, провѣрители пѣтни листове	3.000=6.000 „
1 чиновникъ IX класъ, провѣритель на телеграми	2.220 „

„Б. Бюро вагоноразпрѣдѣлительно.

1 чиновникъ III класъ, вагоноразпрѣдѣлитель	3.900 л.
1 чиновникъ IV класъ, вагоноразпрѣдѣлитель	3.600 „
1 чиновникъ V класъ, вагоноразпрѣдѣлитель	3.300 „
1 чиновникъ VIII класъ, помощникъ-вагоноразпрѣдѣлитель	2.400 „
2 чиновники IX класъ, телеграфисти	по 2.220=4.440 „
2 чиновники X класъ, телеграфисти	1.800=3.600 „

„В. Бюро чужди вагони.

1 начальникъ чиновникъ I класъ	4.500 л.
1 чиновникъ X класъ	1.800 „
2 книговодители III разредъ	по 2.400=4.800 „

„Отдѣление търговско.

1 начальникъ	6.000 л.
1 инспекторъ на търговската служба	4.800 „
1 дѣловодитель II разредъ	2.700 „
1 помощникъ архиварь-регистраторъ III р.	1.440 „
2 помощници архиварь-регистратори IV разредъ	по 1.200=2.400 „
1 чиновникъ по иностранната кореспонденция VIII класъ	2.400 „

„А. Тарифно бюро.

1 начальникъ на бюро	4.500 л.
1 чиновникъ V класъ	3.300 „

1 чиновникъ VII класъ	2.700 л.
1 чиновникъ IX класъ	2.220 „
1 дѣловодитель V разредъ	1.920 „
1 прѣсмѣтачъ V разредъ	1.920 „

„Б. Бюро по контрола на приходитѣ отъ стоки.

1 начальникъ на бюро	4.500 л.
1 контролоръ чиновникъ II класъ	4.200 „
2 контролоры чиновники IV кл. по	3.600=7.200 „
2 контролоры чиновники V кл. „	3.300=6.600 „
2 контролоры чиновники VI кл. „	3.000=6.000 „
2 контролоры чиновники VII кл. „	2.700=5.400 „
2 контролоры чиновники VIII кл. „	2.400=4.800 „
3 контролоры чиновники IX кл. „	2.220=6.660 „
3 контролоры чиновники X кл. „	1.800=5.400 „
2 прѣсмѣтачи V разредъ	1.920=3.840 „
2 прѣсмѣтачи VI разредъ	1.680=3.360 „
2 сортировачи VI разредъ	1.680=3.360 „
2 сортировачи VII разредъ	1.440=2.880 „

„В. Бюро по контрола на приходи отъ билети и багажи.

1 начальникъ на бюро	4.500 л.
1 контролоръ чиновникъ II класъ	4.200 „
1 контролоръ чиновникъ IV класъ	3.600 „
2 контролоры чиновники V кл. по 3.300=6.600 „	
4 контролоры чиновники VIII кл. „	2.400=9.600 „
3 контролоры чиновники IX кл. „	2.220=6.660 „
1 прѣсмѣтачъ V разредъ	1.920 „
2 прѣсмѣтачи VI разредъ	по 1.680=3.360 „
2 прѣсмѣтачи VII разредъ	1.440=2.880 „

„Г. Бюро по рекламации и реституции.

1 начальникъ на бюро	4.500 л.
1 неговъ помощникъ чиновникъ VII класъ	2.700 „
1 чиновникъ VIII класъ	2.400 „
1 чиновникъ IX класъ	2.220 „
1 дѣловодитель IV разредъ	2.220 „

„Д. Бюро за статистиката.

1 начальникъ на бюро	4.200 л.
1 прѣсмѣтачъ III разредъ	2.400 „
1 прѣсмѣтачъ IV разредъ	2.220 „
1 прѣсмѣтачъ V разредъ	1.920 „
3 прѣсмѣтачи VI разредъ	по 1.680=5.040 „
3 прѣсмѣтачи VII разредъ	1.440=4.320 „

„Отдѣление поддържане.

1 начальникъ инженеръ	6.000 л.
1 неговъ помощникъ инженеръ	5.400 „
1 инженеръ инспекторъ	5.400 „
Пѣтни и дневни безотчетно на тримата по 150 л. мѣсечно одному	по 1.800=5.400 „
1 инженеръ II класъ	4.800 „
1 инженеръ III класъ	4.500 „
Пѣтни и дневни безотчетно на двамата по 100 л. мѣсечно одному	по 1.200=2.400 „
1 инженеръ IV класъ	4.200 „
1 инженеръ V класъ	3.900 „
Пѣтни и дневни безотчетно на двамата по 75 л. мѣсечно одному	по 900=1.800 „
1 архитектъ II класъ	4.800 „
2 архитекти III класъ	по 4.500=9.000 „
Пѣтни и дневни безотчетно на тримата по 100 л. мѣсечно одному	по 1.200=3.600 „
2 чертежници II разредъ	2.700=5.400 „
2 чертежници III разредъ	2.400=4.800 „
1 чертежникъ V разредъ	2.040 „
2 чертежници VI разредъ	по 1.800=3.600 „
1 прѣсмѣтачъ III разредъ	2.400 „
1 прѣсмѣтачъ IV разредъ	2.220 „
1 прѣсмѣтачъ V разредъ	1.920 „
1 прѣсмѣтачъ VI разредъ	1.680 „
1 дѣловодитель II разредъ	2.700 „

1 помощник архиварь-регистратор I р.	1.920 л.
2 помощници архиварь-регистратори II разредъ	по 1.680 = 3.360 „
1 помощник архиварь-регистратор IV р.	1.200 „

„Отдѣление по тракциитѣ и работилницитѣ.

1 началник инженеръ	6.000 л.
1 неговъ помощник инженеръ	5.400 „
1 инженеръ инспекторъ	5.400 „
Пътни и дневни безотчетно на тримата по 150 л. мѣсечно одному	по 1.800 = 5.400 „
2 инженери I класъ	5.400 = 10.800 „
Пътни и дневни безотчетно на двамата по 100 л. мѣсечно одному	„ 1.200 = 2.400 „
1 чертежник I разредъ	3.000 „
1 чертежник IV разредъ	2.400 „
1 чертежник V разредъ	2.040 „
1 дѣловодител I разредъ	3.000 „
1 технически кондукторъ I разредъ	3.000 „
2 книговодители I разредъ	по 3.000 = 6.000 „
1 книговодител II разредъ	2.700 „
1 книговодител IV разредъ	2.220 „
2 книговодители V разредъ	по 1.920 = 3.840 „
2 архиварь-регистратори I разр.	2.400 = 4.800 „
3 книговодители VII разредъ	1.440 = 4.320 „

„Отдѣление материялно.

1 началник инженеръ	6.000 л.
Нему пътни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно	1.800 „
1 неговъ помощник инженеръ II класъ	4.800 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно	1.200 „
1 химикъ VI класъ	3.600 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 75 л. мѣсечно	900 „
1 чиновник IV класъ (техникъ)	3.600 „
1 чиновник V класъ (техникъ)	3.300 „
1 чиновник VIII класъ	2.400 „
1 дѣловодител II разредъ	2.700 „
2 книговодители II разредъ	по 2.700 = 5.400 „
1 книговодител III разредъ	2.400 „
1 книговодител V разредъ	1.920 „
3 книговодители VI разредъ	по 1.680 = 5.040 „
1 архиварь-регистратор II разредъ	2.220 „
1 помощник архиварь-регистратор II разредъ	1.680 „
1 помощник архиварь-регистратор III разредъ	1.440 „

„Отдѣление за счетоводството.

1 началник, счетоводителъ	5.400 л.
1 ревизоръ	4.200 „
1 ревизоръ	3.900 „
1 помощник-счетоводителъ, чиновник IV класъ	3.600 „
2 помощник-счетоводители, чиновници VI класъ	по 3.000 = 6.000 „
4 помощник-счетоводители, чиновници VII класъ	2.700 = 10.800 „
1 касиеръ-платецъ, чиновник VIII класъ	2.400 „
2 книговодители II разредъ	по 2.700 = 5.400 „
1 чиновник IX класъ	2.220 „
1 дѣловодител VII разредъ	1.440 „
1 писаръ-шивачъ на документи	960 „
1 ликвидаторъ, чиновник II класъ	4.200 „
2 контролѣри, чиновници IV кл. по 3.600	= 7.200 „
1 контролѣръ, чиновник V класъ	3.300 „
1 контролѣръ, чиновник VII класъ	2.700 „
1 контролѣръ, чиновник VIII класъ	2.400 „
2 контролѣри, чиновници IX кл. по 2.220	= 6.660 „
1 прѣсмѣтатъ VII разредъ	1.440 „
1 смѣтководителъ, чиновник VIII класъ	2.400 „
1 книговодител VI разредъ	1.680 „

1 книговодител VII разредъ	1.440 л.
1 архиварь-регистратор I разредъ	2.400 „
3 помощник архиварь-регистратори III разредъ	по 1.440 = 4.320 „

Въ тоя параграфъ станаха слѣднитѣ измѣнения: слѣдъ „поддиректоръ“ заличиха се думитѣ въ скоби: „той и началник на пристанищата“; помощникъ юрисконсултъ съ 4.800 л. се зачеркна. Въмѣсто „секретаръ“, става „секретаръ-юрисъ“, съ 4.800 л. заплатата; „дѣловодител I разредъ“ става „подсекретаръ I разредъ“ — 2.700 л.; отъ трима помощници-литографичици, оставатъ двама; „книговодител-библиотекаръ V разредъ“ става „книговодител-библиотекаръ VI разредъ“ — 1.680 л.

Отдѣление движение: зачеркна се „1 подначалникъ — 4.800 л.“; зачерта се „1 инспекторъ — 5.400 л.“, а дѣто е „1 инспекторъ — 4.800 л.“ става „3 инспектори по 4.800 л.“; „дѣловодител I разредъ“ става „подсекретаръ II разредъ“ — 2.700 л.; „дѣловодител II разредъ“ — 2.400 л. се зачерта; „2 книговодители IV разредъ“ става „1 книговодител IV разредъ“; „5 книговодители V разредъ“ става „3 книговодители V разредъ“. Слѣдъ „3 книговодители VI разредъ“, прибави се „2 книговодители VII разредъ по 1.440 л. = 2.880 л.“

Бюро контрола движение: „2 чиновници V класъ, провѣрители пътни листове“ става „1 чиновникъ V класъ, провѣрителъ пътни листове“.

Бюро вагони-разпрѣдѣлително: „1 чиновникъ III кл., вагоноразпрѣдѣлителъ — 3.900 л.“ се зачерта; „1 чиновникъ V класъ вагоноразпрѣдѣлителъ — 3.300 л.“ сѣщо се зачерта; „1 чиновникъ VIII класъ, помощникъ вагоноразпрѣдѣлителъ“ става „2 чиновници VIII класъ, помощници-вагоноразпрѣдѣлители“.

Бюро чужди вагони: „началникъ, чиновникъ I класъ“ става „чиновникъ I класъ“.

Отдѣление търговско: „дѣловодител II разредъ“ се замѣни съ „подсекретаръ II разредъ“.

Тарифно бюро: „началник на бюро — 4.500 л.“ се зачерта; „1 дѣловодител V разредъ — 1.920 л.“ се зачерта.

Бюро по контрола на приходитѣ отъ стоки: „началник на бюро“ се замѣни съ „чиновникъ I класъ“, съ сѣщата заплатата — 4.500 л.; „1 контролѣръ, чиновникъ II класъ — 4.200 л.“ се зачерта; „2 контролѣри, чиновници VI класъ“ става „1 контролѣръ, чиновникъ VI класъ“; „2 контролѣри, чиновници VIII кл.“ става „3 контролѣри, чиновници VIII класъ“; „3 контролѣри, чиновници X класъ“ става „4 контролѣри, чиновници X класъ“.

Бюро по контрола на приходитѣ отъ билети и багажи: „1 началник на бюро — 4.500 л.“ се зачерта; „1 контролѣръ, чиновникъ IV класъ — 3.600 л.“ се зачерта; „2 контролѣри, чиновници V класъ“ става „1 контролѣръ, чиновникъ V класъ“; „3 контролѣри, чиновници IX класъ“ става „4 контролѣри, чиновници IX класъ“.

Бюро по рекламации и реституции: „1 началник на бюро — 4.500 л.“ се зачерта и се замѣни съ „1 чиновникъ II класъ — 4.200 л.“; „1 неговъ помощникъ, чиновникъ VII класъ“ става „1 чиновникъ VII класъ“.

Бюро за статистика: „1 началник на бюро — 4.200 л.“ се зачерта и се замѣни съ „1 чиновникъ III класъ — 3.900 л.“

Отдѣление поддържане: „2 чертежници III разредъ“ се замѣни съ „1 чертежникъ III разредъ“; „1 помощникъ-архиварь-регистраторъ I разредъ — 1.920 л.“ се зачерта; „2 помощници-архиварь-регистратори II разредъ“ се замѣни съ „1 помощникъ-архиварь-регистраторъ II разредъ“.

Отдѣление по тракциитѣ и работилницитѣ: „2 инженери I класъ“ се замѣни съ „1 инженеръ I класъ“; въмѣсто „пътни и дневни безотчетно на двамата по 100 л. мѣсечно одному“ става „нему пътни и дневни безотчетни по 100 л. мѣсечно — 1.200 л.“; „1 чертеж-

никъ I разредъ — 3.000 л.“ се зачерта; „дѣловодителъ I разредъ — 3.000 л.“ става „подсекретаръ I разредъ — 2.700 л.“; „2 книговодителя I разредъ по 3.000 л.“ се зачерта; „1 книговодителъ II разредъ — 2.700 л.“ става „1 книговодителъ III разредъ — 2.400 л.“; „2 архиваръ-регистратори I разредъ по 2.400 л.“ става „2 архиваръ-регистратори II разредъ по 2.220 л.“

С. Савовъ: Имате грѣшка. Въмѣсто 1 книговодителъ IV разредъ става двама.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Не, остава „1 книговодителъ IV разредъ“; — „3 книговодителя VII разредъ“ става „2 книговодителя VII разредъ“.

„Отдѣление материялно“ става „Материялно бюро“; „1 началникъ, инженеръ — 6.000 л.“ се зачерта; „нему пѣтни и дневни безотчетни по 150 л. мѣсечно — 1.800 л.“ се зачерта; „неговъ помощникъ, инженеръ II класъ“ остава „инженеръ II класъ“; „1 химикъ VI класъ“ става „чиновникъ VI класъ по химическитѣ изслѣдванія“ съ сжщата заплата; „1 чиновникъ V класъ (техникъ) — 3.300 л.“ става „1 чиновникъ VI класъ (техникъ) — 3.000 л.“; „1 чиновникъ VIII класъ — 2.400 л.“ става „1 чиновникъ IX класъ — 2.220 л.“; „1 дѣловодителъ II разредъ — 2.700 л.“ става „1 подсекретаръ III разредъ — 2.400 л.“; „2 книговодителя II разредъ — 2.700 л.“ се зачерта.

Отдѣление за счетоводството: „1 началникъ, счетоводителъ — 5.400 л.“ се замѣни съ „1 счетоводителъ — 4.800 л.“; „1 ревизоръ — 4.200 л.“ се зачерта; „1 ревизоръ — 3.900 л.“ се зачерта; „2 книговодителя II разредъ“ става „1 книговодителъ II разредъ“; „2 контролѣри, чиновници IV класъ“ става „1 контролѣръ, чиновникъ IV класъ“; „1 архиваръ-регистраторъ I разредъ — 2.400 л.“ се замѣни съ „1 архиваръ-регистраторъ II разредъ — 2.220 л.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Нѣма го.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 31, съ измѣненіята, които е направила въ него комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава VII.

„Веществени разходи.

„§ 32. За купуване, прѣвозъ и мито на канцеларски, инвентарни прѣдмети и мобили, писмени и чертежнишки материяли; такси за писма и телеграми; чистене коминитѣ и канцеларитѣ; пране креватни принадлежности и кърпи; обявления и публикации — 20.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 32, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 33. Освѣтление съ електрическа енергия и отопление помѣщеніята на Главната дирекция — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 33, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 34. Наемане помѣщения — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 34, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 35. Разноски за прѣводи на суми въ странство и разлика въ курса отъ чуждитѣ монети — 15.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 35, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 36. Облѣкло и обуца на разсилнитѣ — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 36, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 37. Вносъ въ международния желѣзнопѣтѣн конгресъ и припадащата се частъ отъ разноскитѣ по поддържането вагонитѣ на C-ie Internationale des Wagons-Lits, пѣтуващи по българскитѣ държавни желѣзници — 1.600 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 37, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 38. Купуване списания, вѣстници и печатни книги — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 38, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава VIII.

„Станционна и влагалищна служба.

„§ 39. Заплата на личния съставъ.

1 чиновникъ I класъ	4.500 л.
2 чиновникъ II класъ	по 4.200 = 8.400 „
3 чиновникъ III класъ	3.900 = 11.700 „
6 чиновникъ IV класъ	3.600 = 21.600 „
4 чиновникъ V класъ	3.300 = 26.400 „
18 чиновникъ VI класъ	3.000 = 42.000 „
33 чиновникъ VII класъ	2.700 = 89.100 „
78 чиновникъ VIII класъ	2.400 = 187.200 „
106 чиновникъ IX класъ	2.220 = 235.320 „
125 чиновникъ X класъ	1.800 = 225.000 „
55 ученици I разредъ	1.200 = 66.000 „
50 ученици II разредъ	960 = 48.000 „
40 ученици III разредъ	840 = 33.600 „
1 началникъ на Софийското влагалище	4.200 „
1 касиеръ на Софийското влагалище	3.000 „
3 началници на влагалищата	
Пловдивъ, Бургазъ и Варна	по 3.900 = 11.700 „
3 касиери на влагалищата Пловдивъ, Бургазъ и Варна	2.700 = 8.100 „
1 началникъ на влагалище Русе	3.300 „
1 касиеръ на влагалището Русе	2.400 „
3 контролѣри по влаковетѣ	
I разредъ	по 3.000 = 9.000 „

3 контролбори по влаковете		
II разредъ	по 2.700=	8.100 „
30 началници влакове I разредъ	2.400=	72.000 „
30 началници влакове II разредъ	2.040=	61.200 „
50 началници влакове III разредъ	1.800=	90.000 „
20 кондуктори I разредъ	1.680=	33.600 „
25 кондуктори II разредъ	1.440=	36.000 „
30 кондуктори III разредъ	1.200=	36.000 „
15 ученици кондуктори I разредъ	960=	14.400 „
16 ученици кондуктори II разредъ	840=	13.440 „
50 спирачи I разредъ	1.320=	66.000 „
65 спирачи II разредъ	1.140=	74.100 „
80 спирачи III разредъ	960=	76.800 „
140 спирачи IV разредъ	840=	117.600 „
100 ученици спирачи	720=	72.000 „
10 маневристи I разредъ	2.220=	22.200 „
10 маневристи II разредъ	1.920=	19.200 „
10 маневристи III разредъ	1.680=	16.800 „
20 маневристи IV разредъ	1.440=	28.800 „
23 ученици маневристи	720=	16.560 „
40 стрѣлочници I разредъ	1.320=	52.800 „
42 стрѣлочници II разредъ	1.140=	47.880 „
70 стрѣлочници III разредъ	960=	67.200 „
100 стрѣлочници IV разредъ	840=	84.000 „
10 резервни стрѣлочници IV разредъ	840=	8.400 „
94 ученици стрѣлочници	720=	67.680 „
5 магазинери II разредъ	1.920=	9.600 „
7 магазинери III разредъ	1.680=	11.760 „
13 магазинери IV разредъ	1.440=	18.720 „
10 магазинери V разредъ	1.200=	12.000 „
4 ученици магазинери I разредъ	960=	3.840 „
4 ученици магазинери II разредъ	840=	3.360 „
3 вратари II разредъ	1.140=	3.420 „
2 вратари III разредъ	960=	1.920 „
4 вратари IV разредъ	840=	3.360 „
10 ламписти тенекеджии II разредъ	1.140=	11.400 „
2 ламписти чистачи III разредъ	960=	1.920 „
8 ламписти чистачи IV разредъ	840=	6.720 „
7 раздавачи на извѣстия II разредъ	1.140=	7.980 „
11 раздавачи на извѣстия III разредъ	960=	10.560 „
2 раздавачи на извѣстия IV разредъ	840=	1.680 „
10 нощни пазачи III разредъ	960=	9.600 „
16 нощни пазачи IV разредъ	840=	13.440 „
35 прѣносвачи I разредъ	720=	25.200 „
101 прѣносвачи II разредъ	600=	60.600 „
3 кантарджии II разредъ	1.440=	3.420 „
3 кантарджии III разредъ	960=	2.880 „
4 кантарджии IV разредъ	840=	3.360 „
12 перачки и чистачи на резервнитѣ стаи II разредъ	600=	7.200 „
1 ревизоръ телеграфенъ, чиновникъ III кл. Нему пжтн и дневни безотчетно по 50 л. мѣсечно		600 „
1 механикъ телеграфенъ II разредъ	2.700=	
2 механика телеграфни IV разредъ	по 2.220=	4.440 „
1 механикъ часовникарь III разредъ	2.400=	
1 механикъ часовникарь V разредъ	1.920=	
8 телеграфни надзорници I разредъ	по 1.680=	13.440 „
11 телеграфни надзорници II разредъ	1.440=	15.840 „
Пжтн и дневни безотчетно на трима телеграфни механици, двама механици часовникари и 19 телеграфни надзорници по 30 л. мѣсечно едному	360=	8.640 „

„Началникъ на влагалитето Русе — 3.300 л.“ се зачерта; „касиеръ на влагалитето Русе — 2.400 л.“ се зачерта; „50 началници влакове III разредъ“

става „48 началници влакове III разредъ“; „25 кондуктори II разредъ“ става „23 кондуктори II разредъ“; „13 магазинери IV разредъ“ става „11 магазинери IV разредъ“.

Това сж измѣненіята по § 39.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Не мога да мина току-тъй, безъ да забѣлжа, че обстоятелството изложение на г. министра на общественитѣ сгради, относително втората частъ отъ неговия бюджетопроектъ, направи едно добро впечатлѣние между народнитѣ прѣдставители. Туй показва, че той всестранно е изучавалъ материята, която се отнася до неговото министерство, и би било желателно, разбира се, всички министри, въ кратко време, откажъ сж поели властта, да изучатъ добръ министерствата и да освѣтляватъ народното прѣдставителство.

Но, независимо отъ това, паралелно съ г. министра, и народнитѣ прѣдставители трѣбва да се стараятъ, колкото се може, съ своитѣ издирвания да принесатъ полза на всѣко едно министерство, защото министърътъ не е онзи човѣкъ, който може съ едно замахане на ржката да узнае всичко, което се върши въ неговото министерство, и да-ли става по негова угода. Народнитѣ прѣдставители, ревизоритѣ по което и да е министерство, всѣки единъ български гражданинъ, е длъженъ, когато ходи изъ България, да слѣди навредъ службитѣ, които сж повѣрени пакъ на български граждани и за които служби имъ се плаща. Ние, като народни прѣдставители, не защото сме оппозиция, трѣбва да слѣдимъ тия работи най-много; дългъ се налага на всички народни прѣдставители отъ болшинството, макаръ да сж тѣхни хора назначени на служба, да провѣрять, да-ли тоя човѣкъ, който е назначенъ на служба, не ще ги засрами на туй мѣсто, на което сж го поставили.

Азъ имамъ нѣкои и други свѣдѣния за лица, които заематъ извѣстни длѣжности и които като народенъ прѣдставител ме срамятъ и не мога да замина, безъ да ги обада на г. министра, и се надѣвамъ, че, ако тукъ помена нѣкои, нашитѣ другари нѣма да се докачатъ, защото заедно съ тѣхъ искамъ да се поправи грѣшката, която сж направили въ Министерството на общественитѣ сгради. Виждамъ, че не само въ другитѣ министерства, но и въ врѣмето на демократическата партия, и въ туй министерство се е вмѣкналъ, тѣй да се каже, единъ отдѣлъ, който може да се нарече отдѣлъ на неизвѣстността. Менѣ ми е извѣстно, че нѣкой си Стати Минковъ билъ назначенъ съ 225 л. като ревизоръ-контролоръ по вагонитѣ, а работилъ като писаръ въ канцеларията на вагонната служба. Другъ, нѣкой си Андрѣй Евтимовъ, билъ назначенъ съ 150 л. за ревизоръ на вагоннитѣ работи, но не работѣлъ нийдѣ, а стоялъ повече като разсиленъ. Другъ, Петъръ Тодоровъ, назначенъ съ 200 л. пакъ на сжщата длѣжностъ, ревизоръ на вагони, а билъ надзирателъ на чистачитѣ по каруцитѣ и постоянно е пиянствувалъ. Тодоръ Загоровъ, Юрданъ Котевъ, Върбанъ Ангеловъ и Киро Милевъ, тѣзи четири души сж били назначени: първиятъ съ 200 л. мѣсечно, вториятъ съ 185 л., третиятъ съ 150 л. и четвъртиятъ съ 150 л. като ревизори-контролорни на вагонитѣ, а работятъ като чистачи на княжескитѣ каруци. Мисля, че тукъ трѣбва да бждатъ нѣкои, които сж били по тази длѣжностъ, и като нѣма вече работа на княжескитѣ каруци, сж ги причислили къмъ Министерството на общественитѣ сгради.

Другъ нѣкой си Георги И. Шишковъ, отъ разсиленъ, назначенъ ревизоръ на вагонитѣ. Имамъ свѣдѣния за туй лице, че е било разсиленъ въ Дирекцията по постройката на желѣзницитѣ и пристани-

пата; той е бил съгражданин на един наш другар, на г. Сарафова. Безъ доказание, но г. Сарафовъ ще каже, да-ли е неговъ съгражданин, или не.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Да, мой съгражданинъ е.

В. Георгиевъ: Билъ е слуга въ дирекцията, когато г. Сарафовъ е билъ директоръ, и сега, по негово настояване, този бившъ разсилень е билъ назначень съ 250 л. на мѣсецъ.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Сега ли?

В. Георгиевъ: Да. Истина ли е, или не — Вие ще заявите.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Не е истина.

В. Георгиевъ: Азъ ще искамъ послѣ отъ г. министра да се провѣри; понеже казвамъ тукъ имена, ще се провѣри всичко. Този човѣкъ е билъ негодень за никаква работа; назначень е билъ само да услужва въ министерскитѣ вагони, когато министритѣ сж пажували насамъ-нататѣкъ, и въ празното врѣме е дохождалъ въ дома на г. Стоимена Сарафовъ. Сега, азъ тукъ не искамъ да обиждамъ никого. Казахъ и по-напрѣдъ, че искамъ тия работи, наедно съ г. министра и съ всички народни прѣдставители, да прѣчистимъ, и затуй ви изявявамъ имената на тия лица, които такива низки длѣжности сж занимавали и сж получавали по 50—60 л., а днесъ получаватъ по 220 и 250 л.

Нѣкой си Илия Георгиевъ, назначень съ 150 л., пакъ ревизоръ на вагонитѣ — виждате на една и сѣща длѣжностъ назначаватъ всички; билъ чистачъ на каруцитѣ . . .

Х. Дограмаджиевъ: Ама туй по какво е? По бюджета говорете сега.

В. Георгиевъ: Туй е по персонала. Димитъръ Асѣновъ назначень съ 175 л. направо ревизоръ на вагонитѣ, а службата не знае още, и не я заелъ. Освѣнъ това, доколкото азъ виждамъ отъ забѣлжитѣ, той е живѣлъ въ мината „Перникъ“ и идвалъ по 7—8 пати прѣзъ мѣсеца само да се явява тукъ, въ София, и туй е било изпълнението на всичката му служба.

Х. Дограмаджиевъ: Интерпелация направете.

В. Георгиевъ: Нѣма нужда отъ интерпелация, защото тѣ сж работи, за които не трѣбва да се харчи държавната пара, а трѣбва по-скоро да се прѣмахнатъ.

Другъ единъ, Пановъ — едни го наричатъ Павловъ — билъ назначень като инженеръ въ Министерството на общественитѣ сгради, но го наричатъ янлъшъ-инженеръ, защото нищо не разбира, а тамъ фигурира като инженеръ, и получава заплата 400 л. на мѣсецъ. Другъ, Димитъръ Перфановъ, съ 300 л. — чертежникъ.

Г-да! Азъ самъ съ очитѣ си видѣхъ едно лице назначено въ Горна-Орѣховица на 63 години, единъ старецъ. Чиновницитѣ по желѣзницитѣ трѣбва да бждатъ млади, пѣргави хора, а този човѣкъ едвамъ се бѣткаше отсамъ-нататѣкъ, прѣминаваше отъ вагонъ на вагонъ, само да се намира на работа, да го не виждатъ на гарата началницитѣ и да му се каратъ, или да не го видятъ нѣкой отъ пасажеритѣ и да кажатъ на г. министра. За този човѣкъ трѣбва г. министърътъ да направи справка. Азъ, като минавахъ оня день съ трѣна, не го видѣхъ; иначе щѣхъ да питамъ за името му. Трѣбва народенъ прѣдставителъ или друго влиятелно лице да го е назначило, защото, да служи по държавнитѣ желѣзници единъ

човѣкъ на 65 години, азъ не мога да допусна друго, освѣнъ че е назначень по прѣпорѣка. Би било желателно, ако на този старъ човѣкъ трѣбва да се даде нѣкаква служба, за да се прѣхрана, да се назначи за разсилень въ нѣкое учрѣждение, за да стои на топло, но да не служи по желѣзницитѣ, дѣто утрѣ, по невнимателность, може да го сгази нѣкой тренъ.

Вънъ отъ туй, при Софийската гара, първа секция, на горния етажъ на зданието, на тавана, сж работили нѣкакви си служащи, чиновници съ надница; като какви сж тѣ тамъ, командировани ли сж, не мога да зная, но зная, че тѣ всички сж пенсионери и по настояването на хора силни отъ днешното правителство — не мога да кажа, да-ли сж народни прѣдставители, или други — сж назначени. Освѣнъ пенсията, тѣ получаватъ по 4—5 л. надница на день.

Азъ бихъ желалъ, слѣдъ като изказахъ имената на всички, които заематъ тия служби, г. министърътъ да ми каже, има ли подобни лица въ неговото министерство, заематъ ли тѣ тия длѣжности, които азъ описахъ? Ако дѣйствително има такива лица, съ тѣзи имена, които азъ поменахъ, ще го помоля да ни прѣдстави списъка на всички тия лица и да-ли тѣ дѣйствително заематъ тия длѣжности. Ако ги заематъ, да ни каже, какво е тѣхното образование и какви служби тѣ сж заемали, прѣди да поставятъ на тия служби. Туй бихъ помолилъ г. министра.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, патицата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Прѣди всичко, трѣбва да ви заявя, че, когато поехъ Министерството на общественитѣ сгради, и специално Дирекцията на желѣзницитѣ, азъ со възползувахъ отъ това благоврѣмие, съ което разполагахъ и което нѣмаше моятъ прѣдшественникъ, г. първиятъ министъръ Малиновъ, на главата на когото въ продължение на цѣли три години стоеше цѣлата външна и по-голѣмата частъ отъ вътрѣшната политика на страната, за да може да видишъ, да отиде и по таванитѣ, както писаха за мене; азъ имахъ туй благоврѣмие да отида и по таванитѣ. Въ тая моя дѣйностъ моитѣ политически противници намѣриха поводъ да ме критикуватъ и да ми казватъ . . .

В. Георгиевъ: Азъ не ида като противникъ.

Министъръ М. Такевъ: Не казвамъ за Васъ, г. Георгиевъ — а имаше и чиновници въ това министерство, които писаха и антрефилета, които сж въ моя джебъ: че туй не е работа на министра, че това е работа, казватъ тѣ, на директора и на началницитѣ на отдѣленията, които знаятъ, какви служби сж потребни. Не е работа, казватъ тѣ, на министра да отиде да се рови по таванитѣ и по клошетата; той трѣбва да си стои тамъ и каквото му прѣдставятъ началницитѣ, той да бжде яланъ-шантиъ прѣдъ народното прѣдставителство, да прѣдстави бюджетопроекта и да стои тукъ като кумиръ, както виждате, да отговаря на всѣко питане, отправено му отъ народното прѣдставителство, безъ да прѣцѣпява той службитѣ. Така писаха нѣкои бивши управници на България въ своитѣ партийни органи; така казаха и нѣкой отъ подвѣдомственитѣ служители въ моето министерство сега. Азъ се рѣзо различавамъ въ това отношение и отъ еднитѣ, и отъ другитѣ. Азъ считамъ, че министъръ, който има достатъчно свободно врѣме, трѣбва непрѣмѣнно да знае поименно, ако щете, всѣка служба, защото той тукъ е поставень, като носи отговорностьта прѣдъ васъ, прѣдъ държавния съдъ и прѣдъ държавния глава, да знае за всѣка служба въ какво състояние се тя намира и да знае всѣки чиновникъ, да-ли той може да я

заема, или не. Тъй съм разбирам своята длъжност като министър на обществените сгради и специално като министър на железниците, и за туй азъ тръгнахъ, наистина, и по къшетата се качихъ, и паяжина намърехъ по канцелариитъ, и намърехъ хора, които спокойно си пушеха тютюнъ, безъ да иматъ мастилница на масата си; намърехъ хора, които сами не знаеха, за какво сж поставени. Питахъ, напр., едного: „Каква е твоята длъжностъ?“ — „Азъ, казва, тукъ командувамъ“. — „Какво командувашъ, каква работа си свършилъ днесъ отъ 8 до 12 ч.“ — „Моята работа не се вижда — азъ командувамъ“. Нито мастилница има на масата, нито книга. Естествено бѣ, да напиша въ бюджета: зачерквамъ тази длъжностъ, понеже самъ той не знае, за какво я има.

Г. народниятъ прѣдставителъ Георгиевъ е правъ. Този поменникъ, който ни чете, и азъ го имамъ при мене и, вѣроятно, не съмъ могълъ да ги намѣря, кждѣ сж били скрити, затуй вчера пратихъ този поменникъ на юрикопсулта г. Перфановъ, съ заповѣдъ да провѣри всяко туй — този списъкъ бѣше у мене — и да ми донесе, вѣрно ли е всичко това, което се изнася, защото нѣмамъ възможностъ сега, когато камарата заседава, да отида лично и непосредствено да намѣря тѣзи хора, кждѣ се губятъ изъ къшетата.

Г. г. прѣдставители! За никога не искамъ да кажа, че е въ тѣхънъ укоръ; напротивъ, тукъ прѣдъ васъ констатирамъ, че г. Морфовъ, който стои начело на железниците въ България, е единъ крайно добросъвестенъ, честенъ и трудолюбивъ човѣкъ; но трѣбва още едно да констатирамъ; че това е една много сложна машинерия и не е достатъчно само единъ човѣкъ да се нагърби съ цялата тази администрация. Затуй тукъ благопожелавамъ — и другадъ го казахъ — и неговитъ помощници, неговитъ началници на отдѣленията тоже да се отличаватъ съ особена енергия, съ добросъвестностъ, съ почтеностъ и съ пестеливостъ въ държавното управление, защото г. Морфовъ, колкото и да е човѣкъ опитенъ, почтенъ, честенъ, акуратенъ, той е единъ. Не говоря за министра; министърътъ е едно прѣходяще политическо лице — днеска е, утрѣ го нѣма; азъ съмъ днесъ, утрѣ ще бѣде този, трети день онзи и т. н. Но тѣ сж тамъ жбоцитъ на онуй колело, което се нарича държавна машина, а щомъ тѣ се счупятъ, щомъ тѣ не вървятъ правилно, цялото колело ще скърца. Не отъ министра трѣбва да се иска всичко — казахъ го по-напрѣдъ, ще го повторя и сега; министърътъ е едно прѣходяще лице, той е политически човѣкъ, отъ него, безспорно, се искава директива, за да може да поеме отговорността, неговитъ подвѣдомствени служители да бждатъ смѣли, бодри, енергични, но толкозъ се иска отъ министра. По-нататкъ държавниятъ служителъ, който е постояненъ, трѣбва да се отличава съ онази енергия, добросъвестностъ и почтеностъ, каквито народното прѣдставителство и българскиятъ народъ искатъ отъ нашия чиновникъ. Въ този редъ на мисли трѣбва да констатирамъ съ задоволство, че азъ съмъ доволенъ отъ малкото врѣме, откогато управлявамъ това министерство, отъ железнопътния персоналъ — понеже говоримъ сега за железници — както съмъ доволенъ и отъ дѣятелността на нашитъ телеграфо-пощенски служители изобщо, както съмъ доволенъ отъ дѣятелността на всички служители изобщо въ това министерство, защото вие разбирате добръ, какъвъ трѣбва да бѣде персоналтъ на едно министерство, което има да упражнява единъ редовенъ бюджетъ отъ 31 милиона лева и единъ извънреденъ бюджетъ отъ 30 и нѣколко милиона лева. И наистина, мога да кажа, тия хора съ достоинство упражняватъ този бюджетъ, обаче въ всѣко стадо има и мършави овце; ще се намѣрятъ и метиливи. Метиливитъ ще се постарая да ги поизчистя. Сега, както виждате, нѣколко съмъ поизчистилъ, защото отсега ви заявявамъ, не претендирамъ, че съмъ проникналъ въ гѣнкитъ на това управление;

може-би, на 100 съмъ видѣлъ едно, защото е невъзможно въ 35 дена да може да проникне човѣкъ въ управление толкова сложно, каквото прѣдставлява нашата железнопътна машинерия. Обаче туй, което искамъ да подчертая прѣдъ васъ и да го чуятъ навсѣкждѣ, то е, че, съ вашето съдѣйствие и съ съдѣйствието на самитъ добросъвестни служители въ това министерство, ще се старая да се постави това министерство, тази отрасль на нашия животъ на по-добра нога, ако това е възможно да стане, и толкозъ повече, казвамъ, защото нѣмамъ никаква друга работа и имамъ това благоврѣмие. Другитъ ми другари бѣха много заняти съ друга работа, и затова не можеха да отидатъ да провѣриватъ. Сега всѣки отъ насъ ще бѣде по-свободенъ да си управлява министерството, както трѣбва. Та, това, което повдигна г. Георгиевъ, мене не ме изненада. Азъ му благодаря, че, може-би, и той е видѣлъ въ тѣзи гѣнки нѣкоя паяжина, която не съмъ могълъ да зачекна. Ще провѣримъ и, ако се окаже такова нѣщо, нека бѣде увѣренъ г. Георгиевъ, че тѣзи хора ще си отидатъ, както ще си отидатъ на 1 януарий нѣколко десетки души.

Г. г. прѣдставители! Въ този редъ на мисли трѣбва да подчертая още едно: никогашъ не съмъ билъ за смѣняване така лесно на държавенъ чиновникъ и ако има една фаталностъ въ управлението на държавата, то е когато лесно промѣняваме чиновническия персоналъ, особено въ железнопътното и телеграфното вѣдомство. Тамъ е желателно всѣки чиновникъ добръ да си научи работата, добръ да манипулира, добръ да научи свойствата на оръдията, съ които дѣйствува — това специално се касае до железничаритъ — и като се съ тѣхъ тѣй приспастри, щото да му станатъ като необходими въ живота, да може лесно да ги управлява. И тогава ще прѣстанатъ тия нареkania на нашето общество, за които има вече днесъ дадени три разпоредби, че на много мѣста народътъ се оплаква, че началницитъ на пощенскитъ станции и на железнопътнитъ не сж били достатъчно вѣжливи, не сж били достатъчно любезни, не сж били достатъчно акуратни къмъ публиката. Вчера единъ народенъ прѣдставителъ ми говори тукъ, че единъ господинъ отишълъ въ една телеграфо-пощенска станция на 11½ ч. да прѣдаде една сума, за да се даде нѣкому, обаче чиновникътъ отказалъ, защото скоро щѣло да удари 12 часътъ: не може чиновникътъ да се занимава съ тия работи. Ще прослѣдя и ако се окаже, че това е вѣрно, този чиновникъ ще прѣтърпи прилично наказание. Защото казахъ го на чиновникътъ — и държа тукъ отъ тази маса да го подчертая — азъ считамъ недобросъвестенъ този чиновникъ, който, като пише едно писмо и дошълъ да пише думата „человѣкъ“, написалъ „чело“, ударилъ 12 часътъ, „вѣкъ“ не пише, оставя писалката и си отива — не може да напише „человѣкъ“. Това може да го направи единъ наеменъ работникъ, но това не може да го направи единъ държавенъ служителъ, който съставя, казахъ, неотемлима частъ отъ държавната машина. Той трѣбва да свърши тази належаша работа; нека прѣминатъ 5, 10, 15, 20 минути отъ неговото врѣме, за да се помогне на хората, които се нуждаятъ отъ съдѣйствието на този чиновникъ. Така съмъ гледалъ азъ на тази служба. И когато азъ увеличихъ работнитъ часове отъ 8 на 9, азъ нѣмахъ друго намѣрение, освѣнъ да изчистимъ натрупалата се прѣписка. Никой не е билъ виновенъ въ това, освѣнъ нехайството на много чиновници. Азъ даже намѣрихъ бумажки, стоели по 8—9 мѣсеца непрѣгледани, а намѣрихъ и резолюция на директора отъ юлий, неприведена въ изпълнение.

М. Златановъ: Отъ шестъ години има такива.

Министъръ М. Таневъ: Г. Златановъ казва, че отъ шестъ години има; вѣроятно, ще има.

С. Савовъ: Отъ Халачова още има нѣкон въ чекмеджето.

Министъръ М. Такевъ: Азъ желая да констатира народното прѣдставителство туй, не съ друго намѣрение, освѣтъ съ желание да чуятъ тия наши добри съграждани, наши добри съотечественици, органи на тази държавна машина, която отъ тукъ се командува, а тѣ я въртятъ, да взематъ урокъ отъ това, което се приказва тукъ, да чуятъ желанието на народното прѣдставителство и да се съобразятъ съ него, като бѣдатъ убѣдени, че на добросъвестния чиновникъ никой не ще пакърни неговата заплата, нито ще посегне на нѣкое негово право и привилегия, но недобросъвестниятъ безпощадно ще бѣде пратенъ на улицата. Тукъ трѣбва да констатирамъ още едно, което е печално. Неотколѣ ми се прѣдставиха нѣколко заповѣди — това само при мене, откажъ азъ съмъ министъръ на туй вѣдомство — да уволня чиновници по желѣзниците за пиянство — много печаленъ фактъ — и азъ заповѣдахъ: по-скоро ще извиня единъ машинистъ, единъ кондукторъ, единъ началникъ влакъ, единъ спирачъ, когато го каратъ да отиде съ влака по дежурство, да каже: пиянъ съмъ, г. началникъ на гара, нѣма да отида, отколкото, като се приструва, че е трѣзень, да се качи на влака и да ступи тамъ своята глава и на 150 души, може-би, които се намиратъ въ трена. И затуй ще четете утрѣ такава заповѣдъ: веѣки, когато бихъ заловилъ да се качи на влака въ пияно състояние, безпощадно ще бѣде уволненъ отъ служба — не вече глобенъ — и въ продължение на двѣ години не ще може да стѣпи на служба по желѣзницитѣ.

М. Златановъ: Защо ще чакате двѣ години, за да се напие още 20 пѣти? Веднага го уволнете. (Смѣхъ)

Министъръ М. Такевъ: Г. Златановъ не ме разбира. Слѣдъ уволнението по дисциплинаренъ редъ, той не може да се повърне на служба. — Азъ сжщевременно имамъ едно благопожелание и къмъ г. г. народнитѣ прѣдставители. Трѣбва да признаемъ — ние сме парламентарна страна, въ цѣлъ свѣтъ става така, па и въ България — щомъ се уволни нѣкой чиновникъ по недобросъвестно изпълнение на службата му, веднага докарватъ ходатайства: ха да го повърнемъ, бе джанъмъ, малкъкъ му е кабахатътъ, турете му 5 л. глоба, ха да го задържимъ.

Г. г. прѣдставители! Ще ми позволите да си направя удоволствието да ви прочета тукъ това, което ви е прѣдставилъ вамъ миналата година г. министъръ Малиновъ отъ Дирекцията на телеграфитѣ и пошитѣ. Когато ние викахме противъ нѣкон отъ тѣзи служители, ето какъвъ докладъ се намира тукъ въ архивата отъ миналата година — вие го имате въ вапитѣ шкафове, но, вѣроятно, нѣкои отъ васъ не сж го чели...

Нѣкои прѣдставители: А-а-а!

Министъръ М. Такевъ: ... — дѣто Стояновичъ, директоръ на пошитѣ и телеграфитѣ, пише въ своя докладъ до г. министъръ Малинова, тогава министъръ на общественитѣ сгради: (Чете) „Съ течение на годинитѣ, нѣкои отъ чиновницитѣ — едни по напѣднала възраст, а други по отсѣствие на интелигентностъ, изисквана отъ съврѣменното развитие на службата, се оказаха неспособни да се справляватъ съ работата, която се изисква отъ тѣхъ, така че, тѣ ставаха излишни — товаръ на бюджета — и, слѣдователно, подлежащи на прѣчистване“. — Слушайте сега: — „Но, по едни или по други причини, Главната дирекция не е могла да постигне едно такова прѣчистване. Прѣди нѣколко години биде направенъ единъ малкъкъ опитъ въ тази смисълъ, обаче лицата, които бѣха уволнени тогава, бидоха, въ разни

врѣмена и при разни влияния, приети изново на служба; приети сж бивали изново на служба и чиновници, уволнени по дисциплинаренъ редъ, така че, повтарянето на този опитъ се оказва безполезно. Безспорно е, обаче, че интереситѣ и на казната и на службата изискватъ личниятъ съставъ на пошитѣ и телеграфитѣ да се подложи на едно постепенно и справедливо подмладяване.“ Прѣди да чета това въ този докладъ — сега го намѣрихъ въ архивата, той се намира въ вапитѣ шкафове — прѣди да го прочета, казвамъ, и азъ бѣхъ на сжщото туй мнѣние, че трѣбва едно подмладяване, трѣбва едно провѣтриване, трѣбва едно прочистване, но страхъ ме е да не повторимъ това, което тукъ г. Стояновичъ казва, да се не повърнатъ пакъ.

Д. Мишевъ: Този докладъ не ни е раздаденъ, г. министре.

Министъръ М. Такевъ: Раздаденъ ви е още лани.

В. Георгиевъ: Раздаденъ е.

С. Савовъ: При Петкова, Стояновичъ е далъ образенъ докладъ.

Министъръ М. Такевъ: Азъ, г. г. прѣдставители, рекохъ не да ви прѣдставя единъ писменъ докладъ, който не ще имате врѣме, да не кажа друга дума, да прочетете, ами рекохъ да ви кажа устно туй, което имаше да пиша, та да го четете. Затуй отведѣ малко ви поотегчихъ и съ моитѣ пощи, и съ желѣзницитѣ, а подиръ малко ще ви отегча малко и съ телеграфитѣ, защото всичко туй, което ви говоря, може да го напиша въ единъ зеленъ докладъ, но той щѣше да си остане зелено дърво; та затуй рекохъ да ви кажа съ уста, та белкимъ нѣкон отъ свѣдѣнията ще проникнатъ тамъ, дѣто трѣбва, и ще се взематъ за тѣхъ съотвѣтнитѣ мѣрки.

Свършвамъ. Азъ благодаря на народното прѣдставителство, че то се тѣй живо интересува отъ подмладяването, отъ провѣтриването, отъ прочистването на персонала въ това вѣдомство. Хора, прослужили вече, изтъркани отъ живота, нека идатъ да прѣкарватъ своитѣ послѣдни дни отъ живота; на тѣхно мѣсто ще туримъ млади интелигентни, енергични хора, а на тѣзи нѣкъ, които сж сега на служба, млади и интелигентни хора, да имъ дадемъ възможностъ да авансиратъ, за да иматъ и тѣ перспектива за по-добро положение. Ето тая бѣше моята директива, която начертахъ, когато влѣзохъ въ туй министерство. Азъ се надѣя, че съ врѣме ще се съзнае това и отъ самитѣ онѣзи, на които нѣкон отъ тѣзи мѣрки сж неприятни, но утрѣ тѣ ще станатъ приятни, ако се проникнатъ отъ едно съзнание, че прѣди да бѣдатъ чиновници, тѣ сж български граждани, че интересътъ на държавата, прѣди всичко, трѣбва да бѣде за тѣхъ сжнъ, послѣ тѣхниятъ личенъ интересъ. А интересътъ на държавата иска, щото нашето чиновничество и особено желѣзнопѣщниятъ и телеграфопощенскитъ персоналъ да стои на висотата на своето положение. Нека този персоналъ бѣде почтенъ, нека бѣде акуратенъ, нека бѣде внимателенъ, нека бѣде услужливъ, нека бѣде привѣтливъ, нека бѣде любезенъ къмъ публиката, на която е поставенъ да слугува — не публиката да слугува нему, а персоналитѣ на публиката: затуй плаща държавата, затуй плаща народътъ тия милиони. И тогава, казвамъ, вие ще прѣминавате бюджетитѣ тѣй, както тази вечеръ прѣминахте бюджета; съ изключение на това, което говори г. Вълчо Георгиевъ, всичко, което прѣдлага правителството, народното прѣдставителство съ удовольствие го приема; вие не се спрѣхте нито на една заплата, вие не се спрѣхте нито на една длъжностъ — туй ви прави честь, туй прави честь и на всички ни, защото

вие казвате: ще оставим министрите, ще оставим върховните ръководители на това управление тъй да наредят, а ние ще искаме от тях отговорност. Оставете аз да наредя заплатите, да наредя аз службите, а вие контролирайте и, щом като нѣкой чиновникъ не си е на мѣстото, съобщете; това е ваша длъжност, това не е доносъ, това е ваша обязаност, защото вие сте контролѣри на държавното управление. Вие не управлявате, но вие контролирате държавното управление, и чиновникътъ трѣбва да знае това, че народниятъ прѣдставителъ има право да се вслушва навсякъдѣ и всѣкогашъ, за да може ефикасно да упражни своя контролъ надъ държавното управление. Ето защо азъ още единъ пътъ ви казвамъ: азъ благодаря на г. Вълча Георгиевъ за тѣзи свѣдѣния и ще бъда признателенъ на всѣки единъ отъ васъ, който би ми доставилъ такива свѣдѣния. Тѣ ще бѣдатъ въ полза на самитѣ служители, а още повече за държавата, която има интересъ, работитѣ да отиватъ правилно, службата да се изпълнява акуратно, за да можемъ да намогнемъ на всичко онова, за което българскиятъ народъ тъй щедро дава своята лепта, но не тъй щедро се ползува винаги отъ нашитѣ услуги. (Ръкоплъскане отъ мнозинството)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Теньо Константиновъ.

Т. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители!

Отъ мнозинството: А-а-а!

Т. Константиновъ: Оставете ме да си кажа думата. Азъ съмъ народенъ прѣдставителъ. (Глътка) Тукъ не говори Теньо Константиновъ, а народътъ, чрезъ своя изборникъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г-да, оставете г. Константинова да си каже думата.

Т. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ми позволите да кажа само една-две думи по параграфа. Тукъ се касае за прѣносвачитѣ, за така нареченитѣ хамали при влагалищата на гаритѣ. Азъ виждамъ тукъ, въ бюджетопоекта, че, както сж били лани, така и тази година сж оставени. Нѣма достатъчна сума, за да прѣдвидимъ такива прѣносвачи да има въ всичкитѣ гари. Така, напр., въ пловдивското влагалище и досега се държатъ не хамали, платени отъ държавата, а за тѣхния трудъ имъ се плаща отъ самитѣ търговци, които експедираатъ стоки, по 15 ст. на 100 кгр. — нѣщо несправедливо да се товарятъ търговцитѣ или пъкъ навлото на стокитѣ имъ да се увеличава; трѣбва държавата да има платени хамали тамъ. Знаино е на всички, че Пловдивъ е единъ търговски центъръ, който доволствува съ стоки цѣла Южна-България, че отъ тамъ се експедираатъ стоки за цѣла Южна-България. Ето защо азъ, като повдигамъ този малъкъ въпросъ, моля почтения г. министъръ на пѣтищата и съобщенията, моля и г. докладчика, да се съгласятъ да се увеличи числото на прѣносвачитѣ, да се прѣдвиди нужната сума, за да могатъ да се назначатъ на всичкитѣ гари платени отъ държавата прѣносвачи. Сумата, която ще трѣбва, азъ мисля, ще бѣде около 20—30 хиляди лева, и вѣрвамъ, че почитаемото народно прѣдставителство ще се съгласи да я вотира. Това щѣхъ да кажа.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Въпросътъ, който повдига г. Теньо Константиновъ, не

е простъ — той е правъ — само че неговото разрѣшение не може да стане съ едно драсване на перото, затуй азъ назначихъ една комисия, начело съ юрисконсулта, която да проучи, по кой начинъ да се поставятъ тѣзи прѣносвачи, които иматъ извѣстни задължения, като държавни служители, но не се ползуватъ съ никаква заплата, а иматъ само таксата, която събиратъ по толкова стотинки на толкова килограма изнесенъ отъ склада материалъ или пъкъ внесенъ; не можемъ да го разрѣшимъ и съ 20.000 л. Ако остане въпросътъ за 20.000 л., азъ имамъ въ бюджета достатъчно параграфи, отъдѣто ще мога да назнача такива служители — тѣ сж работници — но ще ми позволи г. Теньо Константиновъ да не разрѣшавамъ този въпросъ съ едно драсване въ бюджета, а тъй, както казахъ азъ: ще назнача една комисия, която да проучи, какъ стои този въпросъ. Тукъ на гарата има 100 души, които се хранятъ така, и държавата се ползува отъ тѣхъ въ смисълъ, че тѣ сж довѣрени лица да влизатъ въ склада; тамъ, дѣто, може-би, има понѣкогашъ за милиони лева стока, не може да се пуца всѣки хамалинъ отъ улицата, и затуй, знаете, че тѣ иматъ значки; тѣхъ ги има и другадѣ, въ други държави, дѣто сж облѣчени въ униформа, и не получаватъ заплата, но получаватъ извѣстни такси и се намиратъ подъ контрола на държавата и, ако направятъ прѣстѣпление, сѣдятъ ги по закона за държавнитѣ чиновници. Търговцитѣ въ Пловдивъ ми заявиха: „Г. министре, защо не ни оставяте свободни, ние да си наемаме прѣносвачи?“ Но азъ имъ заявихъ: „Да си наемете прѣносвачи отъ вагонитѣ до васъ, азъ нѣмамъ нищо противъ“. Въ Разградско ми се оплакаха, че въ недѣлни дни не имъ се позволявало да товарятъ и разтоварватъ вагонитѣ, макаръ че имало хора, които не празнуватъ въ недѣлни дни, като мюсюлманитѣ, и могатъ да услужватъ. Заповѣдахъ: „Това може да става въ празнични дни, но да влиза въ складовѣтѣ всѣки хамалинъ отъ улицата, това нѣма да позволя, и се надѣя, че и вие, търговцитѣ, не ще ми позволите да пушамъ всевъзможни хамали отъ улицата, хора, както се казва, sans foi ni loi да влизатъ въ държавнитѣ складове; тамъ ще туримъ хора, надъ които имаме извѣстенъ контролъ“.

Какъ ще ги възнаградимъ? Ще ми позволите да проуча този въпросъ по-добре; когато ще го проуча, азъ се надѣя да го разрѣша тъй, че да бѣдатъ търговцитѣ доволни и държавната хазна да бѣде запазена отъ евентуални загуби.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ми позволите да ви отнема само една минута врѣме. Г. Вълчо Георгиевъ повдигна единъ въпросъ, който азъ ще раздѣля на две части: въпросъ отъ общъ служебенъ интересъ и личенъ.

В. Георгиевъ: Никакъвъ личенъ въпросъ нѣма тукъ.

Докладчикъ С. Сарафовъ: За общия служебенъ въпросъ г. Вълчо Георгиевъ получи своя отговоръ отъ г. министра на общественитѣ сгради, и нѣма да се впускамъ азъ върху него, но за личния въпросъ азъ съмъ длъженъ да заявя прѣдъ всичкитѣ г. г. народни прѣдставители, че и двѣтѣ интерпелации, които азъ чувамъ отъ г. Вълча Георгиевъ да ги прави въ Народното събрание, засѣгатъ инженера Сарафовъ. По първата интерпелация, която се отпрати до г. министра на финанситѣ за нѣкой си Стоимировъ, помощникъ акцизенъ началникъ, допълнително осъденъ по избора отъ 1908 г., г. Вълчо Георгиевъ намѣси името на инженера Сарафовъ, изборитѣ на когото ставаха прѣзъ 1909 и 1910 г. Това бѣше една

неистина, една невѣрностъ, невѣрно донесена отъ извѣстни лица на г. Вълча Георгиевъ.

А. Димитровъ: По бюджета ли е това?

Докладчикъ С. Сарафовъ: Азъ говоря като народенъ прѣдставителъ. — Г. Вълчо Георгиевъ засегна тая вечеръ пакъ моето име въ фаворизирането на нѣкои чиновници. Заявявамъ на г. Вълча Георгиевъ, че, докогато съмъ билъ директоръ на тѣзи чиновници, не съмъ фаворизиралъ никой некадъренъ чиновникъ — можете да направите анкета и ще се увѣрите — а днесъ, като народенъ прѣдставителъ, ви заявявамъ, че не съмъ подкрѣпалъ никакъвъ недобросѣтеленъ чиновникъ, че не съмъ му далъ никаква фаворизация.

Ето поясненията, които искахъ да ви дамъ.

В. Георгиевъ: Г. прѣдседателю! Дайте ми думата за едно малко обяснение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Оставете това обяснение.

Има думата г. Стоименъ Савовъ.

С. Савовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ само двѣ-три думи ще кажа. Когато г. министърътъ похвали персонала при желѣзницитѣ, когато похвали Народното събрание за щедростта, която показва, азъ малко възразахъ, не можахъ да се стѣпя, и сега ще повторя: г. министърътъ на общественитѣ сгради, бащата на това домакинство, като хвали, трѣбва да остави отворени вратата за гълчане, защото една такава хвалба на едни държавни служители може да се изрази друго-яче. Азъ очаквахъ г. министърътъ да каже нѣщо за онѣзи прословути позиви, които държавни чиновници разнасяха съ държавнитѣ желѣзници и въ които се пишеше: „общиятъ врагъ е държавата“. Азъ искахъ да ни докажатъ тѣзи чиновници, въ какво сж общи врагове държавата, народното прѣдставителство. Нито едно правителство, въ грижата си за удовлетворение нуждитъ на държавнитѣ чиновници, не се е стремило да е врагъ и нѣма желание да бѣде такова. Но господата, които пишатъ такива остри думи противъ народното прѣдставителство, ако не сж пияни, тѣ сж поне замаяни. Това трѣбва да го знаятъ, трѣбва да го чуятъ, защото, както забѣлѣза г. министърътъ, нѣкои отъ тѣзи господа, още не написали цѣлата дума, забиватъ перото и си отиватъ, щомъ удари 12 часътъ. Тѣ трѣбва да наблюдаватъ, какво вършатъ нашитѣ Народни събрания. И ние имаме законъ, който казва въ 2 часа да влизаме, а въ 8 да излизаме, но ние всѣки денъ го нарушаваме. Нѣкои отъ тѣзи господиновици, не всички, не намиратъ за нужно да нарушатъ своето спокойствие. Послѣ, за намеска, който г. министърътъ направи относително грубото отнасяне на нѣкои отъ тѣзи чиновници, може да се каже повече нѣщо. Тѣзи г. г. държавни служители забравятъ даже, че сж отъ най-долната наша класа. Хора, които отидоха въ Америка и се върнаха, констатираха, за голѣмо съжаление, и казватъ: това български държавни служители ли сж? Тѣ сж, казватъ, просто псувачи. Вие, казватъ, когато пътувате по желѣзницитѣ въ Европа, особено въ Америка, вамъ ви е драго да пътувате, защото вашето спокойствие нѣма да бѣде нарушено отъ страна на служителитѣ по желѣзницитѣ; съ единъ деликатенъ езикъ, ако сте заспали, ще ви събудятъ, ще ви поискатъ билета, ще ви уплатятъ, всичко ще направятъ, а когато нашитѣ чиновници буфъ, дуфъ. (Смѣхъ) Нѣщо таквозъ — не зная съ какво да го изразя.

А. Екимовъ: Не е вѣрно.

С. Савовъ: Какъ не е вѣрно, г. Екимовъ? Азъ съмъ билъ свидѣтель на много такива псувни. Не

искамъ да правя политика отъ туй и да поменавамъ имена. Г. министре, като хвалите държавнитѣ служители, което е Вапа длѣжностъ, като министъръ, трѣбва да оставите и врата за гълчане. Тѣ сж длѣжни, не да служатъ на себе си, а на този народъ, защото този народъ, който се състои отъ бѣдни и богати, дава онѣзи грамадни цифри отъ 30 и толкова милиона франка за нашитѣ желѣзници. Г. Екимовъ казва: не е вѣрно. Но азъ съмъ билъ свидѣтель, г. Екимовъ, на слѣдното: ние имаме хора градинари, които сж оставили сѣмействата си, оставили сж всичко, отишли сж да припечелятъ нѣщо, за да прѣпитаатъ сѣмействата си и за да платятъ тѣзи тежки данѣци, които лѣгатъ въ държавния бюджетъ, и тѣзи хора, връщайки се масово отъ Русия, вмѣсто да ги посрѣгнемъ съ най-голѣмо почитание, тѣ биватъ малтретиранни, псувани, защото нѣкой не билъ облѣченъ хубаво, защото носилъ нѣкакъвъ багажъ съ голѣма вмѣстимостъ, защото човѣкътъ носилъ кожухъ, а не фракъ. Трѣбва да се разбере, че нѣма защо да псувашъ този човѣкъ; той е твоятъ данѣкоплатецъ, той е твоятъ стопанинъ, и ти трѣбва, като чиновникъ, да го уважавашъ и почиташъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Савовъ! Говорете по прѣдмета.

С. Савовъ: Г. прѣдседателю! Ще бѣденъ малко снисходителенъ, защото, когато става дума...

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Казахте, че ще кажете двѣ думи, а то стана много.

С. Савовъ: Трѣбва да се опровергаватъ тѣзи работи. Едно нѣщо спомена г. министърътъ, а именно, че ще уволнява всѣки чиновникъ, който се е провинилъ въ пиянство. Нищо противъ това не мога да имамъ; вѣрна му е мисълъта. Но когато г. министърътъ би посегналъ да прави това нѣщо, той трѣбва да внимава, защото за това пиянство могатъ да бѣдатъ уволнявани и най-поредѣнитѣ хора; доста е нѣкой да изпие половинъ ока вино и, ако не е прилтенъ на началството, да го обвинятъ въ пиянство и утрѣ да му поднишете пашапорта. Тази дума „пиянство“ е много разтегаема. Азъ всѣкога съмъ казвалъ — това е едно мое пожелание — че, за да може да се изкорени това пиянство, трѣбва да се затворятъ кръчмитѣ. Азъ имамъ онзи денъ случай да слушамъ на една маса единъ отъ тѣзи шофьори, които управляватъ автомобилитѣ, да казва: „азъ изпихъ 5 кгр. вино и закарахъ на Пасарелъ петъ души капитани съ автомобиля“. Азъ взехъ да го гледамъ и, безъ да го познавамъ, питамъ го: какъ е възможно да изпиешъ петъ кила вино; нали ще изтрепнешъ тѣзи хора? „Нашата служба, казва, е такава: ако не се стоплимъ отъжтрѣ, не можемъ да работимъ“. Та тази работа е такава. Съ тѣзи думи свършвамъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Александъръ Екимовъ.

А. Екимовъ: Азъ станахъ, за да подкрѣпя уважениа другаръ г. Константинова, който направи една много права бѣлѣжница. За тѣзи такси, които се събиратъ, г. министре, трѣбва да се замислимъ много, понеже тѣ увеличаватъ навлото на вагонъ съ 30 л. и става една нелоялна конкуренция между позаможнитѣ и по-бѣднитѣ търговци, защото тѣзи такси при цѣли пратки не се събиратъ и когато единъ търговецъ има срѣдства да порѣжа цѣлтъ вагонъ стока, освѣнъ че плаща по-малко навло, но се и освобождава отъ тѣзи такси, а по-дребниятъ търговецъ за дребни пратки, освѣнъ че трѣбва да плати по-голѣмо навло, но и 30 л. трѣбва да плати още за натоварване и разтоварване. Ще моля г. министра да вземе прѣдъ видѣ тѣзи мои бѣлѣжки.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Кръстьо Мирски.

Н. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Единодушниятъ одобрения, чрезъ ржкоплѣскане, на мислитъ, които изказа г. министърътъ на общественитъ сгради, сж безспорно задоволство на всинца отъ това, което той е работилъ. Нѣма, освѣтъ да се радваме, ако всѣки единъ министъръ продължава да бди, колкото е възможно повече, за дѣйствиата на своитъ подвѣдомствени чиновници.

Относително строгостта — и тя се налага, но, разбира се, като не се изпуска изъ прѣдъ видъ по-важното — справедливостта. Ако нѣкой чиновникъ или служащъ направи вина, дългъ е, разбира се, на неговия началникъ да го накаже; но желателно е наказанието да върви постепенно, за да нѣма негодуване за онеправдание. Азъ не зная още случаи за онеправдание, но понеже се боя, да не би такива случаи да има въ бждѣще, счетохъ за длъжностъ да наумя това — най-напрѣдъ мъмрене, сетнѣ глоба и най-послѣ уволнение. Тогазъ чиновникътъ и служащиятъ, като излѣзе, не може нищо да говори противъ своя началникъ. А това е, което се иска. По Министерството на общественитъ сгради, особено по администрацията на желѣзницитъ, законътъ за уредбата на службитъ по желѣзницитъ е отъ най-свършеннитъ, защото дѣли чиновницитъ и служащитъ на класове, респективно, разреци и по тоя начинъ насърчаватъ се тѣзи, които повече ставатъ достойни за длъжността, на която сж назначени, като изпърво се назначаватъ съ по-малка заплатата, а слѣдъ врѣме се увеличава заплатата имъ.

Досѣжно прѣносавитѣ, най-низшитѣ чиновници по Главната дирекция на желѣзницитъ, на брой 35 отъ I разредъ и 101 отъ II разредъ, съ заплатата 720 л. първитъ и 600 л. вторитъ, желателно е въ бждѣще тѣхнитъ заплати да се поувеличатъ. Съгласете се, г. г. народни прѣдставители, че 50 л. — и даже не напълно 50 л., понеже ставатъ одръжки за пенсии и данѣжъ — не е сума, която може да задоволи най-наскжнитъ потребности на единъ служащъ, особено ако се е задомиль и Господъ му е далъ дѣца.

По този случай, като пожелавамъ на г. министра на общественитъ сгради по-дълго врѣме да управлява това министерство и сѣ тѣй да бърза, ако и, разбира се, полєка, не много бързо, за да не ставатъ грѣшки, изказвамъ едно оплакване още отъ втория день, откакто трѣгна най-новата ни линия Девня—Добричъ, или нека кажемъ по-добрь Варна—Добричъ. Варненци, респективно, добричани за около 3 л. срѣдно съ файтонъ си ходятъ. Сега файтонджинитъ сж много благодарни, защото нашата тарифа е такава, щото не дава възможностъ на г. министра на общественитъ сгради да тури по-долна цѣна отъ 4-20 л., а тѣ возятъ хора за 3 л. Понеже е желателно, щомъ вече има желѣзница за едно население, всѣки да се вози по желѣзницата, за да не се поболѣва, защото може да се случи по пята да се развали врѣмето, затова моля г. министра на общественитъ сгради да вземе актъ отъ това оплакване още на втория день, откакто трѣгна желѣзницата. Писмото ми е отъ 2 декемврий, а желѣзницата трѣгна на 1 декемврий: (Чете) „Желѣзницата Варна—Добричъ трѣгна отъ вчера, но таксата смѣтната и опрѣдѣлена отъ правителството 4-20 л. е тежка, и файтонитъ пакъ ще циркулиратъ. Другъ бѣше въпросътъ, ако правителството смѣтнеше такса върху товаренъ влакъ, какъвто е въ сжщности тоя за Добричъ, и щѣше да струва такса само 3-20 л., а не смѣтка върху пѣтнички бързъ влакъ 4-20 л., какъвто не е. Отъ това се чува негодуване въ народа“. Азъ моля г. министра да изучи тозъ въпросъ. И въ интереса на държавното съкровище е, ако се намѣри за възможно, за цѣлесъобразно да се намали таксата, та вмѣсто да си отива човѣкъ съ файтонъ въ бждѣще за три лева, нека пѣтува по-евтино по желѣзницата

и, вмѣсто да се качватъ трима на файтонъ за осемъ лева, нека си отиватъ бързо съ желѣзницата и охолно да пѣтуватъ, а пѣкъ и желѣзницитъ ще иматъ повече доходъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитъ сгради, пѣтицата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Г. Савовъ повдигна единъ твърдъ интересенъ въпросъ: какво трѣбва да бжде гледицето на министра на общественитъ сгради върху поведението на онѣзи държавни служители, които, като подписватъ на първо число на всѣки мѣсець вѣдомостта да си получатъ айлъка отъ държавата, не се стѣсняватъ, обаче, да хулятъ, да клеветятъ и да обявяватъ държавата врагъ на народа, или по телеграфа и по почитѣ да пращатъ безплатно своитъ политически памфлети или въ политическитъ събрания да хулятъ и да клеветятъ по единъ най-недостоеенъ начинъ и своя министъръ, и своя директоръ, и своята държава, и всичко, какъвто въ тази страна има да стои начело на браздитѣ на държавното управление. Азъ заявихъ и сега го заявявамъ да го чуятъ всички, че, докато съмъ азъ министъръ, не ще позволя на никой менъ подвѣдомственъ държавенъ служителъ да води борба противъ държавата. На 1907 г. въ Плѣвенския конгресъ демократическата партия, отъ чиято срѣда излизамъ азъ, като министъръ на общественитъ сгради, ясно подчерта своя погледъ върху борбата на държавнитъ служители противъ държавата. Тамъ ние казахме ясно и категорично: ние отрицаваме правото на държавнитъ служители съ насилие да налагатъ своята воля на държавата. И въ това отношение азъ се надѣвамъ, че ще имамъ вашата и на българския народъ подкрепа, за да дадемъ да знае всѣки държавенъ служителъ, че той е служителъ, а не господаръ въ държавата и, слѣдователно, той война на тази държава не може да открива.

Тукъ заплатитѣ се опрѣдѣлятъ отъ народното прѣдставителство, отъ четиритъ къшета на България вие сте дошли тукъ, единъ дава петъ лева, другъ дава шестъ, трети осемъ и най-послѣ съ вишегласие рѣшите десетъ; който желае да служи за тѣзи десетъ лева, добръ дошълъ, който не желае, свободенъ е да отиде банкеринъ да става, а не война да обявява на държавата — това право му отрицаваме ние. Това нека го знаятъ всички, и тогава лесно ще се споразумѣемъ. Желаете ли, приятели, да слугувате на тази държава? Слугувайте за толковъ, колкото тя е намѣрила за справедливо да ви даде. А може да има нѣкоя неправда, неправдитъ сж най-обикновено нѣщо, *ergare humanum est* — грѣшката е вродена на човѣка — посочете я по единъ приличенъ, по единъ вѣжливъ, по единъ достоенъ начинъ, както цѣлиятъ български народъ — земледѣлци, търговци, еснафлии — се обръщатъ тукъ съ своитъ заявления до Народното събрание да искатъ каквито и да сж помощи и облекчения въ даждията и пр., но не съ война противъ държавата. Държавата не се състои само отъ петъ или десетъ души, тя се състои отъ оня 4½ милионенъ народъ, който носи тежеститъ на своя гърбъ, и всѣки единъ, който би поискалъ съ насилие да наложи своята заплатата на държавния гърбъ, трѣбва да се попита и за друго: отъдѣ ще се вземе, за да се даде. Защото какво по-лесно за министра, за да стане популяренъ, да напише въ бюджета си всѣкому по 10.000 л. заплатата? Но отъдѣ ще ги вземе? Рекохме да туримъ по една стотинка на декарь земя, всички казаха: „Non possumus“ — „Не даваме“. Рекохъ да прѣгледаме изново патентитъ, за да обложимъ онѣзи хора, които не сж достатѣчно обложени; веднага имате протеста на търговцитъ, които казаха: „Стига, стѣблѣкохте ни и ризитъ отъ гърба“. Рекохме да пообложимъ и нѣкои други съсловия, всички казаха: „Не

може да плащаме", а между тѣмъ тѣзи, които искатъ съ война да извоюватъ своитѣ заплати, съвѣсти не държатъ смѣтка, отдѣ ще се взематъ. Често пѣти, т. г. прѣдставители, ние слушаме тукъ: „Да се вземе отъ военната бюрокрация“. Вземахме и отъ военната бюрокрация. Ние три години управлявахме държавата и я управлявахме въ моменти, каквито никое друго управление не е прѣживѣло, и ние виждате, какъвъ е военниятъ ни бюджетъ. Тамъ да не споменаваме постоянно, защото това, което бѣше прѣди 10—15 години, не е днесъ, не ще бѣде също и утрѣ. Ето защо, т. г. прѣдставители, азъ заявявамъ тукъ прѣдъ васъ, за да бѣдемъ начисто, да се знае и вънъ какво е моето гледище; а това е гледището на правителството, това е гледището и на партията, която днесъ управлява.

Вторъ въпросъ повдигна г. Мирски, и съ него искамъ да бѣда начисто сега, понеже ми се прѣдставява удобенъ моментъ. Той казва: „Г. министре, когато ще налагате наказания, налагайте ги постепенно“. Азъ заявявамъ, че за кражба и за пиянство нѣма да гледамъ постепенно. Ако уловя единъ чиновникъ, че е открадналъ отъ билетъ, като е записалъ въ билета 50 ст., а двата лева турилъ въ джоба, азъ ще го уволня отъ служба, безъ да му туря 2 л. глоба повече, защото, който си позволи да открадне 2 л., той ще си позволи да открадне и 200, ако му се случи. Също така чиновникъ, когато намѣря да кара машината въ пияно състояние и съ туй да прѣдизвика катастрофа, азъ ще го уволня — не ще му туря 5 л. глоба — и това заявявамъ, за да бѣдемъ начисто. Нека бѣде увѣренъ г. Мирски, че налагането глоби и наказания не става произволно; наказанията се налагатъ отъ дисциплинарния съвѣтъ, въ който присѣтствува юрисконсултътъ, а азъ, министърътъ, мога да го утвърдя или да не утвърдя това постановление на съвѣта, но случката ще бѣде разследвана отъ единъ съдъ. Сега низшиятъ персоналъ отъ желѣзничаритѣ иска да влѣзе единъ прѣдставител отъ тѣхното съсловие въ дисциплинарния съвѣтъ. Азъ нѣмамъ нищо противъ това, когато ще измѣнимъ закона за чиновницѣтѣ. Като при учителския съвѣтъ има прѣдставител на учителитѣ, тъй и тукъ азъ съмъ съгласенъ, и мисля, че народното прѣдставителство нѣма да има нищо противъ да туримъ въ дисциплинарния съвѣтъ и единъ тѣхенъ човѣкъ; нека присѣтствува и той да си каже думата; но когато ще измѣнимъ закона за чиновницѣтѣ, тогава да прѣдвидимъ това.

Колкото се касае до такситѣ, тя е врѣменна работа. Азъ възнамѣрявамъ, когато вие ще си отидете по домоветѣ и ние ще останемъ свободни, въ София да свикамъ тарифния съвѣтъ — всички, които влизатъ по право тукъ по закона, плюсъ прѣдставители на търговскитѣ камари и още нѣкои видни запознати съ тази материя хора — да прѣгледа тарифитѣ, не само пѣтническитѣ, но особено стокнитѣ, защото има нѣкои пробели, които сѣ се забѣлѣзали. Тарифитѣ сѣ, мисля, отъ 1909 г.; нѣкои отъ тѣзи тарифи, особено по южно-българскитѣ желѣзници се подновиха — ние ги подновихме — но на практика се оказа, че на нѣкои мѣста, както нѣкои т. г. народни прѣдставители ми споменаватъ, чуждитѣ компании, които сѣ съвѣди на насъ, сега правятъ голѣма конкуренция, за да откарватъ стокитѣ къмъ Деде-Агачъ. Значи, посочва се на единъ недѣжъ, който трѣбва да се изцѣри. Азъ се надѣвамъ, че тарифниятъ съвѣтъ, който се състои отъ хора интеллигентни, ще може да намѣри пѣръ и въ това отношение — нека г. Мирски бѣде спокоенъ — и ще поправи тарифитѣ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 39 съ измѣненията, които е направила комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава IX.

„Веществени разходи.

„§ 40. Формено облѣкло на стрѣлочницѣтѣ, спирачитѣ, раздавачитѣ на извѣстия, прѣносвачитѣ, пощнитѣ пазачи, вратаритѣ, телеграфнитѣ надзорници, ламписти, тенекеджии, ламписти чистачи и лаборанти — 45.000 л.“

Сумата отъ 45.000 л. става 50.000 л.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 40, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 41. Купуване, прѣвозъ и мито на телеграфни материали, телеграфни стѣлбове, апарати, принадлежности на апаратитѣ, телефони, часовникарски инструменти и принадлежности имъ и перонни часовници — 55.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 41, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 42. Километрическо възнаграждение и за прѣнощуване на прѣвозния персоналъ по движението и на контрольоритѣ по влаковетѣ — 290.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 42, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 43. Маневрени пари на прѣвозния и станционния маневренъ персоналъ (маневристи и стрѣлочници) за извършване маневритѣ въ по-голѣмитѣ гари — 40.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 43, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 44. Обезщетение за изгубени и поврѣдени стоки и закъснѣли пратки по желѣзницѣтѣ — 1.500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 44, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 45. Товаряне и разтоваряне на стоки отъ паракоситѣ по Дунава въ вагонитѣ и обратно — 6.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 45, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава X.

„Магазини.

„§ 46. Заплата на личния съставъ.

„а) Магазинъ София.

1 началникъ, чиновникъ IV класъ . . . 3.600 л.
1 помощ. началникъ, чиновникъ V класъ 3.300 „

1 помощ. началникъ, чиновникъ VI класъ	3.000 л.
1 книговодителъ IV разредъ	2.220 „
6 книговодители V разредъ	по 1.920=11.520 „
1 книговодителъ VI разредъ	1.680 „
2 книговодители VII разредъ	по 1.440=2.880 „
4 раздавачи на материяли I разредъ	1.320=5.280 „
4 раздавачи на материяли II разредъ	1.140=4.560 „
1 помощ. архиваръ-регистраторъ II разр.	1.680 „
2 писари II разредъ	по 1.080=2.160 „
2 разсилни III разредъ	960=1.920 „
2 пощни пазачи III разредъ	960=1.920 „

„б) Магазия Русе.

1 началникъ, чиновникъ IV класъ	3.600 л.
1 книговодителъ II разредъ	2.700 „
1 книговодителъ V разредъ	1.920 „
1 книговодителъ VI разредъ	1.680 „
2 раздавачи на материяли I разредъ	по 1.320=2.640 „
2 раздавачи на материяли II разредъ	1.140=2.280 „
1 помощникъ архиваръ-регистраторъ II разредъ	1.680 „
1 писаръ II разредъ	1.080 „
1 разсиленъ III разредъ	960 „
2 пощни пазачи III разредъ	по 960=1.920 „

„в) Магазия Бургазъ.

1 началникъ, чиновникъ V класъ	3.300 л.
1 книговодителъ V разредъ	1.920 „
1 книговодителъ VII разредъ	1.440 „
2 раздавачи на материяли II разредъ	по 1.140=2.280 „
1 писаръ II разредъ	1.080 „
1 разсиленъ III разредъ	960 „
1 пощенъ пазачъ III разредъ	960 „

„За депа: Плѣвешъ, Горна-Орѣховица, Каспичанъ, Варна, Саранбой и Търново-Сейменъ:

6 книговодители VII разредъ	по 1.440=8.640 л.
5 раздавачи на материяли III разредъ	960=4.800 „

Въ този параграфъ станаха слѣднитѣ измѣнения. Магазия София. „Началникъ, чиновникъ IV класъ“ се замѣни съ „управителъ на магазинъ IV класъ“, съ сѣщата заплата; „помощникъ-началникъ, чиновникъ V класъ — 3.300“ се зачерта; „6 книговодители V разредъ“ ставатъ „4 книговодители V разредъ“. Магазия Русе. „Началникъ, чиновникъ IV класъ — 3.600 л.“ става „управителъ на магазинъ V класъ — 3.300 л.“; „1 книговодителъ II разредъ — 2.700 л.“ се зачерта.

Магазия Бургазъ. „Началникъ, чиновникъ V класъ — 3.300 л.“ става „управителъ на магазинъ VI класъ — 3.000 л.“; „5 раздавачи на материяли III разредъ“ става „4 раздавачи на материяли III разредъ“.

Тѣзи сѣ измѣненията по § 46.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 46 съ измѣненията, които е направила въ него комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 47. Вжгленари и работници по товаряне и разтоваряне разни материяли и за пазене магазинѣ и складовѣ — 90.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 47, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XI.

„Поддържане желѣзнопѣтнитѣ линии.

„§ 48. Заплата на личния съставъ.

4 секционни инженери I класъ	по 5.400=21.600 л.
4 секционни инженери II класъ	4.800=19.200 „
3 секционни инженери III класъ	4.500=13.500 „
1 помощникъ секционенъ инженеръ III кл.	4.500 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни по 75 л. мѣсечно одному	по 900=10.800 „
2 помощници секционни инженери IV класъ	4.200=8.400 „
2 помощници секционни инженери V класъ	3.900=7.800 „
2 помощници секционни инженери VI класъ	3.600=7.200 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни по 60 л. мѣсечно одному	720=4.320 „
2 платци IV разредъ	2.220=4.440 „
1 технически кондукторъ I разредъ	3.000 „
1 ревизоръ на желѣзнопѣтнитѣ конструкции, чиновникъ VII класъ	2.700 „
1 ревизоръ на желѣзнопѣтнитѣ конструкции, чиновникъ VIII класъ	2.400 „
На двамата ревизори пѣтни и дневни безотчетни по 50 л. мѣсечно одному	по 600=1.200 „
3 ревизори на желѣзнопѣтнитѣ конструкции, чиновници IX класъ	2.220=6.660 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни по 30 л. мѣсечно одному	360=1.080 „
25 пикьори I разредъ	2.400=60.000 „
15 пикьори II разредъ	2.220=33.300 „
17 пикьори III разредъ	1.920=32.640 „
43 надзиратели на чети II разр.	1.560=67.080 „
63 надзиратели на чети III разр.	1.440=90.720 „
88 надзиратели на чети IV разр.	1.320=116.160 „
10 надзиратели на чети IV разредъ за 6 мѣсеци	1.320=6.660 „
100 кантонери I разредъ	960=96.000 „
120 кантонери II разредъ	840=100.800 „
320 кантонери III разредъ	720=230.400 „
25 кантонери III разредъ за 9 мѣсеци	720=13.500 „
5 дѣловодители рисувачи IV р.	2.220=11.100 „
3 дѣловодители рисувачи V р.	1.920=5.760 „
4 дѣловодители рисувачи VI р.	1.680=6.720 „
2 помощници архиваръ-регистратори II разредъ	1.680=3.360 „
5 помощници архиваръ-регистратори III разредъ	1.440=7.200 „
4 писари I разредъ	1.200=4.800 „
4 писари II разредъ	1.080=4.320 „
4 писари III разредъ	960=3.840 „
10 разсилни	960=9.600 „
1 литографъ-хелиографчикъ II разредъ	1.560 „
3 тенекеджии стѣклари II разр. по 1.560	4.680 „
4 тенекеджии стѣклари III разр.	1.440=5.760 „
1 химикъ завод. импрегнационитѣ VI кл.	3.600 „
1 химикъ неговъ помощникъ VIII класъ	2.400 „
Пѣтни и дневни безотчетни на двамата по 60 л. мѣсечно одному	по 720=1.440 „
3 надзиратели по импрегни. III р.	1.920=5.760 „
1 машинистъ по импрегнац. I разредъ	3.000 „
1 машинистъ по импрегнац. III разредъ	2.400 „
1 машинистъ по импрегнац. IV разредъ	2.220 „
1 машинистъ по импрегнац. VI разредъ	1.800 „
2 огньари по импрегнационитѣ III р. по 1.680	3.360 „
2 огньари по импрегнационитѣ IV р.	1.440=2.880 „
4 пазачи IV разредъ	840=3.360 „
4 градинари	1.320=5.280 „
Вмѣсто „2 платци IV разредъ“ става „1 платецъ IV разредъ“; „1 технически кондукторъ I разредъ —	

3.000 л.“ се зачерта; „10 надзиратели на чети IV разредъ“ става „6 надзиратели на чети IV разредъ“; слѣдъ „1 химикъ, заведующъ импрегнациитѣ, VI кл.“, прибави се: „Нему пѣтни и дневни безотчетни по 75 л. на мѣсецъ — 900 л.“; вмѣсто „пѣтни и дневни безотчетни на двата химичи по 60 л. мѣсечно одному“ става „Нему пѣтни и дневни безотчетни по 60 л. мѣсечно — 720 л.“; „3 надзиратели по импрегнациитѣ III разредъ“ става „2 надзиратели по импрегнациитѣ III разредъ“; „1 машинистъ по импрегнациитѣ III разредъ — 2.400 л.“ се зачерта; „2 огняри по импрегнациитѣ IV разредъ по 1.440 л.“ се зачертаха.

Тѣзи сж измѣненіята по § 48.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 48, съ измѣненіята, които е направила комисията въ него, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XII.

„Веществени разходи.

„§ 49. Волнонаемни работници:

„а) за товаряне, разтоваряне, саботиране и импрегниране на траверситѣ — 40.000 л.

„б) за товаряне, разтоваряне, разнасяне и прѣсѣване баласта — 35.000 л.

„в) за майстори и работници по поддържането, прѣправката и поправката на мостовѣтѣ, укрѣпителнитѣ и земленитѣ работи и тунелитѣ, заедно съ ношнитѣ имъ пари — 95.000 л.

„г) за майстори и работници по поправката и прѣправката зданията, всички видове показатели, барьери, станционни огради, дворове, почиствателни ями, канали, достъпни пѣтища, семафори и въобще всички механически инсталации, заедно съ ношнитѣ пари — 80.000 л.

„д) за поддържане и поправяне линиитѣ (желѣзнопѣтни и телеграфни), градинарскитѣ работи, чистене отходнитѣ мѣста и линиитѣ отъ снѣгъ съ ношнитѣ пари — 1.200.000 л.“

Сумата по буква д вмѣсто 1.200.000 л., става 1.220.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 49 съ подраздѣленията му на точки и съответно за всѣка точка прочетената отъ г. докладчика сума, съ измѣнението въ послѣдната точка, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 50. Доставяне релси, дребенъ релсовъ материалъ, комплектни стрѣлки, части за сжщитѣ и кръстовини, заедно съ прѣвоза и митото имъ, товарянето и разтоварянето — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 50, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 51. Доставяне дрезини, вагонетки и части за тѣхъ; сѣчва и инструменти; водочерпни помпи, машини, геодезически инструменти, мобили и инвентарни прѣдмети за секционнитѣ зданиа и кантони — 35.000 л.“

Тукъ има една прибавка въ края на текста: „трѣби за водопроводи и канализация“. Сумата отъ 35.000 л., става 60.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 51, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 52. Доставяне обикновени и специални траверси, бѣлѣжни гвоздеи и скоби за сжщитѣ — 950.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 52, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 53. Доставяне креозотъ и цинковъ хлоридъ за импрегниране на траверситѣ, заедно съ прѣвоза и митото — 280.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 53, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 54. Доставяне баластъ и трошени камъни — 220.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 54, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 55. Доставяне стронтеленъ материалъ, за поправката, прѣправката и поддържането: мостовѣтѣ, укрѣпителнитѣ и земленитѣ работи и тунелитѣ, зданията, станционнитѣ перони, огради, дворове, ями, канали, пѣтища и барьери, семафоритѣ и другитѣ видове показатели и въобще за всичкитѣ механически инсталации — 180.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 55, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 56. За формено обѣкло на кантонеритѣ и разсилнитѣ — 27.000 л.“

Сумата отъ 27.000 се увеличава на 30.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 56 съ измѣнението, което е направила комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XIII.

„Тракционна служба.

„§ 57. Заплата на личния съставъ.

2 инженери I класъ	по 5.400=	10.800 л.
1 инженеръ II класъ	„ 4.800=	4.800 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни по 75 л. мѣсечно одному	по 900=	2.700 „
2 инженери III класъ	„ 4.500=	9.000 „
2 инженери V класъ	„ 3.900=	7.800 „
4 инженери VI класъ	„ 3.600=	14.400 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни по 60 л. мѣсечно одному	по 720=	5.760 „
8 чиновници I класъ	„ 4.500=	36.000 „
8 чиновници II класъ	„ 4.200=	33.600 „

13 чиновници III класъ	по 3.900=	50.700 „
14 чиновници IV класъ	„ 3.600=	50.400 „
16 чиновници V класъ	„ 3.300=	52.800 „
26 чиновници VI класъ	„ 3.000=	78.000 „
33 чиновници VII класъ	„ 2.700=	89.100 „
71 чиновници VIII класъ	„ 2.400=	170.400 „
33 чиновници IX класъ	„ 2.220=	73.260 „
54 чиновници X класъ	„ 1.800=	97.200 „
8 огньари I разредъ	„ 2.220=	17.760 „
11 огньари II разредъ	„ 1.920=	21.120 „
21 огньари III разредъ	„ 1.680=	35.280 „
86 огньари IV разредъ	„ 1.440=	123.840 „
99 ученици машинисти и огньари V разредъ	„ 1.200=	118.800 „
15 нощни подкладвачи I разредъ	„ 1.680=	25.200 „
5 нощни подкладвачи II разредъ	„ 1.440=	7.200 „
25 дневни и нощни подкладвачи III разредъ	„ 1.200=	30.000 „
1 газопроеизводител I разредъ	„ 3.000=	3.000 „
1 газопроеизводител III разредъ	„ 2.400=	2.400 „
1 газопроеизводител V разредъ	„ 2.040=	2.040 „
18 водоснабдител II разредъ	по 1.920=	24.960 „
10 водоснабдител III разредъ	„ 1.680=	16.800 „
10 водоснабдител IV разредъ	„ 1.440=	14.400 „
20 водоснабдител V разредъ	„ 1.200=	24.000 „
4 промивачи на локомотивитъ I разредъ	„ 1.680=	6.720 „
6 промивачи на локомотивитъ II разредъ	„ 1.440=	8.640 „
2 промивачи на локомотивитъ III разредъ	„ 1.200=	2.400 „
2 машинисти на стабилни машини III разредъ	„ 2.400=	4.800 „
2 машинисти на стабилни машини VI разредъ	„ 1.800=	3.600 „
1 книговодител I разредъ	„ 3.000=	3.000 „
1 книговодител II разредъ	„ 2.700=	2.700 „
2 книговодители III разредъ по 2.400=	„ 4.800=	4.800 „
2 книговодители IV разредъ	„ 2.220=	4.440 „
3 книговодители V разредъ	„ 1.920=	5.760 „
7 книговодители VI разредъ	„ 1.680=	11.760 „
4 книговодители VII разредъ	„ 1.440=	5.760 „
1 платецъ II разредъ	„ 2.700=	2.700 „
1 платецъ III разредъ	„ 2.400=	2.400 „
2 платци V разредъ	по 1.920=	3.840 „
1 архиварь-регистраторъ II разредъ	„ 2.220=	2.220 „
1 помощникъ архиварь-регистраторъ I р.	„ 1.920=	1.920 „
2 помощници архиварь-регистратори II разредъ	по 1.680=	3.360 „
3 нощни пазачи II разредъ	„ 1.140=	3.420 „
1 нощенъ пазачъ III разредъ	„ 960=	960 „
3 нощни пазачи IV разредъ	по 840=	2.520 „
1 вратаръ I разредъ	„ 1.200=	1.200 „
1 стрѣлочникъ III разредъ	„ 960=	960 „
56 вагонопазачи II разредъ	по 1.440=	80.640 „
47 вагонопазачи III разредъ	„ 1.140=	53.580 „
1 писаръ I разредъ	„ 1.200=	1.200 „
3 писари II разредъ	по 1.080=	3.240 „
2 писари III разредъ	„ 960=	1.920 „
1 разсилень II разредъ	„ 1.080=	1.080 „
17 локомотивни чистачи II разредъ	по 1.140=	19.380 „
42 локомотивни чистачи III разредъ	„ 960=	40.320 „
70 локомотивни чистачи IV разредъ	„ 840=	58.800 „
28 вагонни чистачи II разредъ	„ 960=	26.880 „
41 вагонни чистачи III разредъ	„ 840=	34.440 „
1 електроинженеръ V класъ	„ 3.900=	3.900 „
Нему пѣтни и дневни безотчетни по 60 л. мѣсечно	„ 720=	720 „
1 електромониторъ III разредъ	„ 2.400=	2.400 „
Измѣненіята въ тоя параграфъ сѣ слѣднитъ:		
„2 инженери III класъ по 4.500 л.“ се зачертахъ; прибавя се „1 инженеръ IV класъ 4.200 л.“; чиновни-		

цитъ I класъ, отъ 8, ставатъ 7 души съ сѣщата годишна заплата; чиновницитъ II класъ отъ 8 ставатъ 7 души, съ сѣщата годишна заплата; чиновницитъ X класъ, отъ 54, ставатъ 57 души, съ сѣщата годишна заплата; „1 книговодител I разредъ 3.000 л.“ става „1 книговодител II разредъ — 2.700 л.“ заплата; „1 книговодител II разредъ — 2.700 л.“ става „1 книговодител III разредъ — 2.400 л.“; „2 книговодители III разредъ по 2.400 л.“ се зачертахъ; „7 книговодители VI разредъ“ става „6 книговодители VI разредъ“ съ сѣщата годишна заплата; „1 архиварь-регистраторъ II разредъ — 2.220 л.“ се залича.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 57, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 58. За работници при желѣзнопѣтнитъ работилници и депа — 1.350.000 л.“

Въ текста на този параграфъ се прибави: „по надписи и по щатъ, изработенъ отъ Министерството на общественитъ сгради, пѣтницата и съобщенията и одобренъ отъ Министерския съветъ“. И сумата, отъ 1.350.000 л., се увеличи на 1.380.000 л.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 58 съ измѣнението, което е направилъ въ него комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XIV.

„Веществени разходи.

„§ 59. Купуване, прѣвозъ и мито на сѣчивни и други машини; сѣчива и инструменти за работилницитъ, дената и за електрическитъ и др. инсталации; механически прибори, технически инструменти, инвентарни прѣдмети и за поправка на горнитъ, вънъ отъ желѣзнопѣтнитъ работилници — 140.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 59, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 60. Купуване, прѣвозъ и мито на разни материяли и резервни части, нужни за поддържането и поправката на подвижния материалъ, електрическитъ инсталации и съоръженията имъ — 720.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 60, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 61. Километрически и икономически премии и прѣнощувания на тракционния персоналъ и работницитъ отъ работилницитъ и депа — 395.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Които приематъ § 61, моля да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 62. Купуване, прѣвозъ и мито на материяли за горене, освѣтление, отопление, мазане, набивки и чистило: за вода на 64 км. по линията Русе—Варна

и за електрическа енергия за осветление и двигателна сила по гаритъ — 2.750.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 62, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XV.

„Медицинска служба.

„§ 63. Заплата на личния съставъ.

1 главенъ лѣкаръ	4.800 л.
Ному пѣтни и дневни безотчетни по 75 л.	
мѣсечно	900 „
4 районни лѣкари IV класъ	по 3.900=15.600 „
6 районни лѣкари V класъ	„ 3.600=21.600 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни	
по 75 л. мѣсечно одному	900= 9.000 „
1 аптекаръ I разредъ	3.000 „
1 помощникъ аптекаръ III разредъ	2.400 „
1 помощникъ аптекаръ IV разредъ	2.100 „
1 фелдшеръ I разредъ	2.400 „
2 фелдшери II разредъ	по 2.100= 4.200 „
10 фелдшери III разредъ	„ 1.800=18.000 „
Пѣтни и дневни на 13 фелдшери	
по 30 л. мѣсечно одному	360= 4.680 „
1 лаборантъ III разредъ	960 „
10 лаборанти IV разредъ	по 840= 8.400 „

Въ тоя параграфъ се прибави „1 зѣбенъ лѣкаръ V класъ“ съ 3.600 л. годишна заплата. „Тѣмъ пѣтни и дневни“ се увеличаватъ, съответно тая прибавка, съ 900 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 63 съ измѣненията, които комисията е направила въ него, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XVI.

„Общи разходи.

„§ 64. Купуване, прѣвозъ и мито на канцеларски и писмени принадлежности и чертежнишки материали; за купуване и подвързване книги и списания за всички външни служби и за набавяне вода — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 64, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 65. Печатане образци и разни книжа, билети, тарифи, товарителници и разписания — 150.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 65, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 66. Купуване, прѣвозъ и мито на лѣкарства, прѣвръзочни и дезинфекционни материяли, лѣкарски и аптекарски прибори и сѣдове и хирургически инструменти — 51.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 66, както го е приела комисията,

да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 67. Пѣтни и дневни пари за командировки по служебни работи на длѣжностни и частни лица (на послѣднитѣ по опрѣдѣление на Министерския съветъ) — 90.000 л.“

Сумата, отъ 90.000 л., е намалена на 80.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 67, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 68. Врѣмenni помощи за погребение бѣдни и пострадали желѣзнопѣтни чиновници, служащи и работници. Помощи за лѣкуване чиновници и служащи, пострадали отъ злополука при извършване служебнитѣ си обязанности; за купуване изкуствени рѣцѣ, позѣ, очи и пр.; за прѣнасяне ранени и лѣкуването имъ въ болницитѣ. Възнаграждението на отличивнитѣ се служащи — 5.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 68, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 69. Наемъ помѣщения — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 69, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 70. Непрѣдвидѣни разходи — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 70, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 71. Изгубени процеси — 6.000 л.“

Сумата е намалена отъ 6.000 л. на 1.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 71, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 72. Възнаграждение на членоветѣ отъ тарифния съветъ и разни комисии; за четене лекции на желѣзнопѣтния персоналъ и въ школата при желѣзнопѣтната дружина — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Д. Рашевъ: Моля г. докладчика да обясни, защо е туй увеличѣние. Миниалата годишна сумата е била 3.000 л., а сега е 10.000 л.

Докладчикъ С. Сарафовъ: § 72 е възнаграждение на членоветѣ отъ тарифния съветъ и разни комисии. Сега тѣмъ г. министърътъ на общественитѣ сгради ви каза, че има намѣрение да свика единъ тарифенъ съветъ, който по-рано съществувало и бѣше по извѣстни причини прѣустановенъ. Този тарифенъ съветъ не може да застъпава безъ нужното възнаграждение на членоветѣ му, понеже той обема и лица вънъ отъ София.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 72, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 73. Погълване фонда за инвалиднитѣ пенсии на държавнитѣ работници, съгласно чл. 19 буква 2 отъ закона за подпомагане на държавнитѣ работници въ случай на инвалидностъ и заболѣване — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 73, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 74. Запазенъ фондъ за допълнителни разходи изчисленъ по 1-6% върху сумитѣ по §§ 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81 и 82 на лева 9.383.100 — 150.000 л.“

„Забѣлѣжка. Не е изчисленъ върху сумитѣ по §§ 31, 39, 46, 48, 57, 63, 76 и 83 на лева 6.640.300, съгласно чл. чл. 24 и 62 отъ закона за отчетността по бюджета.“

Този параграфъ остава само съ думитѣ: „Запазенъ фондъ — 150.000 л.“ Всичко друго, заедно съ забѣлѣжката, се залича.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 74, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 75. Изплащане тримѣсечно възнаграждение на дадени подъ смѣдъ и оправдани чиновници, съгласно чл. 51 отъ закона за чиновницитѣ — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 75, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XVII.

„Пристанищни управления.

„§ 76. Заплата за личния съставъ.

„А. Бургазко пристанище.

1 началникъ на пристанищното управление, инженеръ	5.400 л.
1 чертежникъ кондукторъ V разредъ	2.040 „
1 дѣловодителъ касиеръ V разредъ	1.920 „
1 помощникъ архиваръ-регистраторъ III р.	1.440 „
1 писаръ III разредъ	960 „
1 капитанъ на порта, чиновникъ VII класъ	2.700 „
1 старши морякъ I разредъ	2.220 „
1 машинистъ VI разредъ	1.800 „
2 моряци I разредъ	по 960=1.920 „
3 моряци II разредъ	840=2.520 „
1 пазачъ на фароветѣ III разредъ	960 „
1 пазачъ на фара Емине	720 „
2 пазачи на фара Емине	по 600=1.200 „
1 пазачъ на фара Созополъ	720 „
2 пазачи на фара Созополъ	по 600=1.200 „
1 пазачъ на фара св. Анастасия	720 „
1 пазачъ на фара св. Анастасия	600 „
1 водолазъ III разредъ	960 „
1 разсилень IV разредъ	840 „
2 метачи на пристанището II раз. по 600=1.200 „	

„Б. Варненско пристанище.

1 началникъ на пристанищното управление, инженеръ	5.400 л.
1 чертежникъ VI разредъ	1.800 „
1 дѣловодителъ-касиеръ II разредъ	1.920 „
1 помощникъ архиваръ-регистраторъ III р.	1.440 „
1 писаръ III разредъ	960 л.
1 капитанъ на порта, чиновникъ VII класъ	2.700 „
1 старши морякъ I разредъ	2.220 „
1 машинистъ VI разредъ	1.800 „
1 морякъ I разредъ	960 „
4 моряци II разредъ	по 840=3.360 „
1 пазачъ на фароветѣ III разредъ	960 „
1 пазачъ на фара Шабла	720 „
2 пазачи на фара Шабла	по 600=1.200 „
1 пазачъ на фара Калиакра	720 „
1 пазачъ на фара Калиакра	600 „
1 пазачъ на фара Галата	720 „
1 пазачъ на фара Галата	600 „
1 водолазъ III разредъ	960 „
1 разсилень IV разредъ	840 „
2 метачи на пристанището II раз. по 600=1.200 „	

„В. Русенско и Видинско пристанища.

1 старши морякъ II разредъ	1.920 л.
1 старши морякъ III разредъ	1.680 „
1 морякъ II разредъ	840 „

Въ тоя параграфъ комисията направи слѣднитѣ измѣнения:

Бургазко пристанище. „1 дѣловодителъ-касиеръ V разредъ — 1.920 л.“ става „1 подсекретаръ-касиеръ VI разредъ — 1.800 л.“; „1 капитанъ на порта, чиновникъ VII класъ — 2.700 л.“ става „1 капитанъ на порта, чиновникъ VI класъ — 3.000 л.“

Варненско пристанище. „1 дѣловодителъ-касиеръ II разредъ — 1.920 л.“ става „1 подсекретаръ-касиеръ VI разредъ — 1.800 л.“

Русенското и видинското пристанища оставатъ тѣй, както сѣ прѣдвидѣни въ бюджета.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 76, споредъ измѣненията, които е направила въ него комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XVIII.

„Веществени разходи.

„§ 77. Канцеларски материяли и потрѣби, инвентарни прѣдмети и такси за писма, посылки и телеграми; чистене отходнитѣ мѣста и коминитѣ и за пране — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 77, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 78. Вносъ въ международния конгресъ за мореплаването въ Брюкселъ — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 78, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 79. Отопление и освѣтление на пристанищнитѣ управления и на фароветѣ — 7.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 79, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 80. Формено облѣкло на моряцитѣ и разсилнитѣ — 1.500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 80, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 81. Поддържане на пристанищнитѣ съоръжения, зданията, фароветѣ и фенеритѣ и набавяне пужнитѣ уреди и лодки и построяване нови фарови здания по черноморския брѣгъ и набавяне фарови уреди, както и поддържане чистотата въ двороветѣ на пристанищата — 75.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 81, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 82. Вжглища и масло на реморкьоритѣ и винчоветѣ, поддържане на пристанищнитѣ кораби и водолазни апарати — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 82, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 83. Субсидия на българското търговско параходно дружество „Постоянство“ върху проплуванитѣ отъ собственитѣ му параходи морски линии, съгласно чл. 3 отъ закона, утвърденъ съ указъ № 144 отъ 25 мартъ 1907 г., за измѣнение устава на същото дружество, одобренъ съ законъ, утвърденъ съ указъ № 2 отъ 8 януарий 1904 г., и съгласно чл. 7 отъ закона за бюджета на държавата отъ 1909 г. — 400.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Диньо Рашевъ.

Д. Рашевъ: Искамъ отъ г. докладчика да даде обяснение, защо прѣзъ 1910 г. не е била прѣдвидѣна такава сума, а сега се прѣдвижда.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Г. министърътъ по-рано обясни.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 83, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Г. Главна дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

„Глава XIX.

„§ 87. Заплата на личния съставъ при Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

1 главенъ директоръ 7.800 л.
1 поддиректоръ 6.600 „

„Инспекторатъ.

1 главенъ инспекторъ 6.600 л.
2 инспектори II класъ по 4.800= 9.600 „
1 инспекторъ V класъ 3.420 „

„Административно отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението I класъ . . . 5.400 л.
1 старши помощникъ II класъ 4.800 „
1 младши помощникъ IV класъ 3.900 „
4 подсекретари VII класъ по 2.640=10.560 „
1 книговодителъ IX класъ 2.040 „
1 библиотекаръ IX класъ 2.040 „

„Обща архива и регистратура.

1 архиваръ V класъ 3.420 л.
1 помощникъ-архиваръ VI класъ 2.880 „
2 помощници VIII класъ по 2.400=4.800 „
2 помощници IX класъ „ 2.040=4.080 „
1 регистраторъ VIII класъ 2.400 „
1 помощникъ регистраторъ IX класъ 2.040 „
2 помощници регистратори X кл. по 1.800=3.600 „
2 помощници регистратори I разредъ 1.560=3.120 „
1 помощникъ регистраторъ II разредъ . . . 1.320 „
2 писари за иностранната кореспонденция по 1.884=3.768 „
3 писари „ 1.260=3.780 „
1 писаръ „ 1.200 „
1 писаръ „ 1.152 „
1 писаръ „ 960 „
1 писаръ „ 900 „
1 писаръ „ 840 „

„Разсилни.

3 разсилни II разредъ по 1.320= 3.960 л.
10 разсилни III разредъ „ 1.200=12.000 „
4 разсилни IV разредъ „ 960= 3.840 „
4 чистачки VI разредъ „ 660= 2.640 „

„Контролно отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението I класъ . . . 5.400 л.
1 помощникъ началникъ на отдѣленне II класъ 4.800 „
1 контрольоръ III класъ 4.200 „
6 контрольори V класъ по 3.420=20.520 „
7 контрольори VI класъ „ 2.880=20.160 „
6 контрольори VII класъ „ 2.640=15.840 „
2 контрольори VIII класъ „ 2.400= 4.800 „
4 контрольори IX класъ „ 2.040= 8.160 „
1 провѣрителъ II разредъ 1.320 „

„Счетно материално отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението I класъ . . . 5.400 л.
1 счетоводителъ III класъ 4.200 „
1 помощникъ на счетоводителя VI класъ . . 2.880 „
2 помощници на счетоводителя VII класъ по 2.640=5.280 „
1 помощникъ на началника на отдѣлението VII класъ 2.640 „
1 икономъ VII класъ 2.640 „
1 помощникъ на счетоводителя VIII класъ . 2.400 „
1 началникъ на склада VI класъ 2.880 „
1 помощникъ началникъ на склада VIII кл. 2.400 „
1 книговодителъ при склада VII класъ . . 2.400 „
1 книговодителъ при счетоводството IX кл. 2.040 „
2 експедитори при склада X кл. по 1.800=3.600 „
1 експедиторъ при склада I разредъ . . . 1.560 „
2 литографи I разредъ по 1.560=3.120 „
1 служителъ IV разредъ 960 „
1 служителъ V разредъ 840 „

„Отдѣление за пощенскитѣ съобщения.

1 началникъ на отдѣлението I класъ . . . 5.400 л.
1 помощникъ началникъ на отдѣлението IV класъ 3.900 „
1 младши помощникъ началникъ на отдѣлението VI класъ 2.880 „

„Автомобилна служба.

3 шофьори X класъ	по 1.800=5.400 л.
1 шофьоръ III разредъ	1.200 „
1 служителъ VI разредъ	660 „

„Отдѣление за спестовната каса.

1 началникъ на отдѣлението I класъ	5.400 л.
1 старши помощникъ началникъ на отдѣ-	
лението II класъ	4.800 „
1 младши помощникъ началникъ на отдѣ-	
лението III класъ	4.200 „
1 книговодителъ IV класъ	3.900 „
2 книговодители V класъ	по 2.880=5.760 „
2 книговодители VI класъ	2.880=5.760 „
4 книговодители VII класъ	2.640=10.560 „
2 книговодители VIII класъ	2.400=4.800 „
3 книговодители IX класъ	2.040=6.120 „
2 книговодители X класъ	1.800=3.600 „

„Техническо отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението I класъ	5.400 л.
1 помощникъ началникъ на отдѣлението	
III класъ	4.200 „
1 началникъ на работилницата V класъ	3.420 „
2 електротехници VI класъ	по 2.880=5.760 „
1 техникъ автомобилистъ VI класъ	2.880 „
2 техници VIII класъ	по 2.400=4.800 „
2 техници IX класъ	2.040=4.080 „
6 техници X класъ	1.800=10.800 „
1 чертожникъ II разредъ	1.320 „
2 техници II разредъ	по 1.320=2.640 „
3 техници III разредъ	1.200=3.600 „
8 техници IV разредъ	960=7.680 „
1 огняръ за парното отопление II разредъ	1.320 „
2 помощници на огняра IV разр. по	960=1.920 „
1 служителъ IV разредъ	960 „

„За повишение на чиновниците и служащите, съгласно чл. 319 отъ закона за пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ“...

Въ тоя параграфъ комисията направи слѣдните измѣнения.

Инспекторатъ. Вмѣсто „2 инспектори II класъ“ става „3 инспектори II класъ“. Вмѣсто „1 инспекторъ V класъ“ става „2 инспектори V класъ“.

Въ административното отдѣление се зачерква: „1 старши помощникъ II класъ — 4.800 л.“

Обща архива и регистратура. „1 архиваръ V кл. — 3.420 л.“ става „1 архиваръ VII класъ — 2.640 л.“; „1 помощникъ-архиваръ VI класъ — 2.880 л.“ се зачерква; „2 помощници VIII класъ по 2.400 л.“ се зачеркватъ; „2 помощници IX класъ по 2.040 л.“ става „3 помощници IX класъ по 2.040 л.“

„3 разсилни II разредъ по 1.320 л.“ се зачеркватъ; „10 разсилни III разредъ по 1.200 л.“ се зачеркватъ; вмѣсто „4 разсилни IV разредъ по 960 л.“ става „14 разсилни IV разредъ по 1.080 л.“

Въ автомобилната служба нѣма измѣнение.

Счетно материално отдѣление. Вмѣсто „2 помощници на счетоводителя VII класъ по 2.640 л.“ става „1 помощникъ на счетоводителя VII класъ — 2.640 л.“; „1 икономъ VII класъ — 2.640 л.“ се зачерква; „1 помощникъ на счетоводителя VIII класъ“ става „1 дѣловодителъ VIII класъ“; „1 помощникъ-началникъ на склада VIII класъ — 2.400 л.“ се зачерква; „1 книговодителъ при склада VIII класъ — 2.400 л.“ се зачерква.

Отдѣлението за пощенскитѣ съобщения изцѣло се зачерква.

Въ „Автомобилна служба“ нѣма измѣнение.

Отдѣление за спестовната каса. „1 старши помощникъ-началникъ на отдѣлението II класъ — 4.800 л.“ се зачерква; „1 младши помощникъ-началникъ на отдѣлението III класъ“ става „1 помощникъ-началникъ на отдѣлението III класъ“; „1 книговодителъ IV кл. — 3.900 л.“ се зачерква; вмѣсто „2 книговодители V кл.“

става „1 книговодителъ V класъ“; вмѣсто „2 книговодители VI класъ“ става „1 книговодителъ VI класъ“; вмѣсто „4 книговодители VII класъ“ става „3 книговодители VII класъ“; вмѣсто „3 книговодители IX класъ“ става „4 книговодители IX класъ“.

Техническо отдѣление. „1 началникъ на отдѣлението I класъ“ става „1 началникъ на отдѣлението, електронинженеръ I класъ“; „1 помощникъ-началникъ на отдѣлението III класъ“ става „1 помощникъ-началникъ на отдѣлението, електротехникъ III класъ“; „1 началникъ на работилницата V класъ“ става „1 началникъ на работилницата, електротехникъ V класъ“; „1 техникъ-автомобилистъ VI класъ — 2.880 л.“ става „1 електротехникъ VII класъ — 2.640 л.“

За повишение на чиновниците и служащите, съгласно чл. 319 отъ закона за пощитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, нѣма прѣдвидѣна сума; сега се прибавятъ 4.000 л. „само за техническото отдѣление“.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Една поправка още трѣбва да стане въ административното отдѣление: „1 младши помощникъ IV класъ — 3.960 л.“ трѣбва да стане „1 помощникъ на началника V класъ — 3.420 л.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Димитъръ Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. министърътъ даде нѣкои обяснения при разискването по първия параграфъ отъ прѣдизния бюджетъ. За да се съкратятъ разискванията, желателно би било, да даде нѣкои обяснения и по тоя бюджетъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ бѣхъ готовъ да ви дамъ нѣкои освѣтления върху цѣлия този бюджетъ, ако врѣмето не бѣше напѣднало; но понеже се изказа желание да размѣня още нѣколко думи при перспективата, че нѣма да се приказва повече по този бюджетъ, азъ ще ви дамъ и тукъ нѣкои кратки свѣдѣния. Тѣ ще се касаятъ до три точки, които собствено щѣха да повдигнатъ спорове тукъ, въ камарата.

Отдѣвъ бѣхъ казалъ, и сега пакъ отъ тамъ ще почна, че развитието на нашето телеграфо-пощенско дѣло е вървѣло много усилено, защото при нашето освобождение ние настѣдихме отъ руситѣ всичко 41 телеграфо-пощенски станции, за да имаме сега 355, и когато при съединението се е паднало на 950 кв. км. една телеграфо-пощенска станция, днесъ това разстояние е измѣнено до 280 км., а като прибавимъ и селскитѣ пощенски писалища — днесъ, взети всички заедно, днесъ ние имаме всичко въ царството 1.800 селски пощенски агентства — и по този начинъ намалихмѣ, както ви казахъ, до висша степенъ числото на квадратнитѣ километри, на които се пада една телеграфо-пощенска станция, така сѣщо и числото на жителитѣ.

(Прѣседателското мѣсто заема г. прѣдседателътъ)

Каква сума се е изразходвала за постройката на всичкитѣ тѣзи телеграфо-пощенски инсталации, както и на телефонитѣ? За да получимъ днешното състояние на нашето телеграфо-пощенско вѣдомство, за инсталирането на телеграфитѣ сѣ похарчени около 3 милиона лева и за телефонитѣ около 2 милиона лева. Това е за инсталацията.

Чиновническиятъ персоналъ е вървѣлъ различно и постепенно. При съединението ние сме имали при Главната дирекция 50 души чиновници — днесъ имаме 166; въ провинцията при съединението сме имали 961 — сега имаме 2.475; селски пощенски агентства тогава не сме имали — тѣ почватъ отъ 1895 г., — а

днесъ имаме 1.800. Сжко така отъ 1888 г. почва и по-помаемъ — да даваме известни трактове подъ наемъ. Днесъ имаме такива трактове 154. Така щото, разликата между всички служители въ продължение на 24 години е станала такава: на 1886 г. сме имали всичко 1.011, днесъ имаме 4.595 души.

Платенъ ли е този персоналъ добръ — единъ въпросъ, който неотколѣ бѣ изнесенъ на мегдана? Чиновническия персоналъ въ Дирекцията на телеграфитѣ е раздѣленъ на разреди и на класове, и тѣ получаватъ свѣтъ заплати съгласно тѣзи разреди, противъ които тѣ нѣматъ нищо противъ, и затуй тѣ бѣха казали сега: „Малка е заплатата на междуселскитѣ куриери, дайте имъ заплатата и фуражни пари за конетѣ, както давате за стражаритѣ“. Казаха сжко така: „Дайте ни възможностъ да авансираме и въ повишението; дайте възможностъ и на другитѣ по-дребни чиновничета да получаватъ едно по-добро материално възнаграждение“. Азъ го казахъ и сега ще го повтора: въ цѣлия свѣтъ стойността на работата на държавнитѣ служители се мѣри споредъ стойността, която има тази работа вънъ на свободното поприще. Когато азъ имамъ въ папката си 400 заявления, съ които искатъ да ставатъ междуселски куриери, странно ми е пакъ истинна, когато се говори: „Дайте да имъ увеличимъ заплатата“. Днесъ тѣ се раздѣлятъ на нѣколко разреди, като почнете отъ 100 л. и вървите надолу. Питамъ се азъ, ако за всѣки междуселски куриеръ имаме по петъ кандидата да го замѣстятъ, защото цензътъ е твърдѣ слабъ, защото службата, която изпълняватъ, не е отъ онѣзи служби, каквито сж службитѣ тукъ въ дирекцията или въ телеграфната станция — а той си нарами торбата съ хлѣба и отива отъ село на село да раздава пощата или да я взема — може ли да имъ се увеличава заплатата? Истина е, че отъ него се иска пѣщо повече, защото той често пѣти има да манипулира, да събира такси и пр., но, казвамъ азъ, когато имамъ 400 заявления за междуселски куриери — да не кажа голѣма дума; всѣки отъ васъ има по 2—3 кандидата, ако речемъ да ги търсимъ — въ такъвъ случай ние ще мѣримъ стойността на тази работа споредъ нейното търсене. И затуй казахъ азъ: не се хващайте тамъ, дѣто е безполезно, дѣто е безцѣлно, защото азъ смѣтамъ и друго. Казахъ ви, че ние днесъ имаме 154 по-понаематели. Азъ смѣтамъ по-голѣмата частъ отъ тѣзи междуселски куриери да ги замѣня съ по-понаематели; ще отдадемъ трактоветѣ на търгъ и ще бждемъ спокойни; ще откриемъ писанища въ селскитѣ канцеларии по другъ начинъ отъ този, както тѣ днесъ сжществуватъ, и тѣзи хора не ще ги карае да си продаватъ воловетѣ, та да станатъ междуселски куриери, и слѣдъ туй, като ги изпѣдите, да ходятъ по улицитъ гладни, а да си гледатъ ралото, защото междуселскитѣ куриери обикновено се вербуватъ отъ нашата селска маса.

Но има една точка, която създаваше споръ и за която отъ държавнитѣ служители тукъ, на единъ мегданъ, се объяви война противъ държавата. Каза се: „Провокирате насъ, ние, обаче, ще приемемъ това, и нашитѣ глави ще чупимъ, но ще чупимъ и по-горни глави“. Никой нѣма да счупи глава никому; всѣки, който се опита да счупи главата на този, който стои надъ него, ще си счупи главата. Това дължа да заявя тукъ: всѣки чиновникъ който иска да чупи глава, не може да има мѣсто на държавната трапеза; той ще си отиде у тѣхъ и отъ тамъ е свободенъ да проповѣдва своитѣ теории; чиновникъ, който ще се опита да чупи главата на държавата, на нейнитѣ по-висши прѣдставители, такъвъ чиновникъ, повтарямъ го още единъ пѣтъ, нѣма мѣсто въ дирекцията нито на телеграфитѣ, нито на пошитѣ, нито на желѣзницитѣ, нито на благоустройството. Тукъ да сме начистото, да нѣма споръ между насъ и васъ, и между насъ и вѣнка. Когато ние забѣлжимъ, че една кауза

е права, вне, прѣдставителитѣ на българския народъ, ще я удовлетвори, по не ще я удовлетвори затуи, защото ви е страхъ, че ще ви смажатъ главата, а затуй, защото ще ми кажете, че правдата го иска да дадемъ това. И, когато азъ балансирахъ моя бюджетопроектъ, азъ намѣрихъ, че правдата некаже, пакъ истинна, съгласно сжществующитѣ законоположения въ чл. 319, ако се не лѣжа, отъ закона за пошитѣ и телеграфитѣ, да прѣдвиди една сума отъ 50.000 л. за нормални повишения по вѣдомството на пошитѣ и телеграфитѣ. Такъвъ параграфъ азъ прѣдвидѣхъ. Но го прѣдвидѣхъ, повтарямъ го още единъ пѣтъ — никой отъ стоящитѣ вънъ отъ тая ограда да не припише на себе си заслуги — подъ угрозата на нѣ-справедливо.

Н. Мирски: Изпълнили сте закона.

Министъръ М. Такевъ: Да, изпълнили съмъ закона, както каза г. Мирски. И понеже намѣрихъ възможностъ да го изпълня, азъ го изпълнихъ.

Още едно перо азъ прѣдвидѣхъ вътрѣ, мисля, че сж 85.000 л. за откриване на нови телеграфо-пощенски станции и за междуселски куриери. Тая сума ще разпрѣдѣля приблизително така: 25.000 л. за нови станции и 60.000 л. за нови пощенски куриери. И по този начинъ ще направимъ да има поща въ селата четрин пѣти въ недѣлята. Съ 25.000 л., които отпускамъ за откриване на нови пощенски и телеграфни станции давамъ възможностъ да авансиратъ по-долнитѣ чиновници въ по-горни, и специално ми е думата за ученицитѣ.

Г. г. прѣдставители! Пакъ се повдига единъ въпросъ вънъ, та желая тукъ да го разрѣша. Каза се вънъ: „Не експлоатирайте безплатния трудъ на хората; вне, държавна, нѣмате право да експлоатирате труда на хората“. Какво се разбираше подъ тази фраза? Разбирало се трудътъ на тѣй нареченитѣ ученици-телеграфисти. Вне знаете добръ, че отъ нѣкое врѣме насамъ се приемаха, и днесъ мисля, че се възкачватъ на нѣколко стотини, 200 или 300 — не мога да кажа цифрата, да не би да ви излѣжа — ученици, които съ заявления сж постигнали за ученици, да слугуватъ безплатно на държавата, докато се открие ваканция да я заематъ постепено и по редъ. Тѣ пишатъ заявления и казватъ: „Моли, г. министре, да ме примете за безплатенъ ученикъ по телеграфитѣ и пошитѣ и, като се открие ваканция, слѣдъ прослужени години, да ме назначите“. Е добръ, когато вне подписвате заявления да молите и си прѣдлагате услугитѣ да учите запаятъ, който ще ви прѣпитаватъ прѣзъ цѣлия ви животъ, питамъ се азъ, съ какво нравствено право вне сжщитѣ се явяватъ утрѣ и казватъ: „Вне, държавна, експлоатираме моя трудъ безплатно“. Ами, г-да, азъ не ви търсихъ; вне си прѣдложихте услугитѣ да слугувате безплатно на тази държавна шесть мѣсеца, или година, или двѣ, докато се открие ваканция, защото ние не можемъ всѣки денъ да откриваме вакансии in infinitum, а ще откриваме вакансии по мѣрѣ необходимости. И затуй азъ считамъ, че е много некрасно да се вика по булевардитѣ: „Недѣйте експлоатира безплатния трудъ на тѣзи хора“. Тия хора ние не вкарахме въ кочията; тѣ написватъ заявления и пожелаватъ да учатъ занаята. Ще го учатъ, докато го научатъ, и ще се назначаватъ на служба, когато се открие ваканция. Това да се помни добръ.

Но, г. г. народни прѣдставители, азъ видѣхъ друго пѣщо и бѣхъ свидѣтель на това. Много отъ тия младежи, останали безъ срѣдства, посѣгаха на живота си, а други правѣха прѣстѣпления, и затуй заповѣдахъ: запаятъ никакви ученици нѣма да се приематъ въ телеграфо-пощенското вѣдомство безъ пари, защото не желая утрѣ да бжда упрежнатъ, че ние експлоатирамъ труда безплатно, а сега сжществую-

щитѣ такива ще се държатъ и постепенно, при откриване на длъжности, ще се назначаватъ. Когато тѣ ще се изчерпятъ, който ще бѣде министъръ, да прѣдвиди въ бюджета параграфъ за ученици по телеграфо-пощенското вѣдомство, както и по желѣзницитѣ, и да имъ дава по 60 л. — колкото намѣри за добръ — докато се откриятъ ваканции. Азъ можехъ прѣснокойно, когато тѣзи момчета заявиха, че имъ експлоатирамъ труда безплатно, да издамъ заповѣди: понеже не желая да имъ експлоатирамъ труда безплатно — уволнявамъ ги, но мислѣхъ, че нѣмаше да стана тѣлкувателъ на тѣхнитѣ чувства, на тѣхнитѣ интереси, а щѣхъ да удовлетвори, може-би, съвършено други желаниа. И понеже считахъ, че онѣзи, които пледиратъ тѣхната кауза, не сж взели тѣхното мнѣние, азъ казахъ: тѣзи момчета ще останатъ на служба и постепенно-постепенно, като се откриватъ длъжности, ще ги заематъ; нови, обаче, нѣма да приема. И вие знаете добръ, колко души народни прѣдставители сж желали да постѣпятъ момчета съ VII-класно образование като ученици-телеграфисти. Азъ отказвахъ, като казвахъ: не бива; тѣ ще служатъ безплатно дълго врѣме и утрѣ по булевардитѣ да чувамъ нареkania, че експлоатирамъ безплатно тѣхния трудъ. Азъ не вѣрвамъ, че тѣ сж много доволни отъ тая заплата, която имъ се направи на булеварда, но азъ казахъ: не искамъ да носимъ този грѣхъ, който се прѣписва несправедливо намъ, и затуй да прѣстане този начинъ на вербуване бѣдѣщи държавни служители, а да се прѣдвиди параграфъ за възнаграждение. И вие виждате, че сега 50.000 л. давамъ за повишение, други 25.000 л. пакъ за повишение — 75.000 л. давамъ съ едно перо; вие виждате, колко нови ваканции ще се откриятъ и сѣ отъ тѣзи прослужили момчета ще се назначатъ на тѣзи длъжности. При туй заявявамъ — да се знае още единъ път — че никой не може да постѣпи по телеграфо-пощенското вѣдомство, ако нѣма завършено гимназично образование, за да не ставатъ никакви ходатайства и да не мисли никой отъ вѣнъ, че има нѣкаква неправда — само тѣзи ще постѣпватъ, които иматъ завършено гимназично образование.

Г. г. народни прѣдставители! Рекохъ да ви кажа, тия нѣколко думи, за да изчистимъ полето на спора и за да отнемемъ възможността на недобросѣвѣстни хора да експлоатиратъ съ такава една материя, която не е материя за булевардитѣ, а е материя за народното прѣдставителство. Когато намѣри случай, то ще възнагради своитѣ държавни служители, както и направихъ, когато внесохъ бюджетопоекта: той бѣ внесенъ съ тия 50.000 л. ново увеличенне, но понеже не можахме да балансираме бюджетопоекта, съкратихме ги. Сега, обаче, прѣдвиждаме този параграфъ, понеже намѣрихме на друго мѣсто, и мисля, че онѣзи, които считатъ, какво сме постѣпили несправедливо, ето тази правда възстановяваме тукъ, въ Народното събрание, и, слѣдователно, даваме на всички да знаятъ, че ние желаемъ да бѣдемъ справедливи, че желаемъ да бѣдемъ точни изпълнители на закона, но същеврѣменно да не забравяме, че този народъ, отъ когото ще вземемъ тия срѣдства, за да ги дадемъ на друго, тоже трѣбва да го попитаме, може ли ги да. И затуй не сме разхвърлили нови данѣци, ами гледахме да посъкратимъ отъ този бюджетопоектъ излишното, да понамалимъ луксозното и да възнаградимъ необходимото. Така съмъ вършилъ, тази бѣше моята директива, казахъ отъ девѣ, и сега повтарямъ, когато влѣзохъ въ това министерство; тя ще ми бѣде ръководното начало и занаяръдъ. И азъ се надѣвамъ, че не ще се намѣрятъ вече хора, които да искатъ да чупятъ главата на тази държава, а ще искатъ да бѣдатъ служители честни, добросѣвѣстни и истински български синове и граждани, на които трѣбва да почива величието на България. (Ржкоплѣскане отъ мнозинството)

Прѣседателъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Манолъ Златановъ.

М. Златановъ: Моля г. министра, който спомена за нови телеграфо-пощенски станции, да вземе слѣдующата бѣлѣжка. Връшка-чука е митарственъ пунктъ на сръбската граница. Остерѣща сръбитѣ иматъ такъвъ пунктъ, а иматъ телефоненъ и телеграфенъ постъ на разположение. Властѣта, ако има телеграма отъ Зайчаръ, тя, телеграмата, трѣбва да отиде въ Кула и отъ тамъ жандармъ на конь да я носи обратно въ Връшка-чука за разпореждане. По този начинъ контрабандата се усилва и митническата властъ не може да работи тѣй, както би трѣбвало да работи. Имаме Сомовитъ. Пасажерскиятъ параходъ закѣснѣе, нѣма кждѣ да си послужатъ хората съ телеграфъ. На гарата има телеграфенъ апаратъ само за службата на линията. Има телеграфна станция въ селото, 5 км. далечъ. Какви нужди изискватъ да се липчатъ тѣзи пунктове, търговски и пѣтнишки, отъ службата на телеграфа? Нуждитѣ на началника на станцията, който ималъ жена учителка въ селото, и макаръ да се оплакватъ търговцитѣ толкова врѣме на министра, никой не докладва да се прѣмахне това нѣщо. И тѣй, българскитѣ пѣтници, зарадъ кефа на единъ началникъ, се подлагатъ въ Сомовитъ, освѣнъ на друго, и на неудобството да не могатъ да съобщятъ на своитѣ нито кждѣ огиватъ, нито кждѣ сж трѣгнали, а сж принудени да прашатъ куриеръ съ 3 л. възнаграждение да иде въ Сомовитъ, кждѣто има телеграфо-пощенска станция, и слѣдъ два часа да се връща отъ селото. Азъ моля г. министра да забѣлѣжи тѣзи пунктове. На Връшка-чука е прѣстѣпление да нѣмаме телеграфо-пощенска станция. Ако има митарственъ пунктъ, кждѣто толкова стоки минаватъ отъ Сърбия и България, тамъ не трѣбватъ допотопни срѣдства на съобщения, а трѣбва телеграфъ и телефонъ.

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 87, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 88. Канцеларски разноси (писмени принадлежности и пр.), освѣтление, отопление, купуване и поправяне мобили и пишуци машини, чистене коминитѣ, отходнитѣ мѣста и за леки поправки на правителствени здания и пр. — 30.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 88, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 89. Наемане помѣщения — 17.900 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣседателъ: Моля, които приематъ § 89, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 90. Купуване книги, вѣстници и списания — 1.500 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣседателъ: Моля, които приематъ § 90, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 91. Поддържане склада, майстерската и литографията — 1.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Председателът: Моля, които приемат § 91, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 92. За участие въ поддържане на пощенското, телеграфното и телефонното международно писалище въ Бернъ и за разни книги и публикации, издавани и получавани отъ това писалище — 2.500 л.“
Приетъ безъ измѣнение.

Председателът: Моля, които приемат § 92, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 93. Комисиона по прѣвеждане на суми въ странство чрезъ Българската народна банка — 150.000 л.“

Измѣненъ отъ комисията отъ 150.000 л. на 75.000 л.

Председателът: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приемат § 93 така, както е измѣненъ отъ комисията, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 94. Училищни такси и други учебни права на учащитъ се въ странство по електро-техниката и други специални училищни (факултети) — 1.000 л.“
Приетъ безъ измѣнение.

Председателът: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Азъ ще помоля, въ сумата § 94, дѣто се прѣдвиждатъ помощи за специализирано въ странство, да се увеличи, защото е свършено малка.

Н. Топаловъ: Това е само за учебни такси.

В. Георгиевъ: Зная, че е за учебни такси, но има нѣкои, които искатъ помощи. Бихъ желалъ, понеже г. министърътъ има свободни суми, да се увеличи този параграфъ на 2.000 л.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 94, както се докладва, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XX.

„§ 95. Заплата на личния съставъ при телеграфно-пощенскитъ станции и подвижнитъ пощенски писалища.

3 чиновници I класъ	по 5.400=	16.200 л.
4 чиновници II класъ	4.800=	19.200 „
7 чиновници III класъ	4.200=	29.400 „
11 чиновници IV класъ	3.900=	42.900 „
19 чиновници V класъ	3.420=	64.980 „
58 чиновници VI класъ	2.880=	167.040 „
109 чиновници VII класъ	2.640=	287.760 „
129 чиновници VIII класъ	2.400=	309.600 „
285 чиновници IX класъ	2.040=	581.400 „
235 чиновници X класъ	1.800=	423.000 „
126 служаци I разредъ	1.560=	196.560 „
110 служаци II разредъ	1.320=	145.200 „
207 служаци III разредъ	1.200=	248.400 „
285 служаци IV разредъ	1.020=	290.700 „
247 служаци V разредъ	900=	222.800 „
186 служаци VI разредъ	720=	133.920 „
6 курнери по селската поща I р.	1.200=	7.200 „
42 курнери по селската поща II р.	1.080=	45.360 „

91 курнери по селската поща III р. по 960= 87.360 л.
289 курнери по селската поща IV р. „ 840=242.760 „
85 курнери по селската поща V р. „ 720= 61.200 „

За повишение на чиновницитъ и служащитъ, съгласно чл. 319 отъ закона за пощитъ, телеграфитъ и телефонитъ.“

Въ персонала нѣма никакви измѣненни. За повишение на чиновницитъ и служащитъ, съгласно чл. 139 отъ закона за пощитъ, телеграфитъ и телефонитъ не бѣше прѣдвидѣна никаква сума; комисията прѣдвидѣ една сума отъ 50.000 л.

Освѣтъ това, за заплатата на личния съставъ за нови телеграфно-пощенски станции и междуселски курнери, прѣдвидѣ нова сума отъ 90.000 л.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 95 тъй, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 96. Възнаграждение на ученицитъ при Главната дирекция на пощитъ, телеграфитъ и телефонитъ и телеграфно-пощенскитъ станции — 43.200 л.“
Отъ 43.200 л. е увеличенъ на 50.000 л.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 96, както го е приела комисията, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 97. Кащеларски разноски (писмени принадлежности и пр.), освѣтление, отопление, купуване и поправяне на мебели, чистене на коминитъ и отходнитъ мѣста и за леки и бързи поправки на правителствени здания — 120.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 97, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 98. Километражъ на пътующитъ курнери и пощалиони по подвижнитъ пощенски писалища и сухопътнитъ пощенски трактове; също на началницитъ и подначалницитъ на тѣзи писалища — 40.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 98, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 99. Наемане помѣщения на станциитъ — 140.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 99, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 100. Обезщетение на изгубена пощенска кореспонденция — 10.500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателът: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приемат § 100, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 101. Изплащане на международнитъ пощенски администрации транзитнитъ и крайни такси отъ раз-

мънената телеграфна, пощенска и телефонна кореспонденция съ иностранный държави — 250.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 101, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 102. Изплащане стойността на абониранитѣ чрезъ телеграфо-пощенскитѣ станции и чуждестраннитѣ експедиции вѣстници и списания — 150.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 102, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 103. Прѣнасяне пощата по сухопътнитѣ пощенски трактове, по параходитѣ, желѣзницитѣ и съ варки — 340.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 103, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 104. Изплащане на международнитѣ пощенски администрации припадающитѣ имъ се такси за издадени въ България съ назначенне за странство международни пощенски записи — 20.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 104, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 105. Изплащане суми по изгубени процеси и обезщетение по воденето имъ — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 105, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„Глава XXI.

„Общи вещевствени разходи за Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ и телеграфо-пощенскитѣ и телефонни станции.

„§ 106. Облѣкло и обуца на надзорницитѣ, пощалионитѣ, раздавачитѣ, служащитѣ и междуселскитѣ куриери — 80.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 106, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 107. Печатане разни книги, бланки и пр. — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 107, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 108. Пътни и дневни пари на длъжностни и частни лица, командировани по служебни работи (на

последнитѣ по опрѣдѣление отъ Министерския съвѣтъ) и за пътни на прѣмѣстенитѣ длъжностни лица — 45.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 108, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 109. Купуване на разни телеграфо-пощенски и телефонни прѣдмети и материяли като: апарати, инструменти, за надзорницитѣ и майстерската кожени вещи, пощенски автомобили и за тѣхъ запасни части: бензинъ и пр.; клейма, велосипеди, каси, дилижанси, тогилки, часовници, жици, стѣлбове; за свързване и запечатване пощенски пакети: дебела книга, канапъ, восъкъ и за изплащане митото и други разноси, данъци и бери за купенитѣ отъ странство, било на право или чрезъ прѣдприемачи прѣдмети и материяли — 514.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 109, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 110. Поддържане сѣществующитѣ телеграфни и телефонни линии, прѣнасяне стѣлбове и други материяли и за поправка на разни телеграфо-пощенски и телефонни прѣдмети — 70.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 110, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 111. Прѣнасяне книги и бланки — 3.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 111, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 112. Възнаграждение на чиновници, дадени подъ сѣдъ и оправдани — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 112, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 113. Изплащане злоупотрѣбени суми отъ чиновници по телеграфо-пощенското и телефонното вѣдомство — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 113, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 114. Повръщане неправилно внесени въ хазната суми — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 114, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 115. Помощъ, погребение и лѣкуване на чиновници и служащи по телеграфо-пощенското и теле-

фонното вѣдомство, пострадали по изпълнение службата си и помощ на частни лица, пострадали отъ пощата — 5.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 115, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 116. Възнаграждение на чиновници и служаци уволнени по болестъ (чл. 32 отъ закона за чиновниците) — 3.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 116, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 117. Непрѣдвидѣни разходи — 3.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 117, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 118. Усилване фонда за инвалиднитѣ пенсии на държавнитѣ работници и помощ на тѣзи пострадали“ — не се прѣдвижда сума. (Чете)

„§ 119. Построяване нови телеграфни и телефонни линии — 20.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 119, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 120. Възнаграждение съ дневна заплата до 3 л. най-много на вѣременно наети лица, замѣстници на раздавачитѣ и междуселскитѣ куриери — 60.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 120, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: (Чете)

„§ 121. Запазенъ фондъ за допълнителни разходи изчисленъ по 2% върху сумитѣ по §§ 88, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 118, 119, лева 2.113.400 — 42.268 л.“

„Забѣлѣжка. Не е начисленъ върху сумата по §§ 87, 94, 95, 96, 112, 116, 117 и 120 лева 4.125.240, съгласно чл. чл. 24 и 62 отъ закона за отчетността по бюджета.“

Слѣдъ думитѣ „запазенъ фондъ“, всичко друго въ текста, заедно съ забѣлѣжката, се заличава.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 121 тѣй, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ С. Сарафовъ: Съ този параграфъ се свърши бюджетопроектътъ по Министерството на общественитѣ сгради, пажичата и съобщенията. (Ржкоплѣскане отъ мнозинството)

Д. Драгиевъ: Моля, дайте петъ минути отидиъ. г. прѣдседателю.

Нѣкой отъ мнозинството: Нѣма нужда.

Прѣдседателъ: Минаваме на слѣдующата точка по дневния редъ: докладъ на бюджетопроекта за приходитѣ на царството.

Д. Драгиевъ: (Възразява нѣщо)

Прѣдседателъ: Моля, г. Драгиевъ! Имайте търпѣние; малко остана.

Има думата г. докладчикътъ по бюджетопроекта за приходитѣ на царството.

Докладчикъ А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ бюджетопроекта за приходитѣ на Царство България.

Въ глава I, данъци, а прѣки, § 1, поземеленъ налогъ, слѣдъ дълги съвѣщания и разяснения, комисията най-послѣ рѣши окончателно да намали сумата отъ 25.000.000 на 20.000.000 л., като остави върхуиннитѣ да бждатъ отдѣлно, както сѣ били миналата година и по-рано. Съображенията, които накара комисията да вземе това рѣшение, сѣ слѣдующитѣ. Съ съединението на върхуиннитѣ наедно съ поземелния налогъ и прѣдвиждането на сумата 25.000.000 л. се гонѣше цѣльта да се направи едно увеличение на този данъкъ съ 800.000 л., а комисията намѣри, че земледѣлското население, онова, което притежава земя, ще прѣтърпи скрито едно увеличение на данъка си, защото знае, че бюджетитѣ на всички общински и окръжни съвѣти сѣ вече утвърдени, тѣхнитѣ върхуини сѣ опрѣдѣлени, и върхуинитѣ, вмѣсто да се прѣсмѣтнатъ върху основния поземеленъ данъкъ, както е било досега, трѣбваше да се прѣсмѣтнатъ върху цѣлата сума отъ 25.000.000 л. Ето защо комисията намѣри за добръ върхуинитѣ да си останатъ отдѣлно, както сѣ били досега, и сега на поземелния данъкъ да не трупатъ никакво увеличение. По това нѣщо станаха дълги дебати, и нѣма нужда, мисля, да ви освѣтлявамъ по-нататъкъ.

Комисията намѣри за необходимо нужно да направи и едно разпрѣдѣление на този поземеленъ данъкъ, защото той се събира отъ земитѣ, отъ горитѣ и отъ лозята, и се спрѣ върху слѣдующето разпрѣдѣление: 18.400.000 л. остави за данъкъ върху земитѣ; 800.000 л. за данъкъ върху горитѣ и 800.000 л. за данъкъ върху лозята. Съ нѣколко думици ще некамъ да ви поясня, защо комисията направи това разпрѣдѣление.

Отъ статистиката за миналата година се вижда, че 1.700.000 л. сѣ постѣпили отъ данъкъ върху лозята, 800.000 л. отъ данъкъ върху горитѣ и 17.500.000 л. отъ данъкъ върху земитѣ. Обаче изтъкна се прѣдъ комисията, че лозята у насъ сѣ доста намалѣли — тѣ възлизатъ вече едва на 600.000 декара — и когато облогътъ споредъ миналогодишния бюджетъ е билъ 2-10 л. на декаръ, ако ние оставимъ сѣщата сума отъ 1.700.000 л., тѣхниятъ облогъ сега цѣше да надмине повече отъ 3-50 л. на декаръ. Комисията намѣри, че това е съвсѣмъ несправедливо и затова рѣши да се намали облогътъ върху лозята на 800.000 л.

Облогътъ на горитѣ си остава сѣщиятъ.

Касае се сега до въпроса, да-ли облогътъ за земитѣ, който по-рано е билъ 17.500.000 л., а сега се прѣдвиждатъ 18.400.000 л., е прѣтърпѣлъ нѣкакво съществено увеличение. Това увеличение е повече на книга, въ дѣйствителностъ то не е, защото, споредъ както се изтъкна, около 250 до 300 хиляди лева поземеленъ налогъ ще се прибави отъ лозята, понеже изкорененитѣ лозя, които вече не фигуриратъ като лозя и на които облогътъ се спада като на лозя, минаватъ като обложени земи. Г. министърътъ на финанситѣ не е събиралъ този данъкъ. Около 300 хиляди лева е имало постѣпление на земи, които сѣ били разработени и слѣдвало да бждатъ облагани, слѣдъ като облогътъ е билъ направенъ прѣвъ 1905

или 1906 г., не зная точно. Значи, лявява се една сума от около 600 хиляди лева, която, прибавена към 17.500.000 л., дава 18.100.000 л. сега, има една разлика от 300.000 л.; обаче комисията намира, че съ тази разлика няма да се увеличи обложът, който досега е бил на земята, защото има много земи, които наново ще се декларират и обложат, и тази сума ще се разпредели пропорционално. Въ бюджетарната комисия стана прѣспирня и се гласува една забѣлжка, която даваше право на министра на финанситѣ да облага допълнително всички наново разработени и наново изнамерени земи. Обаче тази забѣлжка, при това положение, както се прие тази работа, стана излишна, защото вамъ е известно, че ние гласувахме единъ законъ за измѣнение закона за поземелния данѣкъ и за идущата година, като гласувахме нужната сума въ бюджета на Министерството на финанситѣ, ще стане ново размѣтане на този данѣкъ, и при това ново размѣтане всѣки данѣкоплатецъ, който притежава земи, гора и лозя, ще трѣбва да даде своята декларация и върху декларитѣ, които ще се установятъ по декларацията по статистиката и по емляния регистъръ, ще се направи новиятъ облогъ. Азъ, споредъ както даде освѣтление и г. министърътъ на финанситѣ, знамъ, па и на всинца ви е известно, че няма нужда да фигурира никаква забѣлжка: който укрие земята си и не я покаже въ декларацията, или я покаже по-малко, той по закона не само ще плати данѣка, но ще плати и известна глоба. Ето защо комисията намѣри, че няма нужда отъ тая забѣлжка, че тя няма значение, и затова азъ не ви я докладвамъ.

Тѣзи сж, г. г. народни прѣдставители, обясненията, които имахъ да ви дамъ за перото отъ поземелния данѣкъ, което се прѣдвижда въ държавния приходенъ бюджетъ. Най-важното е, че, като махнемъ върхуниятъ — защото тѣ и сега минаватъ по други параграфи — това перо отъ 20.800.000 л. се намалява на цѣли 800.000 л.

Д. Драгиевъ: Г. докладчикъ! Колко е прѣдвидѣно остатѣкъ отъ общинскитѣ налози сега въ бюджета?

Докладчикъ А. Екимовъ: 4.500.000 л., г. Драгиевъ, сж общинскитѣ налози. Ще ви го докладвамъ и ще видите.

Д. Драгиевъ: Г. докладчикъ! Моля, обяснете отъ кждѣ излизатъ тѣзи 800.000 л.

Докладчикъ А. Екимовъ: Моля Ви да имате търпѣние; ще Ви дамъ най-точни освѣтления, отъ кждѣ сме вземали тия 800.000 л., и не само 800.000 л., но даже и нѣщо повече.

Прѣдседателъ: (Къмъ г. докладчика) Вие дадохте обяснения. Моля, прочетете § 1.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„Глава I.

„Д а н ъ ц и.

„а) Прѣки.

„§ 1. Поземеленъ данѣкъ, заедно съ пѣтния данѣкъ 11% и училищния налогъ 10%:

„а) отъ земитѣ 23.000.000 л.

„б) отъ горитѣ 1.000.000 „

„в) отъ лозята 1.000.000 „

Комисията, както ви обяснихъ, направи слѣднитѣ измѣнения въ този параграфъ: изхвърли думитѣ „заедно съ пѣтния данѣкъ 11% и училищния данѣкъ 10%“ въ текста и го прие въ слѣдната форма:

„Глава I.

„Д а н ъ ц и.

„а) Прѣки.

„§ 1. Поземеленъ данѣкъ:

„а) отъ земитѣ 18.400.000 л.

„б) отъ горитѣ 800.000 „

„в) отъ лозята 800.000 „

Прѣдседателъ: Има думата г. Кръстьо Мирски.

К. Мирски: Отъ обясненията, които много подробно ни даде днесъ г. министърътъ на финанситѣ въ бюджетарната комисия, азъ дойдохъ до убѣждение, че този параграфъ трѣбва да бѣде 20.800.000 л. Защо да не бѣде отъ 20.000.000 л.? Защото въ течение на десетъ години има разработени земи, отъ което слѣдва, че и тѣ трѣбва да се обложатъ; трѣбва да се размотне, значи, не 20.000.000, а 20.800.000 л. Даже г. министърътъ на финанситѣ — ако не ме лъже паметта — обясни, че имало разработени земи за около 1.420.000 л. Защо пъкъ да не бѣде 25.000.000 л. въ такъвъ случай? Защото, когато запазваме съ-размѣрно пѣтния данѣкъ и училищния налогъ върху другитѣ прѣки данѣци, слѣдва да запазимъ тѣзи два данѣка и върху поземелния налогъ, и затова сумата 4.200.000 л. трѣбва да бѣде въ ония параграфи, които сж 5 и 6, и които говорятъ за тия два данѣка. Туй изисква законътъ. Чл. 3 отъ закона за поземелния налогъ казва: (Чете) „Общата сума на поземелния данѣкъ, поотдѣлно за всѣка една отъ тритѣ групи земи, прѣдвидѣни въ чл. 1, се опрѣдѣля за всѣка година въ държавния бюджетъ“. А чл. 23 казва: (Чете) „Раздѣленieto земитѣ на категории и качества и разхвърлянето върху имѣ данѣка става за всѣки периодъ отъ петъ години. Разхвърлянето на данѣка върху данѣкоплатцитѣ не може вече да се измѣни до изтичането на петгодишния периодъ, за който се отнася то“. Слѣдователно, слѣдъ изтичането на петгодишния периодъ, законодательтъ прѣд-вижда, че трѣбва да се измѣни. И въ дѣйствителностъ той си е измѣненъ, и понеже трѣбва да направимъ реаленъ бюджетъ — ако имаме приходъ, да кажемъ: „Имаме приходъ“; ако имаме повече приходъ, да кажемъ: „Имаме повече приходъ“; ако не ще имаме, да кажемъ: „Не ще имаме“ — затова азъ мисля, че правилността налага, щото да се разметнатъ 20.800.000 л. Това е правото, споредъ мене, а не да пишемъ само 20.000.000 л., а пъкъ да разметнемъ, може-би, повече отъ 20.800.000 л. Бѣдѣщето ще покаже.

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 1, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Д. Драгиевъ: Азъ искахъ думата.

Прѣдседателъ: Когато турямъ на гласуване, нѣмае право да искате думата.

Д. Драгиевъ: (Отива на трибуната) Азъ имамъ право да говоря тукъ. Какъ така не ми давате думата?

Прѣдседателъ: Нѣмате думата.

Д. Драгиевъ: Азъ поискахъ думата и ми казахте, че ще ми я дадете. Г. министърътъ поиска думата, и азъ чакахъ да говори той.

Министъръ А. Ляпчевъ: Не съмъ искалъ думата.

Прѣдседателъ: Не Ви давамъ думата по този параграфъ. Можете да вземете думата по другъ параграфъ.

Д. Драгиевъ: Вие казахте, че ще ми дадете думата; какъ така нѣма да ми я дадете? Тукъ има стенографски протоколъ. Азъ поискахъ своеврѣменно думата, и Вие сте длѣжни да ми я дадете. Туй е скандалъ, туй е произволъ.

Прѣдседателъ: Вие правите скандалъ.

Д. Драгиевъ: Вие правите скандалъ, г. прѣдседателю. Тукъ има народно прѣдставителство, и то чу, че ми се даде думата, и искамъ да ми се даде сега.

Отъ мнозинството: Не можете сега да искате думата.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, г. Драгиевъ!

Д. Драгиевъ: Туй е контрабанда прокарване на бюджетопроекта. (Шумъ) Азъ своеврѣменно поискахъ думата, и Вие казахте, че ще ми я дадете, а сега не ми я давате.

Отъ мнозинството: Не е вѣрно! Не сте искали думата.

Д. Драгиевъ: Азъ поискахъ думата, но, понеже я поиска и г. министърътъ, азъ рекохъ да видя, ще говори ли той, или не.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. прѣдседателю! Заявявамъ, че никаква дума не съмъ искалъ.

Д. Драгиевъ: Тукъ има стенографски протоколъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Драгиевъ, може-би, е казалъ азъ да взема думата, а той слѣдъ мене. Азъ не съмъ искалъ думата, и г. Драгиевъ не е желалъ да вземе думата. (Протести отъ земеделската група)

Д. Драгиевъ: Азъ поискахъ думата и сега ми я отнемате. Азъ протестирамъ противъ този произволъ, противъ това отнемане правото на народния прѣдставителъ да говори! Азъ имамъ право да говоря. Тукъ има правилникъ.

Отъ мнозинството: Нѣмашъ думата; слѣзъ отъ трибуната!

Д. Драгиевъ: Г. министърътъ на финанситъ каза въ министерската стая отдевъ, че той ще дава нѣкакви обяснения, и азъ мислѣхъ, че той ще даде тѣзи обяснения.

Министъръ А. Ляпчевъ: То е друго нѣщо. (Скарване между мнозинството и земеделската група. Голѣмъ шумъ)

Д. Драгиевъ: Азъ Ви казахъ, че искамъ думата, г. прѣдседателю.

Прѣдседателъ: Моля г. квестора, да дойде да сHEME г. Драгиева отъ трибуната.

(Квесторътъ г. Б. Токевъ отива при г. Д. Драгиева)

Д. Драгиевъ: Г. прѣдседателъ каза, че ще ми даде думата, а сега дава на гласуване. Това е измама, това е контрабандно прокарване на бюджета! (Глъчка) Видете стенографския протоколъ. Азъ поискахъ думата. Вие що ме свалите! Вие ще извършите насилството си изгълъ. (Дохождатъ народни прѣдставители около г. Д. Драгиева на трибуната) Тази трибуна не е ваша, тази трибуна е на българския народъ, тази трибуна е на народното прѣдставителство — вие не можете да узурпирате правата на народния прѣдставителъ.

Д. Мишевъ: Г. Драгиевъ! Вие правите обструкция съ цѣлъ — азъ Ви го казахъ вчера. Азъ Ви моля, да слѣзете отъ трибуната. Вие не поискахте думата.

Д. Драгиевъ: Такива контрабандни прокарвания на бюджетопроекти не могатъ да ставатъ тукъ.

Министъръ д-ръ Т. Кръстевъ: Десетъ дня говорите вече.

Д. Драгиевъ: Азъ ще чакамъ да продължите насилството си. (Глъчка)

Прѣдседателъ: Моля, тишина, г-да! Г. Драгиевъ иска да прави скандалъ.

Д. Драгиевъ: Скандала го правите Вие.

Прѣдседателъ: Ето какъ бѣше. Г. Драгиевъ прѣди всичко . . .

Д. Драгиевъ: Нека г. г. стенографитъ да прочетатъ стенограмитъ, за да видите, не съмъ ли искалъ думата и не каза ли г. прѣдседателътъ, че ще ми я даде.

М. Златановъ: Какъ можете да говорите, безъ да Ви позволи това г. прѣдседателътъ? Кой Ви позволи това да правите?

Д. Драгиевъ: Позволява ми да дойда тукъ българския основенъ законъ и правилникътъ на тая камара. Г. прѣдседателътъ ми каза, че ще имамъ думата.

Прѣдседателъ: Азъ моля най-напрѣдъ г. Драгиева да има уважение къмъ Събранието. (Глъчка) Моля, тишина, г-да. Най-напрѣдъ се обръщамъ къмъ г. Драгиева, къмъ неговото благоразумие и ще припоятора буквално всичко, както е станало.

Г. Драгиевъ поиска думата. Азъ се обрънахъ къмъ него, прѣди да гласувамъ, и казахъ: „Г. Драгиевъ! Имате думата“.

Д. Драгиевъ: Казахте: „Ще имате думата“.

Прѣдседателъ: Не казахъ „Ще имате думата“, а „Имате думата“.

Д. Драгиевъ: Понеже г. докладчикътъ започна да докладва, не можахъ да я имамъ тогава.

Прѣдседателъ: Г. Драгиевъ отговори: „Г. министърътъ на финанситъ ще говори“. И азъ, понеже г. министърътъ не иска думата, турихъ параграфа на гласуване и Събранието гласува.

Отъ мнозинството: Тѣй!

Прѣдседателъ: Какво иска повече г. Драгиевъ? Уважавайте това Събрание, г. Драгиевъ, съ което искате да се подигравате.

Д. Драгиевъ: Азъ ще Ви кажа, какъ е работата. Г. докладчикътъ щомъ прочете § 1, азъ потракахъ за думата, и г. прѣдседателътъ каза: „Ще имате думата“. Г. докладчикътъ започна да докладва, и азъ почакахъ. Г. министърътъ на финанситъ потрака въ туй врѣме, и помислихъ, че ще поиска думата, и понеже сме завели за правило, че, когато г. министърътъ поиска да говори, прѣреждатъ се всички прѣдставители, които сж поискали думата, то азъ почакахъ да говори г. министърътъ, толковъ повече, че онзи день той самъ каза въ министерската стая прѣдъ бюджетарната комисия, че ще даде тукъ

обяснения, и азъ чакахъ тѣзи объяснения. Но г. прѣдседателятъ дава на гласуване и прокарватъ контрабанда бюджетопроекта. (Глъчка)

Прѣдседателятъ: Моля, г-да, още двѣ думи. Ако тукъ не бѣше въпросъ само за капризъ и отъ желание само да се вдига шумъ, г. Драгиевъ пакъ може да вземе думата. Още сме въ началото на разглеждане бюджетопроекта, тъй щото, когато поиска думата, ще му се даде. Никога това Събрание не е отказвало думата на г. Драгиева.

Отъ мнозинството: Вѣрно!

Прѣдседателятъ: Защо е тази гюрултия?

Д. Драгиевъ: Вие знаете.

Д. Мишевъ: Вие правите това умишлено, съ цѣль.

Прѣдседателятъ: Г. Драгиевъ може да вземе думата по всѣки параграфъ и да каже каквото иска; но той иска прѣднамѣрено да прави скандалъ. (Протести отъ земледѣлската група)

Д. Мишевъ: Той иска да възпрѣпятствува на Събраннето, и азъ го обвинявамъ за това.

Прѣдседателятъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители да ме изслушатъ, ако желаятъ. Смѣтамъ, че, по сѣществото на работата, нѣма причини да прокараме нѣщо контрабанда.

Д. Мишевъ: Той не може, освѣнтъ да бѣде благодаренъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: И че това е така, всѣки, който ще твърди обратното, ще бѣде изобличенъ отъ тѣзи числа, които сж поставени въ бюджетопроекта. То е тъй ясно, тъй очевидно.

Г. Драгиевъ се е излъгалъ въ едно: той е чакалъ азъ да взема думата.

Д. Драгиевъ: Вие почукахте.

Министъръ А. Ляпчевъ: Pardon!

Министъръ В. Молловъ: Азъ съмъ сѣ тукъ. Не е почуквалъ. Защо лъжете?

Министъръ А. Ляпчевъ: Нѣма защо да Ви лъжа, г. Драгиевъ, и бждете спокоенъ. Ако бѣхъ почукалъ, за да искамъ думата, щѣхъ да я взема. Но понеже по този въпросъ азъ изказахъ мнѣние, както въ Народното събрание при внасяне на бюджетитѣ, така сжщо надълго и нашироко въ комисията, и понеже — откровенно заявявамъ — не съзираамъ тукъ ония противници, като г. Гешова и другитѣ, които сж много щедри по тия нѣща и които иматъ гордостъта, като г. Теодорова, да заявятъ, че тѣ, най-послѣ, като сж оставили дефицити, то значи, че не сж събрали паритѣ отъ народа, азъ прѣдпочетохъ, при дълбокото убѣждение, че, тъй както се прочете параграфътъ отъ г. докладчика, това е желание на всички ви, включително и на г. Драгиева, да мълча, и не поискахъ думата, като смѣтахъ, че съ това оставямъ въпросътъ да се разрѣши тъй. Г. Драгиевъ е чакалъ да взема азъ думата — допускамъ това. Ако дойдѣше редъ да я взема, азъ щѣхъ да я взема и щѣхъ да повтора онова, което съмъ казалъ. Въ какво се състои то — извѣстно ви е: че азъ смѣтамъ, какво е една справедливостъ, ако този данъкъ би билъ тъй, както е внесенъ въ бюджетопроекта, а не както е нареденъ отъ комисията. Но, казахъ ви, съгласихъ се да не

вземамъ думата. Г. Драгиевъ е изненаданъ, че азъ не съмъ взелъ думата. Ако азъ бѣхъ взелъ думата, той щѣше да гради кули върху моитѣ думи, а не върху прѣдложението на докладчика.

Отъ мнозинството: Вѣрно!

Д. Драгиевъ: Не сж ми необходими Вашитѣ кули, за да си кажа азъ думата.

Министъръ А. Ляпчевъ: Pardon! Г. Драгиевъ запитахъ, иска ли думата, каза: „Не, чакамъ министърътъ да говори“.

Д. Драгиевъ: Защото я поискахте, затуй чакахъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Това не е твоя работа.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Драгиевъ! Позволете ми да апелирамъ къмъ Васъ, да ми вѣрвате, че не съмъ искалъ думата. И въпросътъ се свърши.

А. Башевъ: И гласува се.

Министъръ А. Ляпчевъ: За реда въ този парламентъ, за това достойнство, което г. Драгиевъ, като прѣдставителъ на българския народъ, иска да прѣдставлява, азъ го моля, слѣдъ като вотътъ стана редовно и правилно, да не се скандалимъ, да не се занимаваме и да не седимъ на едно мѣсто, кждѣто не трѣбва вече да се седи. Колкото за самия въпросъ, г. Драгиевъ ще намѣри случай да си каже мнѣнието; ще дойде въпросътъ на трето четене и той ще иматая възможностъ.

Д. Драгиевъ: Вие, г. прѣдседателю, обѣщавате ли да ми дадете думата по § 1 при третото четене?

Прѣдседателятъ: Азъ спазвамъ правилника.

Министъръ А. Ляпчевъ: Хубаво, ще Ви се даде.

Д. Драгиевъ: Понеже г. министърътъ на финанситѣ обѣщава, че при третото четене ще ми се даде думата,...

Министъръ А. Ляпчевъ: Разбира се.

Д. Драгиевъ: ...да говоря по размѣра на поземелния налогъ, азъ си запазвамъ правото да си кажа тогава думата.

Отъ мнозинството: Не може!

Министъръ А. Ляпчевъ: Тогава ще говори това, което се полага тогава да говори.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 2. Данъкъ върху сградитѣ въ селата — 2.068.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ намѣнение.

Прѣдседателятъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 2, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 3. Данъкъ върху занятията — 6.642.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ намѣнение.

Прѣдседателятъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 3, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

*) Не се прѣдвижда данъкътъ върху сградитѣ въ градоветъ 2.045.000 л., който се отстъпа на градскитѣ общини, заедно съ 11% пжтенъ данъкъ и 10% училищенъ налогъ.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 4. Воененъ данѣкъ — 4.000.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 4, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 5. Пжтенъ данѣкъ (11% върху данѣцитѣ по §§ 2, 3, 4, 7 и 8, както и 60.000 л. отъ насърчавани индустриални заведения) — 1.592.000 л.“

Както ви докладвахъ по-рано измѣнението, комисията увеличи сумата въ този параграфъ на 3.792.000 л.“

Министъръ А. Ляпчевъ: Трѣбва да се спомене въ текста и § 1.

Докладчикъ А. Екимовъ: Да, § 1 се прибавя въ текста.

Прѣседателътъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Понеже се смѣкна отъ горѣ данѣкътъ върху пжтната повинностъ, трѣбва да се каже тукъ тъй: „Пжтенъ данѣкъ (11% върху данѣцитѣ по §§ 1, 2“ . . .) и пр., както слѣдва нататѣкъ.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 5, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 6. Училищенъ налогъ (10% върху данѣцитѣ по §§ 2, 3, 4, 7 и 8) — 1.447.000 л.“

Комисията направи слѣдното измѣнение въ този параграфъ: вмѣсто 1.447.000 става 3.447.000 л. и се прибавя § 1 въ скобитѣ.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 6, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„б) Косвени.

„§ 7. Патентъ за правопродаване и фабрикуване тютюнъ — 260.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 7, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 8. Патентъ за правопродаване и фабрикуване спиртни питиета — 1.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 8, както го прочете г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 9. Мита отъ вносни стоки и полупроцентовъ сборъ — 24.000.000 л.“

Комисията направи слѣдното измѣнение въ този параграфъ: вмѣсто 24.000.000 л. увеличи сумата на 24.400.000 л.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 9, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 10. Мита отъ износни стоки 1% и полупроцентовъ сборъ — 1.200.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 10, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 11. Магазинажъ, статистическо право, пломби, такси и пр., събирани отъ митницитѣ — 700.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 11, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 12. Отъ остатѣкъ отъ общинскитѣ налози — 4.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 12, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 13. Акцизъ отъ мѣстини и иностранны пития и отъ разни колониялни стоки — 12.000.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 13, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 14. Абонаментъ отъ сода и лимонада — 170.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 14, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 15. Акцизъ отъ суровия мѣстонъ и иностраненъ тютюнъ (мурурне) — 1.000.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 15, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 16. Фабрикуване тютюнъ (бандероли) — 17.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателътъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 16, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„в) Държавни привилегии.

„§ 17. Отъ соль (акцизъ, мито и продажба) — 4.750.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 17, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 18. Отъ цигарени книги — 3.100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 18, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 19. Отъ кибритъ — 1.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 19, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 20. Отъ карти за игра — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 20, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„Глава II.

„Б е р и и.

„§ 21. Сждебни мита — 350.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 21, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 22. Канцеларски мита — 110.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 22, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 23. Крѣпостни мита — 850.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 23, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„§ 24. Актови мита — 750.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 24, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: Тукъ се прибавя единъ новъ параграфъ. (Чете)

„§ 25. Берии отъ ипотечнитѣ книги — 200.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 25 новъ, както го прочете г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 25 става § 26. (Чете)

„§ 26. Данъкъ отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ — 600.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 26, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 26 става § 27. (Чете)

„§ 27. Написване и регистриране обезателства, полици и др. — 250.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 27, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 27 става § 28. (Чете)

„§ 28. Засвидѣтелствования, справки, прѣписки и др. подобни — 260.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 28, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 28 става § 29. (Чете)

„§ 29. Право за касационни жалби, оставени безъ послѣдствие — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 29, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 29 става § 30. (Чете)

„§ 30. Гербови марки — 6.500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 30, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 30 става § 31. (Чете)

„§ 31. Задгранични паспорти — 300.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 31, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 31 става § 32. (Чете)

„§ 32. Разни берии, събирани отъ мюфтийствата — 45.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 32, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 32 става § 33. (Чете)

„§ 33. Билети за продажба и свидѣтелства за стопанствувание едъръ добитъкъ — 41.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 33, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 33 става § 34. (Чете)

„§ 34. Позволителни билети за ловъ — 70.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 34, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 34 става § 35. (Чете)
„§ 35. Такси отъ заможни ученици — 150.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 35, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 35 става § 36. (Чете)
„§ 36. Такси за контролъ на златни и сребърни прѣдмети — 40.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 36, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 36 става § 37. (Чете)
„§ 37. Такси за първоначална и периодична проверка на мѣрките и тегилките и разни уреди за мѣрене и теглене — 150.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Има думата г. Кръстьо Мирски.

Министъръ А. Ляпчевъ: Искате таблицата за такситѣ, на-ли?

К. Мирски: Да.

Министъръ А. Ляпчевъ: Ще ви се внесе.

К. Мирски: Доволенъ съмъ.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 37, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 37 става § 38. (Чете)

„Глава III.

„Г л о б и.

„§ 38. Глоби, наложени на чиновниците по всичкитѣ вѣдомства — 31.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 38, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 38 става § 39. (Чете)
„§ 39. Глоби за ненавременно изплащане прѣжитѣ данъци — 500.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 39, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 39 става § 40. (Чете)
„§ 40. Глоби за нарушение данъчнитѣ и други закони, за които не е прѣдвидѣнъ особенъ параграфъ — 500.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 40, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 40 става § 41. (Чете)

„Глава IV.

„Доходи отъ съобщения.

„§ 41. Прѣвозване пътници, багажъ, стоки; по-ронни билети и колетни марки по държавнитѣ же-лѣзници — 23.000.000 л.“
Комисията увеличи сумата на 23.200.000 л.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 41 така, както го докладва г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 41 става § 42. (Чете)
„§ 42. Денеши — 1.700.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 42, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 42 става § 43. (Чете)
„§ 43. Пощенски марки и отворени писма — 2.600.000 л.“
Комисията увеличи сумата на 2.700.000 л.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 43 така, както го докладва г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 43 става § 44. (Чете)
„§ 44. Пощенска такса за подадени и получени вътрѣшни и международни цѣнни и обикновени пратки, колетни, възелни, парични писма и др. — 350.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 44, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 44 става § 45. (Чете)
„§ 45. Пощенски транзитъ — 250.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 45, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 45 става § 46. (Чете)
„§ 46. Абониране вѣстници и списания чрезъ те-леграфо-пощенскитѣ станции — 150.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 46, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 46 става § 47. (Чете)
„§ 47. Пристанищни и фарово право — 950.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 47, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 47 става § 48. (Чете)
„§ 48. Телефони — 500.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 48, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 48 става § 49. (Чете)
„§ 49. Отъ полупроценти и лихви по спестовната каса — 620.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 49, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 49 става § 50. (Чете)

„Глава V.

„Доходи отъ държавни имоти и капитали.

„§ 50. Държавни гори — 1.100.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 50, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 50 става § 51. (Чете)
„§ 51. Наемъ отъ разни държавни имоти —
650.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 51, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 51 става § 52. (Чете)
„§ 52. Държавна мина „Перникъ“ — 2.455.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 52, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 52 става § 53. (Чете)
„§ 53. Продажба въглища отъ мина „Бобовъ-долъ“ — 60.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 53, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 53 става § 54. (Чете)
„§ 54. За дирено, експлоатиране и отстъпване
мини, карнери и минерални води — 180.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 54, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 54 става § 55. (Чете)
„§ 55. Риболовство — 180.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 55, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 55 става § 56. (Чете)
„§ 56. Продажба маломѣрни имоти, пасбища и гори — 200.000 л.“
Комисията увеличи сумата на 300.000 л.

Прѣдседательтъ: Има думата г. Стоименъ Савовъ.

Отъ мнозинството: Откажете се!

С. Савовъ: Само двѣ думи ще кажа. Азъ мисля, че ще принесе полза за тая работа. Нѣма защо да ми се отнема думата.

Министъръ А. Ляпчевъ: Послѣ ще го кажете.

С. Савовъ: Азъ искамъ тукъ да го кажа. Има много държавни имоти, които не сж приведени въ извѣстност. Нѣкои смѣтатъ, че тѣзи имоти могатъ да се завладѣятъ по давностъ. Такива имоти има много, останали отъ избѣгали турци въ източнитѣ окрѣзи. Държавнитѣ имоти не могатъ да се губятъ по давностъ; споредъ мене. Азъ бихъ молилъ г. министра, да нареди единъ по-строгъ контролъ за издирването на тѣзи земи.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 56, както го докладва г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 56 става § 57. (Чете)
„§ 57. Земледѣлско училище въ с. Садово — 70.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 57, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 57 става § 58. (Чете)
„§ 58. Земледѣлско училище въ Русе — 50.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 58, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 58 става § 59. (Чете)
„§ 59. Държавни образцови работилници — 10.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 59, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 59 става § 60. (Чете)
„§ 60. Държавни градини и разсадници — 55.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 60, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 60 става § 61. (Чете)
„§ 61. Земледѣлски произведения, разплоденъ и негоденъ добитѣкъ отъ конезаводитѣ — 300.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 61, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 61 става § 62. (Чете)
„§ 62. Земледѣлско винарско училище въ Плъвенъ — 10.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 62, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 62 става § 63. (Чете)
„§ 63. Низши земледѣлски училища — 50.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 63, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 63 става § 64. (Чете)
„§ 64. Водно право — 120.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 64, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 64 става § 65. (Чете)
„§ 65. Печалби отъ основния капиталъ на Българската народна банка — 3.400.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Моля, които приематъ § 65, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 65 става § 66. (Чете)
„§ 66. 25% отъ чиститѣ печалби на Земледѣлската банка — 900.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседательтъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Меню ме очудва, защо тази сума отъ 900.000 л. тукъ тѣй мълчешкомъ отъ нѣколко години насамъ се прокарва въ държавния бюджетъ, когато тя трѣбва да бѣде прѣдначалена за другадѣ, именно, за да усилива фонда на Земледѣлската банка. Нѣма пужда държавата да прибира тѣзи 25% и да ги туря тукъ. Ние ги внасяме въ Министерството на търговията и земледѣлието, а търговията и земледѣлието не

намира никаква полза от тѣзи 900.000 л.; дават се за цѣли, съ които на земледѣлцитѣ не се угажда никакъ, а се угажда на свършено други хора. Азъ мисля, че ние при бюджетпроекта на Министерството на търговията и земледѣлнето повдигнахме въпроса за тѣзи суми, но г. министърътъ никакво обяснение не даде, а каза, че, щомъ ние поддържаме търговията и земледѣлнето, тѣзи 900.000 л. трѣбва да се турятъ като държавенъ приходъ. Въ смисленостъ тѣ трѣбва да влизатъ изключително въ Земледѣлската банка за подпомагане на земледѣлскитѣ нужди, а не държавата да ги взема като свой приходъ и да ги туря въ приходния бюджетъ. Азъ мисля, че туй перо трѣбва да се зачеркне и, ако Земледѣлската банка дава тия пари, нека ги дава направо въ земледѣлскитѣ дружества, а не да се турятъ като приходъ въ държавния бюджетъ и по този начинъ да се увеличава този бюджетъ.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 66, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 66 става § 67. (Чете)
„§ 67. Държавна печатница — 1.500.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 67, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 67 става § 68. (Чете)
„§ 68. Продажба сборници отъ закони, книги, правилници и пр. — 80.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 68, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 68 става § 69. (Чете)
„§ 69. Продажба сѣмена — 30.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 69, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 69 става § 70. (Чете)
„§ 70. Продажба на крини и теглилки (чл. 36 отъ закона за мѣрките и теглилките) — 170.000 л.“
Комисията намали сумата отъ 170.000 л. на 150.000 л.

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 70, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 70 става § 71. (Чете)
„§ 71. Лѣкуване болни и продаване цѣрове въ държавнитѣ болници — 450.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 71, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 71 става § 72. (Чете)
„§ 72. Вноски отъ ученици при държавнитѣ пансионни и специални граждански и военни училища за издържането имъ — 100.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 72, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 72 става § 73. (Чете)
„§ 73. Наемъ отъ бюфети, квартири, мѣста, магазини и хотели при държавнитѣ гари и митници — 50.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 73, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 73 става § 74. (Чете)
„§ 74. Лихви отъ капитални (гаранции и текущи сметки) — 330.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 74, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 74 става § 75. (Чете)
„§ 75. Лихви отъ капитални, завѣщани за благотворителни цѣли — 40.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 75, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 75 става § 76. (Чете)
„§ 76. Продажба на развалени материяли и вещи — 60.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 76, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 76 става § 77. (Чете)

„Глава VI.

„Доходи отъ общинитѣ и окръжията за поддържане училищата.

„§ 77. Отъ общинитѣ за издържане училищата (по 450 л. за учителитѣ отъ първоначалнитѣ училища) — 3.788.000 л.“

Този параграфъ се измѣни така: (Чете) „Отъ общинитѣ за издържане първоначалнитѣ училища: за 8.308 учители по 450 л. — 3.738.600 л., и за допълнителенъ персоналъ отъ 1 септемврий 1911 г. за 150 учители по 150 л. — 37.500 л., всичко 3.776.100 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 77, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 77 става § 78. (Чете)
„§ 78. Отъ общинитѣ за издържане училищата (по 900 л. за учителитѣ отъ прогимназитѣ) — 1.721.600 л.“

Параграфътъ се измѣни така: (Чете) „Отъ общинитѣ за издържане прогимназитѣ: за 1.836 учители по 900 л. — 1.676.700 л. и за допълнителенъ персоналъ отъ 1 септемврий 1911 г. за 150 учители по 300 л. — 45.000 л., а всичко — 1.721.700 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 78, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 78 става § 79. (Чете)
„§ 79. Отъ окръжнитѣ съвети за издържане училищата (по 300 л. за учителитѣ отъ прогимназитѣ) — 574.000 л.“

Текстътъ се измѣни така: (Чете) „Отъ окръжнитѣ съвети за издържане прогимназитѣ: за 1.863 учители по 300 л. — 558.900 л. и за допълнителенъ персоналъ отъ 1 септемврий 1911 г. за 150 учители по 100 л. — 15.000 л., или всичко — 573.900 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 79, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 79 става § 80. (Чете)
„§ 80. Отъ общинитѣ за цѣлитѣ заплати на учителитѣ отъ IV класъ и нагорѣ въ прогимназиитѣ — 480.000 л.“

Параграфътъ се измѣни така: (Чете) „Отъ общинитѣ за цѣлитѣ заплати на учителитѣ отъ IV класъ и нагорѣ: за 88 учители отъ прогимназиитѣ и за 32 учители въ общински прогимназии, или всичко 120 учители по 3.480 л. срѣдно (заплатата на IV-класенъ гимназияленъ учителъ) — 417.600 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 80, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 80 става § 81. (Чете)
„§ 81. Отъ Русенския и Софийския окръжни съветѣ за заплати на учители въ Разградската окръжна мъжка гимназия (11 учители — 42.000 л.) и въ Искрецката смѣсена прогимназия (5 учители — 6.000 л.) — 60.000 л.“

Текстътъ се измѣни така: (Чете) „Отъ Русенския и Софийския окръжни съветѣ за заплати на учители въ Разградската окръжна мъжка гимназия (14 учители — 45.000 л.) и въ Искрецката смѣсена прогимназия (6 учители — 15.000 л.) — 60.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ § 81, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: (Чете)

„Глава VII.

„Разни постѣпления.

„§ 81 става § 82. (Чете)

„§ 82. Разни допълнителни такси и случайни доходи по държавнитѣ желѣзници — 550.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ § 82, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 82 става § 83. (Чете)
„§ 83. Продажба негоденъ добитъкъ по военното вѣдомство — 40.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 83, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 83 става § 84. (Чете)
„§ 84. Одрѣжки за медицинска помощъ по 1% отъ заплатата на чиновницитѣ по българскитѣ държавни желѣзници — 50.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 84, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 84 става § 85. (Чете)
„§ 85. Суми, събрани по разни изпълнителни актове, присѣдени въ полза на съкровището — 1.500.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 85, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 85 става § 86. (Чете)
„§ 86. Отъ Българската народна и Земледѣлска банки за издържане полицейската стража за централитѣ, клоноветѣ и агентуритѣ имъ — 80.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 86, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 86 става § 87. (Чете)
„§ 87. Разни непрѣдвидѣни — 1.000.000 л.“

Прѣдседателъ: Който приема § 87, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ А. Екимовъ: § 87 става § 88. (Чете)
„§ 88. Постѣпления отъ ликвидирани бюджети (съ изключение на обложениитѣ данѣци) — 1.200.000 л.“

Прѣдседателъ: Моля, който приема § 88, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Д. Драгиевъ: Искамъ думата.

Прѣдседателъ: По какво искате думата?

Д. Драгиевъ: Г. Мишевъ хвърли по мой адресъ едно подмѣтане. Азъ нѣма да го оставя безъ отговоръ. Моля да ми дадете думата за една секунда.

Д. Мишевъ: Азъ ще Ви дамъ обяснение.

Д. Драгиевъ: (Къмъ г. прѣдседателя) На основание правилника, Вие ще ми дадете думата.

Прѣдседателъ: Г. Драгиевъ! Нито азъ, нито Събранието е чуло нѣкакви думи отъ г. Мишева, затова не мога да Ви дамъ думата.

Д. Мишевъ: Азъ ще кажа, какво съмъ казалъ.

Прѣдседателъ: Събранието не може да се занимава съ лични разправии.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта за бюджета на второ четене.

Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: То е трето четене.

Азъ моля да имаме утрѣ засѣдание съ дневенъ редъ: трето четене закона за бюджета.

Прѣдседателъ: Моля, който приема прѣдложението на министъръ-прѣдседателя за дневенъ редъ на утрѣшното засѣдание, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато на 11 ч. и 40 м.)

Прѣдседателъ: **Д-ръ П. Ораховацъ.**

Подпрѣдседателъ: **Н. Гимиджийски.**

Секретаръ: **С. Грудовъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гълъбовъ.**